

Opinnäytetyö (YAMK)
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi YAMK
2013

Katariina Pohjalainen

YHTEINEN LASTENSUOJELU

*– kehittämishanke Forssan kaupungin
lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen
selkiyttämiseksi*

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katariina Pohjalainen

YHTEINEN LASTENSUOJELU

Lastensuojelun organisaation muodostavat Forssassa lastensuojelupäällikkö, lastensuojelun sosiaalityöntekijät, perhetyö ja lastenkoti Kaarisillan henkilökunta. Lastensuojelua tehdään organisaation sisällä yhteistyössä. On tärkeää, että yhteistyö lastensuojelun organisaation sisällä on sujuvaa. Tässä raportissa kuvataan yhteistyön ongelmakohtien määrittelyä, ratkaisuja löydettyihin ongelmiin ja jatkotoimenpiteitä yhteistyön ylläpitämiseen.

Raportti lähtee liikkeelle kehittämishankkeen aiheen määrittelystä ja tarpeesta. Raportissa kuvataan kehittämisen kohteen toimintaympäristöä ja organisaatioita, jossa kehittäminen on toteutettu. Kirjallisessa raportissa määritellään lastensuojelua yleisesti ja perhettä koskettavana, sekä kerrotaan kehittämistyöstä työelämässä.

Raportissa kuvataan yhteistyön kehittymisen vaiheita ja välineitä yhteistyön ylläpitämiseen Forssan kaupungin lastensuojelussa. Yhteistyön ongelmakohdista tiedon siirtyminen koettiin suurena haasteena. Erilaisten palaverikäytäntöjen terästyksen kautta haetaan apua tiedon siirtymiseen. Vuosikello, joka syntyi kehittämisen näkyvänä tuloksena, on pysyväksi yhteistyövälineeksi tarkoitettu työväline. Vuosikelloon merkitään jatkossa kaikki lastensuojelun yhteiset tapaamiset, koulutukset ja tapahtumat. Kehittämisen myötä myös perheiden kanssa tehtävä osastotyö määritellään tarkemmin jo asiakassuunnitelma tilanteessa.

Johtopäätöksissä sivutaan valtakunnallisen SOTE- yhteistyön merkitystä lastensuojelulle Forssan näkökulmasta. Johtopäätöksissä esille nousee lastensuojelu osana koko kaupungin palveluja, joiden laajuus päätetään valtuustotasolla. Toimintojen kehittäminen on lastensuojelulain hengessä toteutettua työelämän kehittämistä.

ASIASANAT:

Lastensuojelu, yhteistoiminta, kehittäminen, lapsen asema, perhetyö

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Master's Degree programme | Master of social services

2013 | 90+9

Anssi Lähde

Katariina Pohjalainen

OUR CHILD PROTECTION

Child protection in the city of Forssa is based on cooperation between workers in child welfare. It is very important that the cooperation is based on knowledge. In this thesis is described how the cooperation developed in liaison. The development took place during January – December 2012. The child and her/his family is in the center of working. Child welfare in the change and in the Law is defined the importance of the child's family. It is imperative to pay attention to that.

The purpose of the development project was to find the issues which prevent from team-work. The result of this project was improved discussion between workers in child welfare. During this project we have organized our cooperation better. The schedule for the year 2013 is reinforced.

The developing continues. Year schedule needs to update every year. The foundation for team-work exist but it needs to maintain.

KEYWORDS:

Child protection, cooperation, developing, child and society, family work

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Kehittämishankkeen tausta ja tarve	9
2.2 Kehittämishankkeen tavoite	18
3 KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	20
3.1 Kehittämishankkeessa mukana olevat toimijat	20
3.2 Lastensuojelun organisaatio Forssassa	21
3.3 Lastenkoti- ja perhetyönkeskus Kaarisilta ja sen tuottamat palvelut	22
4 LAPSI, NUORI JA PERHE LASTENSUOJELUN ASIAKKAANA	29
4.1 Lastensuojelun lähtökohtia	29
4.2 Lapsen ja nuoren asema lastensuojelussa	31
4.3 Lapsuus, nuoruus ja syrjäytymisvaara	32
4.4 Perheen kohtaaminen lastensuojelun asiakkaana	33
5 YHTEISTYÖN MERKITYS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ	35
5.1 Yhteisen tiedon tuottaminen yhdessä asiakkaan kanssa	35
5.2 Yhteisen tiedon tuottaminen asiakastyöhön	36
5.3 Hyvän yhteistyön ja osaamisen merkitys lastensuojelutyössä	38
5.4 Lastensuojelun erityisyys	39
6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	45
6.1 Kehittämistoiminnan tunnuspiirteitä	45
6.2 Kehittämishankkeen aikataulu ja prosessi	47
6.3 Kehittämisen välineet hankkeessa	49
6.4 Yhteinen lastensuojelun iltapäivä	51
6.5 Kyselylomakkeet	52
6.6 Haastattelut	60
6.7 Tulosten vertailua aiempiin tutkimuksiin ja hankkeisiin	67
7 KEHITTÄMISHANKKEEN KESKEISET TULOKSET	70
7.1 Väliarviointitilaisuus ja yhteistyön kehittäminen tulosten pohjalta	70
7.2 Vuosikello yhteistyövälineenä	72

7.3 Palaverikäytännöt	74
7.4 Kaarisillan työskentely perheen kanssa	75
7.5 Tiivistelmä tuloksista	77

8 HANKKEEN ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSET KEHITTÄMISHANKKEESTA 78

LÄHTEET	83
----------------	-----------

LIITTEET

Liite 1. SWOT- analyysi 29.3.2012 lastensuojelun iltapäivässä.

Liite 2. Kutsu lastensuojelun iltapäivään.

Liite 3. Kysely henkilökunnalle.

Liite 4. Kysely perhetyölle.

Liite 5. Kysely lastensuojelun sosiaalityöntekijöille.

Liite 6. Kutsu lastensuojelun aamupäivään 11.4.2013.

Liite 7. Haastatteluiden ajankohdat.

KUVAT

Kuva 1. Vuosikelloon liitettäviä yhteisiä asioita (Ideariihi 2013).	72
---	----

KUVIOT

Kuvio 1. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 vuotiaat & vastaavan ikäisestä väestöstä Forssan seutu ja koko maa (Sotkanet 2013).	13
Kuvio 2. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä. Hämeenlinna, Riihimäki ja koko maa (Sotkanet 2013).	16
Kuvio 3. Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1000 asukasta (Sotkanet 2013).	17
Kuvio 4. Lastensuojelun organisaatio Forssassa (Perusturvanorganisaatio 2013).	21
Kuvio 5. Kehittämismatriisi.	48

Kuvio 6. Kehittämishankkeen eteneminen ja kehittämisen menetelmiä.	49
Kuvio 7. Lastensuojelun vuosikello ja pysyvät palaverikäytännöt.	73
Kuvio 8. Tiivistelmä vastauksista.	77

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)

JORY	Johtoryhmä, johon kuuluvat lastenkodin johtaja, vastaavat ohjaajat ja lastensuojelun päällikkö.
Nappula	Lastenkodin asiakastietojärjestelmä.
Pro Consona	Asiakastietojärjestelmä, jota käytetään sosiaalityön asiakkaiden tietojen kirjaamiseen, tukien maksamiseen jne.
STM	Sosiaali ja terveysministeriö
SWOT- analyysi	Nelikenttä, jota käytetään strategian laatimisessa, sekä oppimisen tai ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.(Qvalitas Forum 2013)

1 JOHDANTO

Hyvä lapsuus on jokaisen lapsen oikeus. Lastensuojelun tehtävänä on turvata tämän oikeuden toteutuminen silloin, kun perhe ei siihen kykene. Samanaikaisesti pitää myös vanhempia tukea kasvussa vanhemmuuteen ja rakentaa yhteyttä lapsen ja perheen välille tai tukea vanhempia huostaanotto prosessissa. Lastensuojelun työntekijöiden pitää tehdä yhteistyötä parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen lasta ja perhettä työskentelyn eri vaiheissa.

Lastenkoti Kaarisilta perustettiin vuonna 2000 vastaamaan sen hetkiseen laitospaikkojen tarpeeseen ja tarve on jatkunut huostaanottomäärän ollessa vuosittain melko samalla tasolla. Kaarisilta muuttui keväällä 2007 kahden osaston lastenkodiksi. Kaarela keskittyi pitkäaikaissijoituksiin ja Siltala lyhyisiin sekä kriisisijoituksiin. Siltalan osastolla on lisäksi perhepaikat koko perheen sijoitusta varten. Perhetyön tilat ovat samassa rakennuksessa lastenkodin kanssa.

Kaarisillan lähimmät yhteistyökumppanit Forssassa ovat lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja perhetyö. Olen vastaavan ohjaan tehtävässäni pohtinut monia kertoja yhteistyömme mahdollisuuksia ja myös kehittämiskohteita. Halusin lähteä tässä kehittämishankkeessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa etsimään yhteistä ajatusta siitä, miten voisimme tehdä asioita suunnitelmallisemmin ja sujuvammin.

Kirjallisessa raportissani kuvaan ensin kehittämishankkeen lähtökohtia ja tarvetta hankkeelle. Sen jälkeen avaan toimintaympäristöä ja toimijoita lastensuojelun toimintayksikössä. Luku neljä käsittelee lasta, nuorta ja koko perhettä lastensuojelun asiakkaana. Viidennessä luvussa kuvaan yhteistyön merkitystä lastensuojelussa. Kehittämishankkeen toteutuksesta kerron tarkemmin luvussa kuusi. Kehittämishankkeen väliarviointitilaisuudessa joulukuussa 2012 esittelin tutkimusmateriaalia, ja kävimme samalla keskustelun jatkotoimenpiteistä. Ajatukseni vuosikellosta yhteistyön välineenä sai kannatusta ja sitä päätettiin lähteä kehittämään tammikuussa 2013. Syntynyttä yhteistyön välinettä, vuosikelloa, kuvaan luvussa seitsemän tarkemmin. Samassa luvussa kerron palaveri käytännöistä ja

lastenkodin tekemästä yhteistyöstä perheen kanssa. Kehittämishankkeen arvioinnin ja johtopäätökset käyn läpi luvussa kahdeksan.

Kehittämishanke on työelämälähtöinen työn sujuvuutta ja yhteistyötä lisäävä hanke. Hanke lähti liikkeelle yhteisissä kokoontumisissa tuotettavan tiedon ajatuksesta ja jalostui vuosikelloksi, johon yhteiset kokoontumiset sovitaan etukäteen ja myös kirjataan. Kehittämistyön haastavuus ja aikataulujen yhteensovittaminen tuli tutuksi hankkeen myötä.

Kehittäminen ei edennyt suoraviivaisesti, vaan spiraalisuus ja suunnan hakeminen kuvaavat parhaiten työn etenemistä. Yhdessä tuotetun tiedon rinnalle päädyin ottamaan mukaan yksilöhaastattelut ja kyselylomakkeet ajan säästämiseksi. Toikon ja Rantasen (2009, 66) mukaan tulokset spiraalimallissa asetetaan uudelleen arvioitaviksi ja hankkeen perustelua täsmennetään, kuten myös organisointia ja toteutusta. Tämä kehittämishanke eteni ja haki suuntaansa juuri edellä mainitulla tavalla.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kehittämishankkeen tausta ja tarve

Valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista voi Taskisen (2010, 7- 9) mukaan hyvin. Samanaikaisesti Suomessa kuitenkin on kasvava lasten ja nuorten joukko, jolla on monia ongelmia. Osa lastensuojelun tarpeesta selittyy vanhempien kasvatuskyvyyttömyydestä ja siitä, että perheet eivät kykene järjestämään lapselle turvaa antavia rutiineja.

Lastensuojeluun ja siihen liittyvään lainsäädäntöön on kiinnitetty paljon huomiota viime vuosina. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Uusittu laki tehostaa oikeusturvaa kaikille osapuolille, tekee näkyvämmäksi lastensuojelun oikeudellista perustaa ja kiinnittää huomiota lastensuojelussa tehtävien asiakirjojen tasoon (Taskinen 2010, 10).

Lapsen oikeuksista on säädetty erikseen Suomen perustuslaissa ja Suomessa voimaan tulleissa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa erityisesti lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Näissä korostetaan lapsen edun huomioon ottamista kaikessa viranomaistoiminnassa. Lapsen oikeuksia ei voida turvata yksin lastensuojelu lain keinoin, vaan niiden toteuttaminen on edelleen myös muuta lain-säädäntöä ja muita viranomaisia sekä laajemmin koko yhteiskuntaa koskeva tehtävä. (Mitä on lastensuojelu 2013.)

Forssan kaupungin perusturvan organisaation rakenteissa on tapahtunut muutoksia. Sosiaalityön palveluissa toteutettiin vuoden 2011 alussa organisaatiomuutos, jossa muodostettiin sosiaalityön ja työllisyyden palvelualue. Palvelut on jaettu aikuissosiaalityön, lastensuojelun ja työllisyyden hoidon yksiköihin. Muutoksella haettiin selkeyttä ja palvelujen keskittämistä. Lastensuojelun työntekijät keskittyvät pelkästään omiin asiakkaisiinsa ja aikuissosiaalityö on erikseen. Lastensuojelun yksikkö muodostui lastensuojelun sosiaalityöstä, perhetyöstä ja lastenkoti- ja perhetyönkeskus Kaarisillasta (Forssan kaupungin tilinpäätös 2011).

Muutosta on tapahtunut myös työntekijöiden vaihtuessa. Hiljaista tietoa on kadonnut ja tilalle on tullut uutta ajattelua ja uusia tapoja tehdä työtä. Muutoksen vastaanottaminen ei ole tapahtunut hetkessä. Työnteon punainen lanka, eli lastensuojelutyö jokaisen perustehtävän mukaan, on hakenut muotoaan. Työtä on tehty, mutta samalla myös uhrattu aikaa sellaiseen, joka ei ole oman perustehtävän mukaista toimintaa.

Lastenkodin työssä tämä tarkoittaa esim. turhia yhteydenottoja sosiaalityöntekijöihin niissä tapauksissa, joissa asia olisi ollut selvitettävissä laitoksen johtajan kanssa. Tämä on pieneltä tuntuva asia, mutta vie turhaan kaikkien osapuolien työaikaa. Keskustelua on herättänyt myös se, kuka vastaa mistäkin asiasta. Sisäinen perehdytys ja työnkuvien ajan tasalla pitämien on hetkittäin unohtunut.

Lastenkodin osastot toimivat tiimeissä, joissa kummassakin on vastaavat ohjaajat toimintaa ohjaamassa. Tarkoituksena on, että kumpikin tiimi hoitaa oman osastonsa asiat ja vastaavat ohjaajat keskustelevat keskenään yhteisistä asioista ja vievät ne tiimeille. Tämä kuitenkin tahtoo arjessa toisinaan unohtua ja puututaan toisen osaston työtilanteisiin tuntematta kokonaistilannetta. Tämä aiheuttaa turhaa keskustelua ja pahimmillaan voi lapsen tai nuoren asia jäädä toissijaiseksi.

Sama koskee yhteydenottoja Kaarisiltaan. Osa niistä tulee puhelimitse, osa myös sähköpostin välityksellä. Yhteiseen sähköpostiin on kaikilla yhteiset tunnukset ja onkin tärkeää muistaa tulostaa asiakkaita koskevat viestit, eikä vain lukea niitä. Pelkkä tulostaminen ei sekään riitä vaan asia pitää viedä tiimin tai mahdollisesti toisen osaston tietoon. Sähköpostit, jotka koskevat asiakkaita ovat arkistoitavia asiakirjoja, joiden säilytys on asiakkaan kansioissa.

Puhelimitse koskevia yhteydenottoja koskee sama asia. Ei ole tarkoituksenmukaista keskustella toisen osaston asioista tietämättä niistä kunnolla. Sosiaalityöntekijöiden ja muiden yhteistyökumppaneiden ei tarvitse tuntea Kaarisillan toimintatapoja. Niiden tunteminen pitää tapahtua talon sisällä ja jokaisen tulee kantaa vastuuta siitä, että ohjaa asian eteenpäin silloin, kun se ei itseä tai omaa osastoa kosketa. Henkilökunnan pitää myös tietää, kuka milloinkin on eri yhteis-

työtahoihin yhteydessä. Ohjaajat, vastaavat ohjaajat ja johtaja tekevät työtä omasta perustehtävästään käsin. (Lastenkoti Kaarisillan perehdytyskansio 2010.)

Lastenkoti ja perhetyönkeskus Kaarisillan palvelut on tuotteistettu vuonna 2007 ja samalla palveluista on tehty tarkat prosessikuvaukset. Näihin kuvauksiin työn tulisi perustua. Olen työskennellyt kevästä 2008 vastaavana ohjaajana Kaarisillassa ja läpikäynyt itsekin erilaisia työhön liittyviä muutoksia tänä aikana.

Laitostyön työprosessia on pohdittu omissa palaverissamme ja kehittämispäivissämme, sekä työnohjauksessa. Sosiaali- ja perhetyöntekijät ovat olleet joissakin kehittämispäivissä mukana pohtimassa yhteisen työn sisältöjä. Mitään vuosisuunnitelmaan sovittuja yhteisiä päiviä ei kuitenkaan ole ollut. Lastenkodin johtaja ja hänen esimiehensä ovat tavanneet säännöllisesti ja Kaarisillan sisäisiä palavereja on pidetty myös mahdollisimman paljon etukäteen sovitusti. Lastensuojelulaitoksen muuttuvat tilanteet kuitenkin järjestävät välillä aika-taulut uudelleen, eikä kaikki voi toteutua ennalta suunnitellusti.

Oman kehittämishankkeeni aihe selkiytyi esimieheni Merja Peipisen ja lastensuojelun päällikön Riikka Lammintausta- Mäkelän kanssa pitämässämme palaverissa 5.1.2012. Kävimme palaverissa läpi akuutteja asioita ja yhteisen näkemyskehittämisen tuli esille parikin kertaa. Tiedustelin Peipisen ja Lammintausta- Mäkelän mielipidettä kehittämiskohteesta ja sen hyödyllisyydestä. Kumpikin heistä oli samaa mieltä siitä, että vuorovaikutuksen kehittäminen lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja Kaarisillan välillä on paikallaan.

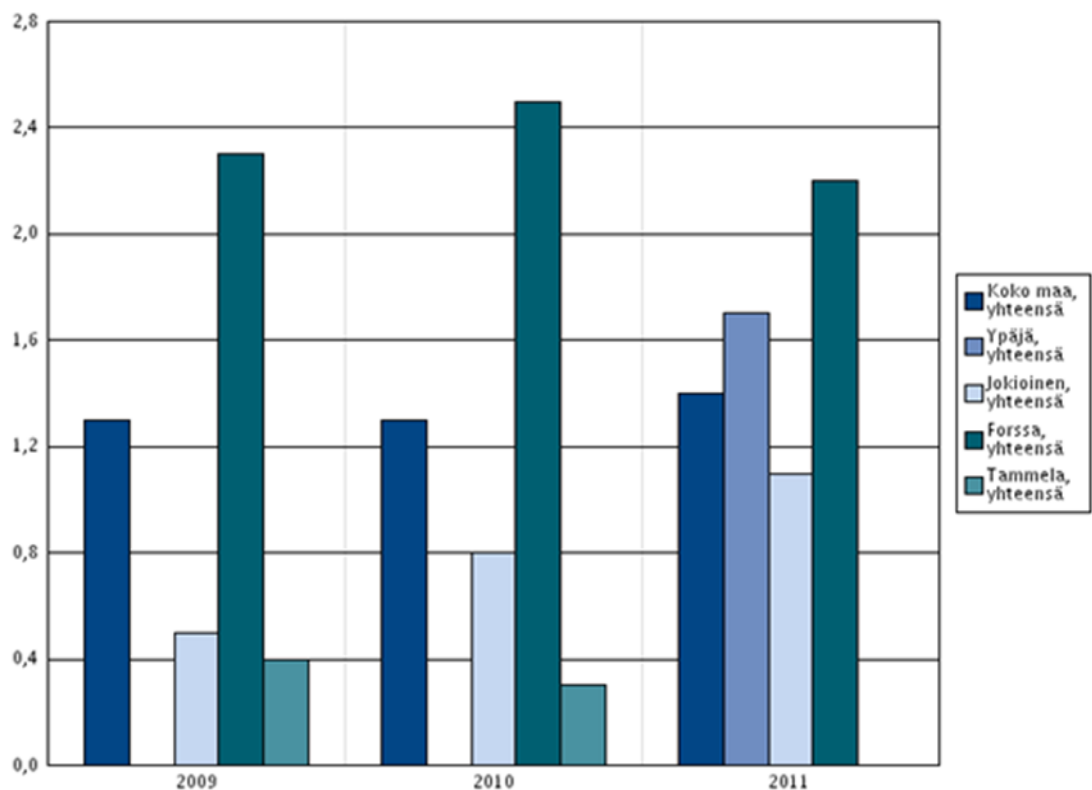
Kaarisillan rooli seudun ainoana kunnallisena lastensuojelulaitoksena tuo sekin omia haasteita työhön. Kaarisillan palvelut ovat joustavia ja niitä on räätälöity mahdollisuuksien mukaan vastaamaan kysyntää. Joustavuus on etu, mutta myös haaste.

Lastensuojelulaki 13.4 417/2007 ohjaa arjen työtä ja määrittää miten lastensuojelua tehdään. Tärkeää on huomioida myös lapsen ja hänen perheensä osallisuus ja oikeus vaikuttaa asioihin. Lapsen osallisuudessa on kyse, miten hän voi

olla mukana määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa hänen etunsa turvaamiseksi tehtävää työtä (Lapsen osallisuus 2012).

Forssan seudun kunnat ovat mukana Kuulas-hankkeessa, jossa lapsi- ja perhekohtaisia työprosesseja selkiytetään ja yhtenäistetään (Kuulas-hanke). Tässä kehittämishankkeessani on samansuuntainen ajatus. Yhdessä pohtimalla ja määrittelemällä pyrimme mahdollisimman selkeään tapaan tehdä yhteistyötä lastensuojelun toimijoiden kesken. Perhetyön ja sosiaalityön sisäisten työprosessien kehittäminen ei ole ollut tämän hankkeen tarkoitus. Kehittämiskohteet, jotka nousevat kyselyistä, haastatteluista, yhteisten kokoontumisiemme ja asiakasnäkökulman kautta kohdistuvat Kaarisiltaan ja yhteistyömme nivelkohtiin.

Forssassa huostaanottoluvut ovat prosentuaalisesti olleet korkeat jo vuosien ajan. (Kuvio 1.) Osa huostaanotetuista on sijoitettu lastenkoti Kaarisiltaan, mutta myös perheisiin ja muihin laitoksiin. Lähikunnissa huostaanottoja on joitakin vuosittain.

Kuvio 1. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. Forssan seutu ja koko maa (Sotkanet 2013).

Verrattaessa Forssan ja lähikuntien tilastoja tulee ottaa huomioon kuntien ko-koerot. Ahvenus (2012) toteaa, että pienessä kunnassa on yleensä vähän sosi-aalitoimen työntekijöitä. Ei ole ketään kenelle delegoida työtehtäviä. Näin on

myös Forssan lähikunnissa. Kuulas-hankkeen tiimoilta ollaan pääsemässä yhteneviin työprosesseihin ja sitä kautta osa lastensuojeluilmoituksista johtanee huostaanottoihin myös Forssan lähikunnissa. Koko maan lukuihin verratessa Forssassa on miltei kaksinkertainen määrä huostaanottoja.

Lastensuojelulain uudistamisella haettiin muun muassa lastensuojeluilmoituksen teon madaltamista. Lailla haluttiin myös turvata asiakkaiden oikeusturvaa säästämällä määraaikoja lastensuojeluilmoituksen vastaanottamisvaiheeseen ja lastensuojelutarpeen tekemiseen (Paasivirta 2012).

Lastensuojeluilmoitukset ovat viime vuosina kasvaneet ja työllistävät lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä. Vuonna 2012 Forssassa tehtiin 371 lastensuojeluilmoitusta, joista 123 johti lastensuojelutarpeen selvittämiseen. Avohuollon tukitoimipäätöksiä vuonna 2012 tehtiin 105 kpl, joista osa oli vanhoja asiakkuuksia (Lammintausta-Mäkelä 2012). Sosiaalityöntekijä vastaa lastensuojelutarpeen selvityksen tekemisestä niin kuin muistakin asiakkuusprosessiin kuuluvista toimista. Lastensuojelutarpeenselvitys tehdään työparina toisen lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa. (Lastensuojelun tehtävärakennesuositukset 2013.)

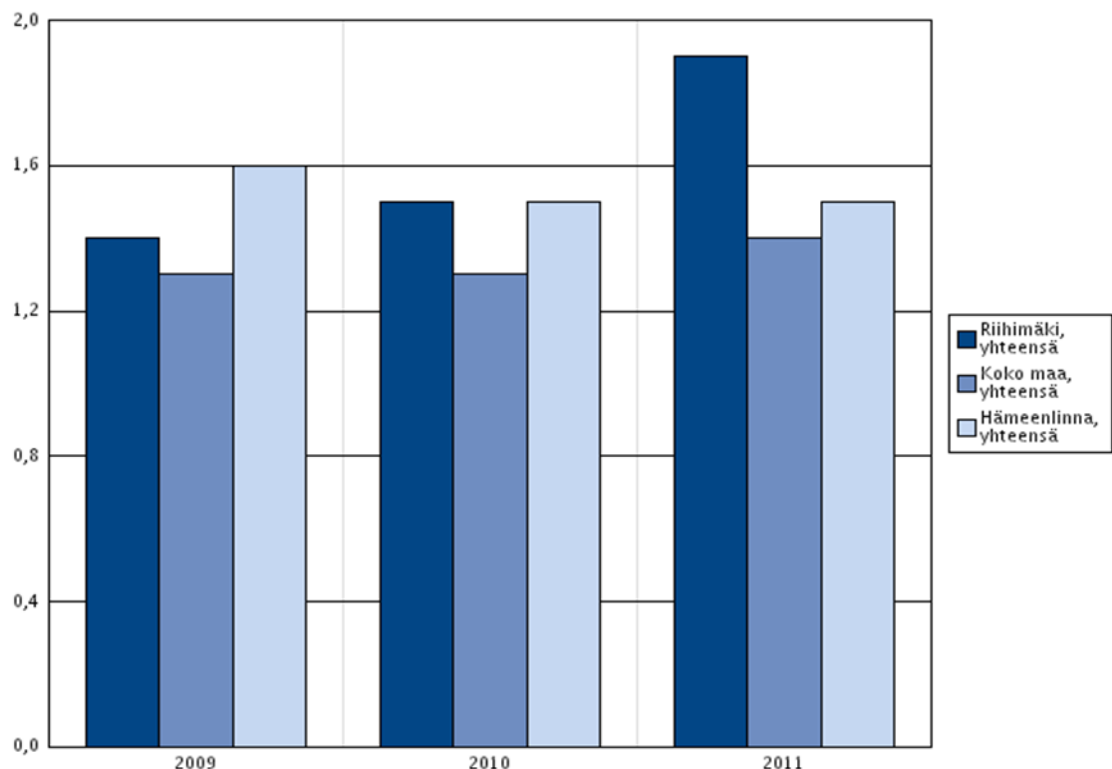
Kaikki lastensuojeluilmoitukset eivät johda toimenpiteisiin. Syitä tähän on erilaisia.. Toimenpiteisiin ei koskaan ryhdytä ilman, että tilanne on selvitetty huolellisesti. Joskus lastensuojelun sosiaalityöntekijä toteaa, että ilmoitus on turha eikä lapsen takia tarvitse olla huolissaan. Tällöin asian käsittely päättyy, eikä lapsesta ja perheestä tule lastensuojelun asiakkaita (Lastensuojelupalvelut 2013).

Orasen (2006, 7) mukaan lastensuojelun arvioinnin tavoitteeksi on muodostunut arvioida lapsen tarpeita suhteessa vanhempien kykyyn ja mahdollisuuksiin vastata niihin. Kyseessä on sekä lapsen tarpeiden, vanhempien valmiuksien että riskien arvioinnista. Katajan (2012, 95- 98) mukaan puutteita voi olla lapsen terveydenhoidossa, vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, riittämättömässä ravinnossa ja osalla vanhemmista lapsi jää muuten vanhempien omien tarpeiden jalkoihin.

Lastensuojelutarpeen arviointiin vaikuttavat yksilölliset arvot, kokemukset, koulutus ja työntekijän ammatilliset käsitykset. On oleellista tiedostaa se, että työntekijän vastuulla on asioiden huomioiminen ja huomiotta jättäminen. Tehdyn selvityksen jälkeen on mahdollista, että lastensuojelun tarvetta ei ole. Asiakkuus muualla kuten perheneuvolassa voi alkaa tai jatkua, vaikka lastensuojelun asiakkuutta ei ole. (Oranen 2006.)

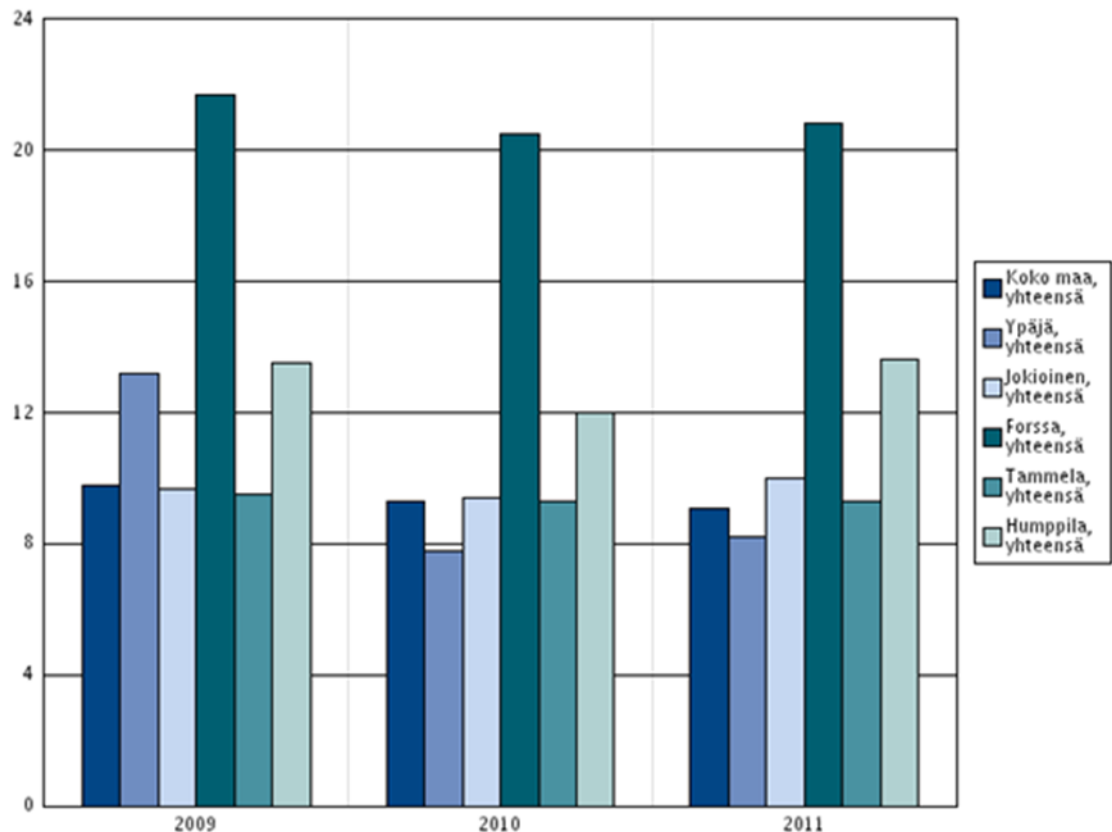
Valtakunnallisesti lastensuojelun asiakkuuksien syiden kasvua on selitetty erilaisilla tekijöillä. Yksi selityksistä on, että kodin ulkopuolelle tehtyjen sijoitusten lukumäärä on kasvanut samaan aikaan kuin perheiden taloudelliset ongelmat ja päihdeongelmat ovat lisääntyneet. Lastensuojelun asiakkuuksia on selitetty myös lasten tilanteelle herkistymisenä uudella tavalla. Päihdeongelma tai taloudelliset ongelmat eivät sellaisinaan tee perhettä lastensuojelun asiakkaiksi vaan tarvitaan muitakin tekijöitä. Yleensä perheellä on vähäinen sosiaalinen verkosto ja sen antama tuki jää puuttumaan. (Forsman 2010,9- 17.)

Verrattaessa sijoituksia Kanta- Hämeen tilanteeseen voidaan todeta, että Kanta- Hämeessä kodin ulkopuolisia sijoituksia on huomattavasti vähemmän kuin Forssassa (Kuvio 1.) Hämeenlinna ja Riihimäki ovat kumpikin väestömäärältään suurempia kaupunkeja kuin Forssa, mutta tilanne lastensuojelussa näyttää paremmalta. Forssan lastensuojeluilmoitusten suuri määrä ei tilannetta olettavasti tule ainakaan korjaamaan lähitulevaisuudessa. Samoin kuin Forssa, myös Hämeenlinna ja Riihimäki ovat tilastossa korkeammalla koko maan lukuun verrattaessa.

Kuvio 2. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. Hämeenlinna, Riihimäki ja koko maa (Sotkanet 2013).

Alkoholin käyttö ja päihdeongelmat näkyvät lastensuojelun arjessa. Lastensuojelu-päällikön Riikka Lammintausta- Mäkelän (2012) mukaan Forssassa on suuri määrä erilaisten päihteiden käyttäjiä. Vanhemmat päihteidenkäyttäjät ovat pää-sääntöisesti alkoholin kuluttajia, mutta nuoremmilla on monenlaista seka-käyttöä.

Kuvio 3. Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1000 asukasta. Forssan seutu ja koko maa (Sotkanet 2013).

Vuoden 2009 tilastoon verrattaessa forssalaisten avopalveluissa käynnit ovat jonkin verran pienentyneet, mutta seudun muiden kuntien vastaavasti lisääntyneet. Humppilassa nousua on eniten. Ypäjän kohdalla kehitys on ollut päinvastainen. Huostaanottoja (Kuvio 1) Humppilassa ei kuitenkaan tilastossa ole. Koko maan tilanteeseen verrattuna Forssassa käynnit ovat kaksinkertaiset kaikkina tarkasteluvuosina.

Forssassa on myös menetetty useita työpaikkoja viime vuosina. Isoja tehtaita on lopetettu ja toimintoja siirretty muualle. Perinteisen savupiipputeollisuuden

vähentäminen Forssan seudulla on suunnannut työpaikkoja hoiva- ja palvelu-aloille ja ajanut palkansaajia pätäkä- ja vuokratöihin. Nämä muutokset varmasti näkyvät pienellä viiveellä myös lastensuojelun tilastoissa lastensuojelutarpeen muodossa

2.2 Kehittämishankkeen tavoite

Kehittämishankkeen tavoitteena on yhteisesti lastensuojelun organisaation henkilöstön kanssa löytää ne ongelmakohdat, joissa työprosessi sosiaalityön, perhetyön ja Kaarisillan välillä ei toteudu suunnitellusti, sekä yhdessä löytää ratkaisu haasteeseen kohti toimivampaa asiakastyötä.

Lisäksi tavoitteenani on laatia yhteistyön avuksi vuosikello, johon sovitaan työn kehittämistä, tiedon siirtoa ja yhteisiä koulutuksia varten kokoontumiset suunnitellusti.

Hankkeen lähtökohtana on ollut työelämälähtöinen tarve. Hankkeesta on laadittu toimeksiantosopimus lastenkodin johtaja Merja Peipisen kanssa, joka myös toimii työn ohjaajana. Valmis raportti luovutetaan perusturvalautakunnan käyttöön. Forssan kaupungilla on olemassa oleva lastensuojelun suunnitelma vuodelta 2010. Suunnitelma on koottu lastensuojelukäsitteen ympärille ja on vuosittain päivitettävä (Saarela 2010).

Toimivan lastensuojelun väliraportissa (2012) todetaan, että lasten ja perheiden palvelujen ja lastensuojelun uudistaminen edellyttää resurssien tarkastelun lisäksi huomion kiinnittämistä myös toimintoja määrittelevään lainsäädäntöön sekä työkäytäntöihin, -menetelmiin ja osaamiseen. Ongelmien ratkaisu edellyttää monen osa-alueen samanaikaista kehittämistä ja saumatonta yhteensovittamista. Tärkeintä uudistamisessa on lähteä liikkeelle lastensuojelun ja muiden lapsiperheiden ja lasten palvelujen perustehtävistä, joita määrittää lapsen edun ensisijaisuus.

Lastenkoti Kaarisiltaan lapsia sijoitetaan avohuollon tukitoimena, kiireellisesti ja huostaanotettuina. Huostaanotettujen lasten kohdalla Kaarisilta voi toimia si-

jaishuoltopaikkana 18- v ikään saakka, jonka jälkeen nuori voi siirtyä itsenäistymisasuntoon samassa rakennuksessa. Sijaishuollon palveluissa on aina kyse lapsen ja nuoren sekä perheen koko elämään vaikuttavista päätöksistä.

Toimivan yhteistyön haaste on erityisesti yhteistyön siirtymäkohdissa, mutta myös koko prosessin ajan yhteistyön tulee olla kohdistunut työhön asiakkaan parhaaksi. Lapsen, nuoren tai perheen asioissa toimivat sosiaalityöntekijät eivät pysty tekemään jatkosuunnitelmia ilman oikeaa tietoa arjen tapahtumista. Sitä tietoa tuotetaan arjen työssä Kaarisillassa, osittain yhdessä perhetyöntekijöiden kanssa.

Kaarisillan palveluiden tuotteistamisen kautta prosessiajattelu on tuotu lastenkodin arkeen. Kaarisillan palvelujen tuotteistamisesta on kuitenkin kulunut sen verran aikaa, että prosessien toimivuuden arvioinnin aika on tullut ilmeiseksi. Lastenkoti ja perhetyönkeskus Kaarisillan, sosiaalityöntekijöiden ja perhetyön väliset työkäytännöt on aika päivittää ja sopia myös ennalta yhteisiä työn kehittämiseen ja kouluttautumiseen suunniteltuja tapaamisia.

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

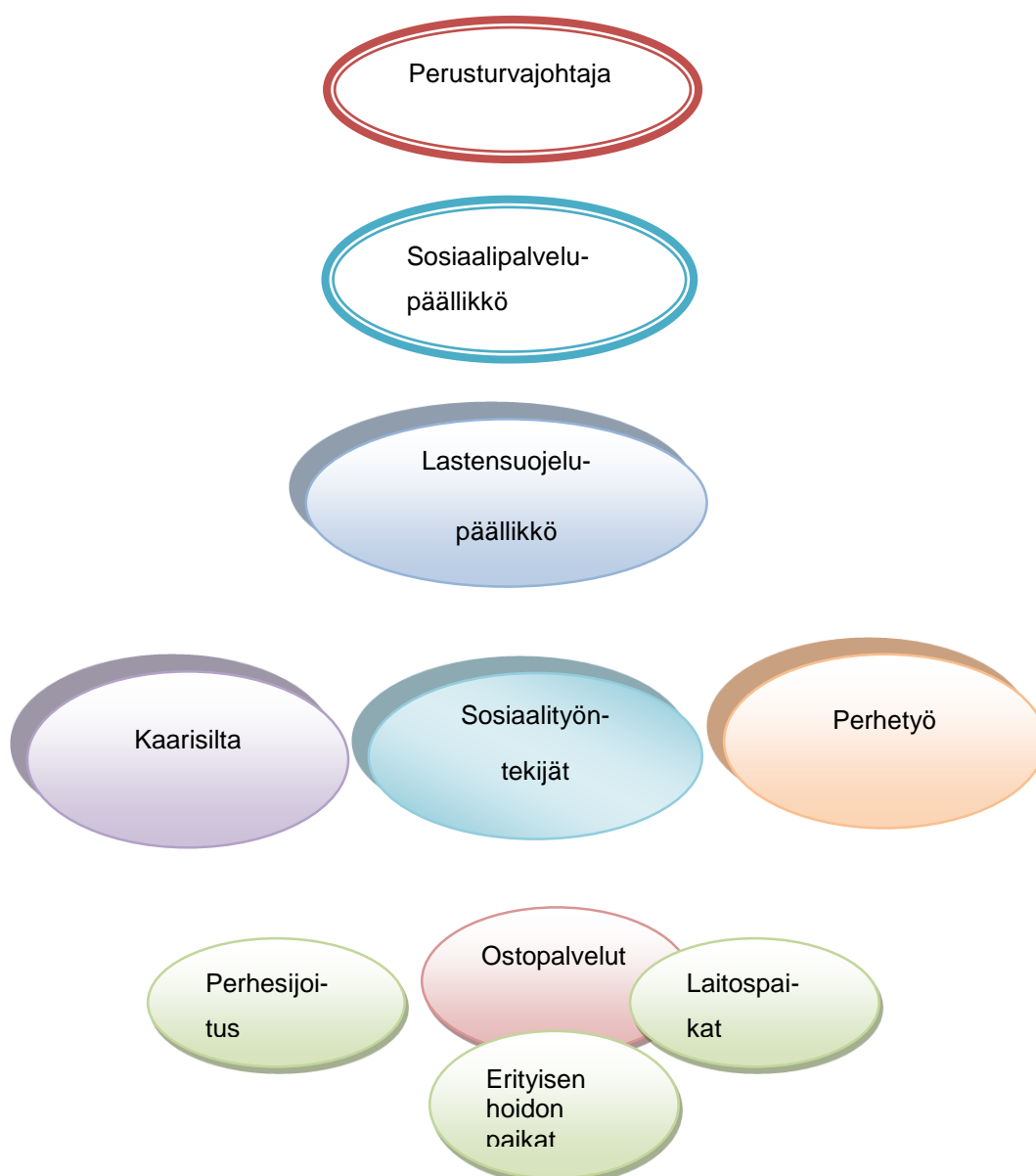
3.1 Kehittämishankkeessa mukana olevat toimijat

Kehittämishanke lähti käyntiin lastenkodin johtajan Merja Peipisen ja lastensuojelun päällikön Riikka Lammintausta- Mäkelän kanssa pitämästäni palaverista. Vuorovaikutuksen kehittäminen alkuideana päädyimme siihen, että kehittämissankkeessa ovat mukana lastenkodin henkilökunta, lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät. Aikataulujen yhteensovittaminen on kuitenkin haastavaa ja ajatuksena on ollutkin, että tähän hankkeeseen osallistutaan oman aikataulun mukaan asiakastyön kärsimättä.

Hankkeeni mentorina on toiminut lastenkodin johtaja Merja Peipinen. Hankkeen aiheita olen käsitellyt lastenkodin kahvipöytäkeskusteluissa, sekä sosiaalityöntekijöiden kanssa käymissäni keskusteluissa ja saanut sitä kautta tukea ja vahvistusta eteenpäin pääsemiseen. Turun ammattikorkeakoulusta hankettani on ohjannut tutoropettaja Anssi Lähde, jonka ohjauskäynti Kaarisillassa toukuuussa 2012 selkeytti hankkeen paikantamista suuresti. Vertaisarviointi opiskelijaryhmässä on sekin ollut erittäin tärkeää hankkeen etenemiselle. Kehittämissankkeen vetäjänä olen saanut toimia hyvin oma-aloitteisesti ja ideoihini hankkeen etenemiseksi on suhtauduttu erittäin myönteisesti.

3.2 Lastensuojelun organisaatio Forssassa

Forssan kaupungin lastensuojelu on osa perusturvan organisaatiota. Lastensuojelun esimiehenä toimii lastensuojelupäällikkö Riikka Lammintausta-Mäkelä. Lastensuojelu koostuu lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä, perhetyöntekijöistä ja lastenkoti Kaarisillasta, jolla on oma johtaja (Forssan kaupunkiorganisaatio 2012).

Kuvio 4. Lastensuojelun organisaatio Forssassa (Forssan kaupunkiorganisaatio 2012).

Arjoniemen ja Kestin (2007) mukaan sijoituspaikkana lastenkoti Kaarisiltaa käytettäessä yhteydenotto tapahtuu sosiaalityöntekijältä lastenkodin johtajaan, riippumatta siitä onko kyseessä avohuollon tukitoimi, kiireellinen sijoitus tai huostaan otetun lapsen sijoittaminen. Lastenkodin johtaja vastaa lastenkodin paikka-tilanteesta.

Perhetyön palvelu on lastensuojelun avohuollon tukitoimi. Perhetyön avulla autetaan niitä perheitä, joilla on vanhemmuuteen tai lasten- ja kodinhoitoon liittyviä tuen tarpeita ja /tai perheet ovat väsyneitä omassa elämäntilanteessaan. Perhetyön asiakkaaksi ohjaututaan aina sosiaalityöntekijän kautta (Perhetyön palvelut 2012).

Perhetyö ja Kaarisilta tekevät useimmiten yhteistyötä sijoitusten siirtymäkohdissa, alussa tai lopussa. Yhteistyötä tehdään myös Kaarisillan perhepaikoille sijoitettujen perheiden asioissa. Perhetyön käynnit voivat jatkua myös perhepaikoilla oloajan (Arjoniemi & Kesti 2007).

3.3 Lastenkoti- ja perhetyönkeskus Kaarisilta ja sen tuottamat palvelut

Kaarisillan lastenkoti aloitti toimintansa huhtikuussa vuonna 2000. Se toimii Forssan perusturvalautakunnan alaisuudessa ja on Forssan ainoa lastenkoti. Kaarisilta tarjoaa hoitoa pääsääntöisesti alle 18-vuotiaille lapsille, sekä heidän perheilleen. Kaarisillan asiakkaita ovat lapset ja heidän perheensä sekä muut palveluja käyttävät kunnat.

Lastenkoti ja perhetyönkeskus jakautuvat kahteen osastoon, Siltala ja Kaarela. Siltalan osasto on tarkoitettu lyhytaikaiseen sijoitukseen ja kriisipaikoiksi. Siltalan tiloissa on myös omat tilat perhearviointiin sekä 2 perhepaikkaa. Kaarelan osastolle sijoitetut lapset ovat pitkäaikaisessa sijoituksessa. Lastenkodin yhteydessä eri kerroksessa sijaitsee myös turva-asunto perheuhkatilanteen katkaisemiseen. Turva-asuntoon tullaan viranomaisten lähettämänä. Ylimmässä kerroksessa sijaitsevat itsenäistymisasunnot on tarkoitettu nuorille omaa elämäänsä harjoitteleville jälkihuollossa oleville nuorille. Vakituksia työntekijöitä on johta-

ja mukaan lukien 13. Paikkoja Kaarisillassa on 14, sekä turva- ja itsenäistymisasuntoja viisi.

Kriisisijoitus

Palvelun kohderyhmänä ovat Forssa kaupungin ja lähiseudun lapset ja nuoret, jotka ohjataan poliisin, sosiaalityöntekijän tai poliklinikan toimesta Siltalaan lastensuojelun perusteella. Siltalan kriisisijoituspaikan tarkoituksena on tarjota turvallinen elinympäristö kriisitilanteessa. Kriisisijoituspaikalla ollaan maksimissaan kaksi viikkoa (Arjoniemi & Kesti 2007).

Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan esim. päihteiden käytön tai mielenterveys ongelmien vuoksi. Lapsen pahoinpitely, heitteillejätto tai muu kaltoinkohtelu voi olla myös kiireellisen sijoittamisen syynä. Myös lapsen oma käytös voi aiheuttaa tarpeen kiireelliseen sijoitukseen. Itsetuhoisuus, päihteiden käyttö tai rikosten tekemisen voi johtaa sijoitukseen (Kiireellinen sijoitus 2013).

Toisin kuin huostaanottopäätöksen, voi päätöksen kiireellisestä sijoituksesta tehdä myös lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Virka-ajan ulkopuolella Forssassa päätöksen tekee sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä. Kanta-Hämeen sosiaalipäivystyksen toiminta-alueeseen kuuluvat maakunnan kaikki 11 kuntaa. Hämeenlinnan kaupunki toimii sosiaalipäivystyksen isäntäkuntana järjestäen palvelun yhteistyössä alueen kuntien kanssa (Kanta- Hämeen sosiaalipäivystys).

Kanta-Hämeen sosiaalipäivystys järjestää välttämättömät kiireelliset sosiaalipalvelut virka-ajan ulkopuolella päivystysalueen kuntien asukkaille sekä kuntien alueilla oleskeleville henkilöille. Päätöksen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta tekee johtava sosiaalityöntekijä. Sama henkilö ei voi tehdä päätöstä sekä kiireellisestä sijoituksesta että sen jatkamisesta. (Kiireellinen sijoitus 2013.) Yksityinen palveluntuottaja ei voi tehdä kiireellistä sijoitusta.

Lyhytaikainen sijoitus

Lyhytaikainen sijoituspaikka on tarkoitettu etupäässä Forssan kaupungin 0-17 vuotiaille lapsille ja nuorille. Palvelun tarkoituksena on turvallisen elinympäristön tarjoaminen kriisitilanteessa. Lyhytaikainen sijoitus tarkoittaa maksimissaan 6 kuukauden sijoitusta ja Siltalassa olon aikana selvitetään lapselle tai nuorelle jatkosijoituspaikka. Jatkosijoituspaikkana on tilanteen mukaan lapsen oma koti mahdollisesti perhetyön tukemana, tukiasunto, itsenäinen asuminen, sairaala tai esim. sijoitus Kaarelan pitkäaikaisosastolle. (Arjoniemi & Kesti 2007.)

Lyhytaikainen sijoitus voi olla myös avohuollon tukitoimen tapahtuva sijoitus. Avohuollon sijoituksen tulisi tapahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Kaarisillassa on kaksi perhepaikkaa, joihin koko perhe voi tarvittaessa sijoittua, mikäli perhepaikat eivät ole muussa käytössä.

Siltalan perhepaikka ja perhearviointi

Palvelu on tarkoitettu Forssan kaupungin ja lähiseudun perheille, jotka ohjataan sosiaalityöntekijän toimesta Siltalan perhepaikalle lastensuojelulain perusteella. Palvelun avulla avohuollon tukitoimena lapselle järjestetään laitoshuoltoa yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai sen henkilön kanssa, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on. Perhe on myös oleellinen tekijä, kun arvioidaan lapsen avuntarvetta. Lasten hyvinvointia lisää työntekijöiden kyky tunnistaa perheessä ne vahvuudet, joiden varaan voi rakentaa ja ne vaikeudet, joihin pyritään puuttumaan. Kun perhettä arvioidaan kokonaisuutena, saadaan tietoa lapsesta perheyhteisössään.

Siltalan perhepaikat ovat tarkoitettuja moniongelmaisten lastensuojeluperheiden kanssa tehtävää kuntouttavaa perhetyötä varten. Työskentelyn tavoitteena on lasten huostaanottojen ennalta ehkäiseminen ja perheen kotiutuminen. Per-

heurvioinnissa tavoitteena on vanhemmuuden arviointi, sekä selvittää onko lapsen iänmukainen kasvu ja kehitys turvattu (Arjoniemi & Kesti 2007). Siltalan perhepaikkoja voidaan käyttää myös itsenäistyvän nuoren ohjaamiseen ja ensikoti tyypisesti äidin tukemiseen vauvan hoidossa.

Kaarela, pitkäaikaissijoituspaikka

Kaarelan pitkäaikaispaikka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille Forssan seudun huostaanotetuille lapsille. Pitkäaikaisen sijoituksen tarkoituksena on taata turvallinen elinympäristö ja rajat lapselle. Lasta tuetaan koulun käynnissä ja ohjataan harrastusten pariin. Pienempien lasten kohdalla vastaavasti lapsi viedään päivähoitoon. Kaarela on koti pitkäaikaissijoitetuille ja kodinomaisuus on tärkeää lapsen viihtymiselle. Yhteydenpitoa vanhempiin ja muihin läheisiin ylläpidetään myös pitkäaikaisessa sijoituksessa. (Arjoniemi & Kesti 2007)

Lastensuojelulaissa perhehoito on ensisijainen vaihtoehto. Vaikka perhehoito on lapsen pysyväisluonteisessa sijoituksessa yleensä tavoiteltavin ratkaisu, ei lapsen sijoittaminen perhehoitoon ole aina mahdollista, esimerkiksi lapsen erityisen vaikeahoitoisuuden vuoksi (Laitoshoidto 2012).

Laitoshoidto on usein tarkoituksenmukaisin ratkaisu myös sijaishuollon tarpeessa olevalle murrosikäiselle lapselle. Hyvin järjestettyä laitoshoidtoa voidaan pitää parhaana ratkaisuna lapsen sijaishuollon järjestämiseksi myös silloin, kun lapsen sijoitus on väliaikainen, ja kun laitoshoidtoon liittyy kiinteästi työskentely ja tiivis yhteydenpito lapsen ja hänen vanhempiensa välillä. (Laitoshoidto 2012.) Kaarisillan työssä on kyse juuri tästä ja sen vuoksi työprosessin tulee sujua kattomasti kaikkien osapuolien välillä.

Turva-asunto

Turva-asuntopaikka on tarkoitettu Forssan kaupungin ja lähiseudun kuntalaisille, jotka poliisin, sosiaalityöntekijän tai poliklinikan kautta ohjataan turva-asuntoon lastensuojelun perusteella. Palvelulla tarjotaan turvallinen elinympäristö kriisitilanteessa, katkaistaan akuutti kriisitilanne ja turvataan lastentilanne. Turva-asunnon työntekijöinä työskentelevät perhetyöntekijät ja tarvittaessa (viikonloput ja illat) he delegoivat tehtäviä lastenkodin henkilökunnalle. (Arjoniemi & Kesti 2007.)

Perhetyö ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät

Lastensuojelulain perusteluissa perhetyöllä tarkoitetaan esimerkiksi perheen kotona tehtävää perhetyötä, joka voi olla perhetyöntekijän antamaa keskustelua apua tai tukea arjen toiminnoissa. Perhetyöllä voidaan esim. tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään, tehdä vanhemmuuden arviointia ja järjestää lapselle hänen hyvinvointiaan tukevaa toimintaa. Perhetyö on käytännön avun ja psykososiaalisen tuen yhdistelmä. (Perhetyö 2012.)

Normaalius, perhekeskeisyys, itsemääräämisen periaate ja asiakaslähtöisyys ovat perhetyössä keskeisiä käsitteitä. Tuuralan (1993,18–19, 21) mukaan tällä tarkoitetaan perhetyön palveluiden viemistä mahdollisimman lähelle asiakkaita ja riittävässä määrin peruspalveluihin liittyvinä. Perhetyössä pyritään etsimään ratkaisuja perheen ongelmiin ensisijaisesti perheen ja ympäristön luonnollisista voimavaroista, sekä kevyistä viranomaisratkaisuista. Pyrkimyksenä on vähentää lastensuojelun palvelujen leimaavuutta.

Forssan kaupungin perhetyön palvelu on lastensuojelun avohuollon tukitoimi. Perhetyön avulla autetaan niitä perheitä, joilla on vanhemmuuteen tai lasten- ja kodinhoitoon liittyviä tuen tarpeita ja /tai perheet ovat väsyneitä omassa elämäntilanteessaan. Perhetyön asiakkuudesta päätöksen tekee lastensuojelun sosiaalityöntekijä.. (Perhetyön palvelut 2013.)

Asiakastyössä tuotetaan jokaisessa kohtaamisessa tietoa perheen tilanteesta. Rönkön ja Rytkösen (2010, 278) mukaan, oleellista on tiedostaa miten tämä tapahtuu perhetyössä. Oleellista on myös tietää, mitä yhdessä tuotetulla tiedolla tehdään. Kihlman (2005,100) kertoo monien asiakkaiden ottaneen uudenlaisen roolin. Asiakkaat haluavat itse päättää, mitä palveluja he haluavat. Ammattilaisella ei enää olekaan auktoriteettiasemaa asiakkaaseen. Tästä voisi ajatella, että yhdessä tuotetun tiedon avulla voidaan löytää asiakkaalle palvelut, joihin voi sitoutua.

Forssassa perhetyön työtilat ovat samassa rakennuksessa lastenkodin kanssa. Perhetyö oli toiminnan alussa osa lastenkotia ja toimi lastenkodin johtajan alaisuudessa. Organisaatiomuutoksessa perhetyö siirtyi lastensuojelun päällikön alisuuteen. Perhetyön tiloja käyttävät myös lastenkodin työntekijät lasten kanssa yksilölliseen työskentelyyn.

Kaarisillan perhetyönpalvelun kohderyhmänä ovat forssalaiset lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarpeessa olevat perheet, lapset ja nuoret. Palvelun tavoitteena on tukea lastensuojelun toimenpiteiden tarpeessa olevaa perhettä ja lasta tai nuorta niin, että tämän kasvu, kehitys ja hyvinvointi on mahdollista turvata kotona. Mikäli huostaanotto ei ole vältettävissä perhetyön tavoitteena on valmistella perhettä ja tukea lasta ja vanhempia niin, että rakentavat suhteet läheisiin säilyvät. Perhetyöntekijät tukevat perheitä arkielämän hallinnassa, kriisien selvittämisessä, elinolojen parantamisessa sekä omien voimavarojen vahvistamisessa. (Arjoniemi & Kesti 2007.)

Perhetyön kestolle ei ole olemassa selkeitä määräaikoja. Perhetyön tarvetta on kuitenkin syytä arvioida uudestaan, jos esim. noin vuoden työskentelyssä ei tavoitteiden mukaista edistymistä ole tapahtunut.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijät

Lastensuojelussa toimii lastensuojelun päällikön lisäksi neljä muuta sosiaalityöntekijää. Tämän lisäksi yksi henkilö hoitaa lastenvalvojan tehtäviä joihin kuuluvat isyysasiat, lapsen elatus ja lapsen huolto- sekä tapaamisoikeusasiat.

Lasten-suojelun sosiaalityöntekijät toimivat pareina Kaarisiltaan sijoitettujen lasten sosiaalityöntekijöinä. Kaarisillan kanssa tekevät yhteistyötä kaikki lastensuojelun sosiaalityöntekijät, myös lastenvalvoja.

Sosiaalityöntekijät huolehtivat myös sijoituksista muihin kuntiin ja perhehoitoon. Lapsen sijoittaneen kunnan, käytännössä lapsen sosiaalityöntekijän, tehtävänä on valvoa, että lapsen sijoitus perhehoitoon tai laitoshoidon toteutuu lapsen edun mukaisesti. Valvontaan kuuluu myös varmistaa, että lapsen sijaishuollon aikaisia oikeuksia toteuttaen ja että lapsi saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. (Kunta ja sijaishuollon valvonta 2013.)

Sosiaalityöntekijät sijoittavat lapsen Kaarisiltaan ja dokumentoivat sijoitukseen liittyvät asiakirjat. Asiakastyön dokumentointiosaaminen edellyttää ymmärrystä omasta vastuusta ja roolista asiakirjojen laatijana. Kirjoittajan vastuulla on se, mitä asiakirjoihin kirjataan ja jätetään kirjaamatta. Kääriäinen (2013) totesi asiasta, että asiakirjoihin kirjoitetaan ne asiat, joista on puhuttu ja sovittu. Asiakirjojen tulee olla sellaisia, että niitä voi koska tahansa näyttää asiakkaalle lapset mukaan lukien. Hyvin laaditut asiakassuunnitelmat ovat työn ohjeena Kaarisillalle. Sosiaalityöntekijällä on päävastuu lastensuojeluprosessissa.

4 LAPSI, NUORI JA PERHE LASTENSUOJELUN ASIAKKAANA

4.1 Lastensuojelun lähtökohtia

Lasten suojelu on osa yhteiskuntaa ja koskettaa kaikkia meitä. Lasten suojelua on meidän jokaisen tapa kohdata ja kohdella lasta. Lasten suojelun tehtävistä todetaan lastensuojelun käsikirjassa (2012) että, lasten hyvinvointia edistetään ja ongelmia ehkäistään monilla erilaisilla yhteiskunnallisilla toimilla. Eri asia on kun puhutaan lastensuojelusta.

Suuri vaikutus lapsen hyvinvointiin on sillä, millaisia lapsen arjen ympäristöt ovat. Päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelut, koulu, harrastustoiminta tai muu lähiympäristö ja yhteisöt vaikuttavat paljon lapsen kehitykseen vanhempien ohella. Yksilön humanisoituminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin ja heidän tavoissaan ilmenevään kulttuuriin. Lapsella on tarve sellaisiin vuorovaikutus-suhteisiin, jotka edistävät hänen emotionaalista ja kognitiivista kehitystään.

Lapsen henkinen hyvinvointi on yhteydessä hänen persoonallisuutensa kokonaiskehitykseen (Hämäläinen 1992, 44). Mikäli lapsi tai nuori ei voi toteuttaa itseään, omaa olemustaan ja itseään vastaavaa toimintaa, saattaa hän vieraantua itsestään, elämästään ja koko yhteiskunnasta (Niemelä 2009, 219). Ihminen on läpikotaisin toiminnallinen olento, mikä tekee hänestä samalla yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen toimijan

Lasten suojelu käsitetään laajasti lasten suojeluksi. Se ei ole yksin lastensuojeluviranomaisten toimintaa, vaan on nähtävä myös muita viranomaisia sekä kansalaisia koskettavana asiana. Lasten suojelu perustuu lapsen kansainvälisesti tunnustettuihin oikeuksiin, jotka ovat lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Lapsen oikeuksien yleissopimus on Yhdistyneiden kansakuntien tekemä sopimus, jossa luetellaan oikeudet, jotka koskevat kaikkia lapsia kaikkialla maail-

massa. Suurin osa valtioista on hyväksynyt sopimuksen. Suomessa sopimus tuli voimaan vuonna 1991 (Lastensuojelu info 2012).

Lastensuojelun toiminta on määritelty lastensuojelulaissa 13.4.2007/417. Se tarkoittaa, että lastensuojelun työntekijän toiminta ja päätökset perustuvat aina lakiin. Lastensuojelun käsikirjassa (2012) todetaan lastensuojelun olevan aina arvosidonnaista. Lastensuojelun tehtävänä on ennen kaikkea olla lapsen puolella ja lasta varten. Työn keskeisimmät arvot pohjautuvat Suomen perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä niiden taustalla oleviin ihmisyyttä ja ihmisoikeuksia korostaviin kansainvälisesti hyväksyttyihin arvoihin.

Lastensuojelu on interventio perheeseen. Lastensuojelun lähtökohta on aina lapsen etu. Tämä tarkoittaa, että kaikki päätökset tehdään sen mukaan, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu (Lastensuojelu info 2012). Lastensuojelulla on kaksijakoinen tehtävä. Se on tuen tarjoamista, mutta myös kontrollia.

Hämäläinen (2011, 53) pohtii interventioita kahdelta eri kannalta. Kyseessä ei ole vain viran-omaisten oikeus puuttua perheen itsemääräämisoikeuteen. Perhe myös odottaa tukea vanhemmuuteensa eli kykyynsä toimia kasvattajina.

Lapsen edun toteutumisen määrittely ei ole mitenkään yksiselitteistä. Etua määrittelevät sosiaalityön ammattilaisten lisäksi vanhemmat ja toisinaan myös sukulaiset. Kiurun (2010,67) mukaan vanhemmilta voi puuttua kyky nähdä asioita lapsen näkökulmasta ja he eivät ymmärrä omien ongelmien heijastumista lapseen. Bardy(2009,42) kuvaa lastensuojelussa erityisimmäksi sitä, että lasta on suojeltava huolimatta asianomaisten vastustuksesta.

Rousu (2012) toteaa lastensuojelun ydintehtävästä, että sitä on tavallisen ja riittävän hyvän lapsuuden turvaaminen niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmat eivät ilman lastensuojelun tukea tähän pysty. Osa vanhemmista ei tähän pysty apua saatuaankaan. On myös mahdollista, että lapset tai nuoret voivat omalla toiminnallaan vaarantaa kehityksensä ja terveytensä.

4.2 Lapsen ja nuoren asema lastensuojelussa

Lapsi on asianosainen kaikissa häntä koskevissa lastensuojeluasioissa ja asianosaisuuden suhteen ei ole olemassa ikärajoja. Asianosaisuuden perusteella lapsen näkökulma on otettava aina huomioon, hänet on pidettävä ajan tasalla häntä koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä (Lapsen osallisuus 2012).

Lapsen osallisuudessa on kyse siitä, miten lapsi itse voi olla mukana määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa työtä, jota hänen etunsa turvaamiseksi tehdään. Lasten osallistumisessa tärkeimpiä elementtejä on aikuisten kanssa tapahtuva vuorovaikutus. Vuorovaikutustilanteissa sekä työntekijä että lapsi voivat pohtia, mitä he antavat ja mitä he vuorovaikutukselta haluavat. Asioista tulee puhua oikeilla nimillä ja rehellisesti (Rousu & Holma 2004, 12). Lasten kohdalla on kuitenkin pohdittava, voiko aikuisen työntekijän ja asiakaslapsen suhde olla tasavertainen ja minkälaiset ovat lapset ”täysivaltaisuuden” rajoitukset.

Känkäsen (2009) mukaan siirtymävaiheet ovat haavoittuvia alueita lastensuojelussa, kun liikutaan muutoksen maaperällä. Aikuisen tehtävänä on tarvittaessa muuttaa ja ylläpitää elämisen kurssi lapsen kasvu- ja kehitykselle suotuisassa suunnassa. Keskeisenä haasteena on turvata lapsen hyvinvointi ja arki, sekä varmistettava, että lapsella säilyy tunnetason kokemus siitä, että hän on turvassa, hänestä pidetään huolta ja myös hänen perhettään autetaan.

Kaikko ja Friis (2009) pohtivat, mitä lastensuojelun sosiaalityössä merkitsee samanaikaisesti toimia yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti.. Heidän mukaansa yksilöllisyys sisältää ajatuksen siitä, että asiakas on oman arkensa ja elämänsä asiantuntija. Hän on ainutlaatuinen persoona, jolla on oma identiteetti. Kirjoittajien mukaan kokonaisvaltaisuus tulee esille muun muassa siinä, että lastensuojelun sosiaalityöntekijä on vastuussa hänen asiakkaakseen nimetyn lapsen arjen kokonaisuuden hahmottamisesta, lastensuojelun koordinoinnista ja ennen kaikkea lapsen hyvinvoinnin turvaamisesta.

Pohjola (2010, 36) puntaroi asiakkuutta lastensuojelussa. Onko asiakas lapsi, vai hänen koko perheensä. Lapsen kohtaamista tasa-arvoisena Pohjola pitää

vaativana tehtävänä, koska aikuinen nähdään yleensä lapsen yläpuolella olevana. Myös perhekokonaisuuden korostaminen on ongelmallista. Ohitetaanko lapsi yksilönä ja subjektina ja hänen asiakkuutensa sekoittuu osaksi perheen vuorovaikutusta. Tuleeko perheen edusta myös lapsen etu?

Hotari ym. (2009) kertovat, että tullessaan ammattilaisen luo puhumaan omista asioistaan nuori odottaa tapaavansa aikuisen, joka on läsnä ja jonka kanssa voi avoimesti ja luottamuksellisesti tehdä yhteistyötä. Tulosten aikaansaamiseksi on tärkeää, että nuorelle syntyy kokemus kuulluksi tulemisesta ja osallisuudesta.

4.3 Lapsuus, nuoruus ja syrjäytymisvaara

Lapsen ja nuoren kohtaaminen lastensuojelussa pitää perustua yhteistyöhön riippumatta palvelusta, jossa lapsi tai nuori on saamassa apua ongelmaansa. STM:n tiedotteessa (2012) todettiin, että tiiviimmällä alueellisella yhteistyöllä ja hyvin järjestetyillä palvelukokonaisuuksilla voidaan puuttua nykyistä paremmin lasten ja nuorten syrjäytymiseen.

Yhteistyön merkitys on yhtä suuri lastensuojelun sisäisissä toimissa. Lapsen kasvu lastensuojelun asiakkuudessa ei poista syrjäytymisvaaraa, vaikka kaikki palvelut ovat lähellä. On tärkeää rakentaa palvelua lapsen ja nuoren elämänhallintaa tukeväksi palveluksi, jossa voi kasvaa autonomiseksi omillaan pärjääväksi yksilöksi. Kiinnittyäkseen yhteiskuntaan nuori tarvitsee sosiaalisen verkoston ja sosiaalista pääomaa, johon kuuluu riittävästi kulttuurista ja sosiaalista pääomaa (Turunen 2007).

Lastensuojelutyössä olen itse nähnyt sen, miten tärkeää nuoren on kokea kuuluvansa johonkin. Kuulumisen kokemus voi syntyä vain yhdestä perheenjäsenestä, joka on omaa lihaa ja verta. Lapsella tai nuorella on tunne siitä, että hän on tullut jostakin ja ollut osa omaa perhettään. Lapsella tai nuorella on historia, oma sosiokulttuurinen lähtökohtansa, johon kuulumista lastensuojelutyössä tulee tukea riippumatta siitä palaako lapsi tai nuori koskaan takaisin.

Jukka Mäkelä (2012) kuvaa syrjäytymisen hiljaisen ja äänekkään prosessin kautta. Hiljaisessa prosessissa arasta lapsesta kehittyy koulua pelkäävä ja masentuva nuori, joka ei kiinnity yhteiskuntaa. Äänekkäässä prosessissa käytöshäiriöinen lapsi kasvaa koulupudokkaaksi nuoreksi, jonka kiinnittyminen elämään on yhtä heikkoa kuin hiljaisellakin.

Mäkelän prosesseissa syrjäytymisen eteneminen on selitetty selkeästi. Merkittävää kuitenkin on se, miten eri vaiheissa ei kuitenkaan voida auttaa, vaikka palveluja on paljon käytettävissä. Prosessi etenee väijäämättä kohti syrjäytymistä, ellei väliin saada elämänhallintaa tukevia toimia, jotka lapsi tai nuori voi tuntea omakseen. Ei riitä, että suuri määrä auttajia toimii lapsen kasvaessa nuoreksi, ellei missään vaiheessa synny tunnetta elämänhallinnasta.

4.4 Perheen kohtaaminen lastensuojelun asiakkaana

Tämän päivän vanhemmuus tarvitsee tuekseen uudella tavalla toimivan palvelurakenteen. Lapsen ja nuoren hyvinvointia voidaan parhaiten edistää toimimalla yhdessä kotien kanssa vahvistamalla ja tukemalla vanhemmuutta. Lastensuojelu on olemassa lapsia ja heidän perheitään varten. Sosiaalityön perustana on aktiivinen ihmiskäsitys, jossa yksilö nähdään omaa toimintaansa suuntaavana ja tarkoituksiaan toteuttavana subjektina. Sosiaalityö pyrkii muuttamaan sosiaalisia ongelmatilanteita niin, että ihminen toimisi oman elämänsä subjektina ja parantaisi omaa elämäntilannettaan, tämä on mahdollista luopumalla haitallisista käyttäytymiskeinoista ja löytämällä uusia tilalle. (Jauhiainen & Eskola 1994, 7- 8.)

Vanhemmuuden tukeminen on työskentelyä, jossa vanhemmille tarjotaan sekä arkisissa asioissa että muissa elämään liittyvissä kysymyksissä mahdollisuus käsitellä asioita yhdessä ammattilaisten ja toisten vanhempien kanssa (Salmi ym. 2004, 37–38). Vanhemmuuden tukemisella tavoitellaan vanhempien voimaantumista (empowerment) eli oman voiman ja vastuunoton vahvistumista; aktivoitumista, osallistumista ja rohkaistumista. Vanhempien sisäistä voimaantumista eli voimaantumista voidaan tukea pyrkimällä avoimuuteen, tasa-

arvoisuuteen ja toimintavapauteen. Sen kehittymisen nähdään olevan henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, joka lähtee ihmisestä itsestään. (Siitonen 1999, 3, 57, 91–117.)

Arjoniemen ja Kestin (2007, 10) mukaan yhteistyöllä perheen kanssa pyritään saamaan lastenkotisijoitus mahdollisimman lyhyeksi ja auttamaan vanhempia kantamaan vastuunsa lapsen huoltajina. He jatkavat että, yhteistyöllä voidaan kehittää mm. perheen vuorovaikutusta ja ongelmanratkaisua, sekä perheenjäsenten välistä luottamusta, että yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Lastensuojelun yhteistyö perheen kanssa, tapahtuu se sitten varsinaisessa perhetyössä perheiden kodissa, tai Kaarisillan osastoilla törmää dialogin vaikeuteen. On helppo puhua eri kieltä ja vähän toisen ohikin, se on paljon helpompaa kuin asettua kuulemaan sitä puhetta, jonka vanhempi tai muut perheenjäsenet tuottavat. Yhteistyötä voi vaikeuttaa myös se, että perheen itsemääräämisoikeuteen puututaan.

Perheen ongelmiin tarttuminen sisältää tabuja. Pohjolan (2010, 36) mukaan perhe mielletään yhtenä toimijana, jolloin perheen sisäisiin asioihin puuttuminen on vaikeaa tai niihin ei ole oikeutta puuttua. Perhe muodostuu kuitenkin yksilöistä ja heidän välisistä sidoksista. Pohjolan (2010) mukaan sosiaalityössä on tarkoitus löytää näiden sidosten välillä vallitsevat suhteet työskentelyn pohjaksi, niin ettei perhettä nosteta yli sen jäsenten, joita on tarkoitus auttaa.

5 YHTEISTYÖN MERKITYS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

5.1 Yhteisen tiedon tuottaminen yhdessä asiakkaan kanssa

Lastensuojelutyön ydin on lapsen ja hänen läheistensä tilanteelle herkistyminen niin, että avun ja suojelun tarpeisiin voidaan vastata. Lastensuojelun tulee entistä enemmän rakentua huolella tehtyihin tilannearvioihin, joissa lapsen ja hänen läheistensä tuottama tieto on keskeisellä sijalla. Kurki (2006, 29) toteaa, että ihminen on samaan aikaan sekä persoonallinen, että sosiaalinen. Keskeinen ihmisen kasvun tavoite on kehittyminen sosiaalista oikeudenmukaisuutta kohti.

Lastensuojelutyö perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen, jolloin ihmiset nähdään alati kehittyvinä ja kypsyvinä olentoina, joilla on kyky muuttua ja parantaa omaa tai lapsensa elämää. Humanistisen ihmiskäsityksen ohjaamassa työssä asiakkaat nähdään kykenevinä kasvamaan uudelleenlaiseen vastuuseen omasta ja lapsensa elämästä (Dokumentointi töissä 2012).

Reflektiossa työntekijä tutkii yhdessä asiakkaan kanssa mielen ja tunteiden toimintoja ja kokemuksista voidaan saavuttaa uusi ymmärrys kyseessä olevasta asiasta. Shaw (1999) korostaa arvioinnin merkitystä. Hänen mukaansa reflektio tapahtuu käytännöissä toiminnan aikana, kun asiakasta haastatellaan. Ojasen (2006,75) mukaan reflektoinnille on oleellista ihmettely ja kysyminen. Reflektointi on kokemuksen vangitsemista ja sen uudelleen arvioimista.

Raunio (2004, 128) toteaa, että uudessa tiedonmuodostuksessa sosiaalityön tärkeäksi toimintaperiaatteeksi nousee dialogi. Vuorovaikutteisessa eli dialogisessa suhteessa asiakkaalla nähdään olevan samanlaiset oikeudet osallistua keskusteluun kuin työntekijälläkin, koska dialogiin pääseminen edellyttää, että työntekijä luopuu kaikkietävän asiantuntijan roolistaan, ja että asiakasta ei pidetä kohteena.

Reinikainen (2009) kirjoittaa, että lastensuojelussa käytettävä kieli on aikuisten aikuisille puhumaa ja kirjoittamaa kieltä, ja se on usein viranomaiskieltä ammat-

tisanastoon kuuluvine käsitteineen ja ilmaisuineen. Lapsen voi olla vaikeaa ymmärtää sitä. Kielen lisäksi puheen sävy, suunta ja painotukset vaikuttavat siihen, miten lapset puheen ymmärtävät, miten he sitä kuuntelevat ja miten he siihen vastaavat.

Viitanen (2009, 16) toteaa asiasta, että sosiaalityöntekijälle lapsen edun arvioiminen voi olla haastavaa. Työntekijällä ei aina ole tarpeeksi tietoa esimerkiksi vauvan tai pienen lapsen kehitystarpeista ilman tiivistä moniammatillista yhteistyötä. Yhteisen tiedon tuottaminen ilman yhteistä kieltä ei onnistu. Ilman yhteistä kieltä ei voi myös olla yhteistyötä, joka toimii molempiin suuntiin. Arjen työssä lapsi tai aikuinen tulee kohdata oman elämänsä asiantuntijana ilman viranomaisen suojamuuria viranomaiskieltä.

Yhteistä kieltä tarvitaan viranomaisten kesken ja erityisen tärkeää on puhua kieltä, jota asiakkaat ymmärtävät. Lastensuojelussa esim. asiakassuunnitelmatilanne pahimmillaan voi mennä asiakkaan ohi puhumiseksi tiedostamatta. On tärkeää varmistaa se, että kuullaan koko ajan kaikkien osapuolien näkemystä. Anis (2001, 20) kuvaa sosiaalityötä vuorovaikutustyöksi, jonka lähtökohtana on ihminen tilanteessaan, johon haetaan yhteistä ratkaisua.

Asiakastyö lastenkodissa on ohjaustyötä, jossa tilanteiden muuttuessa muutetaan myös tapaa tehdä työtä. Ohjaustyön keskellä hankitaan ja jaetaan myös tietoa. McLeod (1993) toteaa, että ohjaukseen sisältyy aina suuri moraalinen ja eettinen ulottuvuus. Luottamus arjessa syntyy keskustelun kautta. Peavy (1999) toteaa asiasta, että ohjauksen tehtävän laajuus ja mutkikkuus vaihtelevat suunnattomasti ihmisestä ja tilanteesta toiseen. Yhteistä tilanteille kuitenkin se, että ilman yhdessä ymmärrettyä todellisuutta ei päästä eteenpäin.

5.2 Yhteisen tiedon tuottaminen asiakastyöhön

Omassa työssäni asiakkaan kanssa tuotetun tiedon siirtäminen eteenpäin on oleellista. Saman lapsen tai perheen kanssa työskentelee monta työntekijää ja tiedon tallentaminen ja siirtäminen oikein on merkityksellistä hyvän asiakastyön toteutumiseksi. Kaarisillan sisällä tiedon pitää kulkea, mutta sen pitää siirtyä

myös sosiaalityöntekijöille, johtajalle ja tarvittaessa myös perhetyölle ja toisinpäin. Ei ole yhdentekevää millaista tietoa ja miten tuotamme ja siirrämme.

Kääriäisen (2003) mukaan dokumentoinnilla on sosiaalityössä useita tehtäviä ja käyttötarkoituksia. Asiakirjat toimivat apuvälineinä asiakkaan tilanteen ja tarpeiden yksilöimisessä ja niillä voidaan kuvata palveluprosesseja, sekä turvata asiakastyön jatkuvuutta. Dokumentoidun aineiston siirtäminen asianomaisille on yksi osa hyvää asiakastyötä. Yhdessä sovittu tapa siitä kuka kokoaa ja siirtää tiedon ero toimijoiden välillä säästää kaikkien aikaa.

Känkänen (2009) kirjoittaa, että alkuarviointi, avohuollon lastensuojelutyö, huostanotto ja sijais- ja jälkihuolto eivät ole erillisiä, toisistaan irrallaan olevia tapahtumia. Lapsen ja perheen elämä on kokonaisuus, jonka eri vaiheet punoutuvat toisiinsa, välillä löyhemmin ja toisinaan tiiviimmin. On tärkeää, että perheen kanssa eri vaiheissa työskentelevät tahot arvioivat lapsen ja perheen kokonaistilannetta toistuvasti ja suunnitelmallisesti. Kokonaistilanteen arviointi ei onnistu ilman toimivaa yhteistyötä ja oikean tiedon siirtämistä.

Yhteistyössä on oleellista pitää mielessä se, että sosiaalityöntekijällä vastuu asiakasprosessista. Asiakasprosessin johtaminen tarkoittaa toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asettamista yhdessä asiakkaiden ja eri ammattilaistoimijoiden kanssa, suunnitelmien mahdollisimman johdonmukaista toteutusta sekä vaikutusten arviointia säännöllisesti. Sosiaalityöntekijällä on lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa toiminnan langat käsissään. (Heinonen & Sinko 2009).

Asiakasperheen ympärillä on useimmiten laaja toimijajoukko, jonka yhteisenä tavoitteena on lapsen ja koko perheen auttaminen. Haasteena on se, että toimijoilla saattaa olla hyvinkin erilaiset toiminnan tavat ja kulttuurit. Erilainen työskentelyn rytmi, erilainen tapa puhua ja jäsentää asioita luovat myös haastetta yhteistyölle. Auttamisen lähtökohtaa voi lähestyä myös kunkin perustehtävästä. Terveystenhuollossa kiinnitetään huomioita eri asioihin kuin sosiaalityössä. Samoin sosiaalityön sisällä on eri perustehtävät. Sosiaalityöntekijä hahmottaa kokonaisuutta, lastenkodin ohjaajan tehtävänä on tukea arjen asioissa.

Heinonen ja Sinko (2009) toteavat, että lapsen tai perheen etu työn yhteisenä tavoitteena saattaa pirstaloitua, tai siitä alkaa löytyä erilaisia painotuksia, jotka alkavat vetää toimintaa ristiriitaisiin suuntiin. On tärkeää, että työtä pystytään suunnittelemaan yhdessä, että suunnitelmat lausutaan ääneen eri toimijoiden kuullen ja dokumentoidaan.

On hyvä yhdessä miettiä kuka työntekijä missäkin yhteistyön vaiheessa osallistuu suunnitelmien laadintaan ja jakaa tiedon eteenpäin. Työntekijöiden kuuleminen ja heidän osaamisensa oikea käyttäminen asiakkaan hyväksi on hyvää sosiaalityötä, myös lastensuojelussa. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on entistä enemmän arvioida sitä, kuka tai ketkä milloinkin ja millä intensiteetillä tekevät lastensuojelutyötä asiakasperheen kanssa.

5.3 Hyvän yhteistyön ja osaamisen merkitys lastensuojelutyössä

Lastensuojelutyö on parhaimmillaan avointa ja systemaattista ammatillista toimintaa, joka perustuu oikeaan osaamiseen oikeaan aikaan. Osaaminen ei ole pelkästään käsien tai ajattelun näppäryyttä. Se on kyky luoda verkostoja ja hyödyntää niitä ongelmien selvittämiseen. Kaarisillan, lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja perhetyön välinen yhteistyö pitää rakentua osaavan lastensuojeluverkoston yhteistyöhön.

Forsman (2010) on kuvannut toisenlaista tilannetta, jossa uuvutaan arjessa ”rämpimisestä”, ihmissuhteiden määrästä ja työn rankkuudesta. Asiat eivät etene asiakkaista, yhteistyökumppaneista tai puutteellisista resursseista johtuen. Jaksamisen näkökulmasta työyhteisö ja kollegiaalisuus ovat merkittäviä.

Yhteistyötä voidaan kuvailla oppivan organisaation käsitteellä. Oppivalla organisaatiolla tarkoitetaan organisaatiota, jolla on kyky luoda, hankkia, ja siirtää tietoa, sekä muuttaa omaa käyttäytymistään uuden tiedon ja uusien käsitysten mukaiseksi (Viitala 2005, 38- 40). Lastensuojelun organisaatio Forssassa on tekemässä juuri näin. Haemme uusia tapoja tehdä yhteistyötä asiakkaan parhaaksi ja samalla arvioimme työprosessiemme toimivuutta.

Lindfors ym. (1999) toteavat, että kompetenssia eli osaamista voidaan tarkastella kolmella eri tasolla. Yksilötasolla osaamista ovat työntekijän tiedot, taidot ja asenteet. Ojasen (2006) mukaan tärkein työntekijässä tapahtuva muutospyrkimys on syvemmän ymmärryksen tason löytyminen, lähinnä työhön liittyvien kaavamaisuuksien ja sokeiden pisteiden oivaltaminen ja purkaminen Toiminnallisella tasolla osaamista on työtehtävien suorittaminen. Ylimmän eli organisaatiotason osaaminen muodostuu työyhteisön kaikkien yksilöiden osaamisesta, sekä heidän yhdessä suorittamissaan työprosesseissa. Hyvä organisaatiotason osaaminen perustuu toimivaan yhteistyöhön.

Lastensuojeluorganisaatiossamme ei pitäisi olla sitä estettä, joka moniammatillisessa yhteistyössä toisinaan on. Kukaan ei ota vastuuta lapsen tai perheen asiasta ja tilanne pitkittyy sitä kautta. Hyvällä yhteistyöllä on mahdollista antaa asiantuntevaa oikea aikaista apua ammatillisesti. Taskinen (2010, 13) toteaa, että keskeistä lasten ja heidän perheidensä tukemisessa on hyvän vuorovaikutussuhteen luominen, sekä ymmärrys vaikeassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä kohtaan.

Pohjola ja Laitinen (2010, 313) nostavat sosiaalityön asiakkuudesta tärkeän näkökulman esille. Heidän mukaansa työntekijän on tärkeää miettiä suhdettaan ajattelutapoihinsa. Ovatko asiakkaat ongelmankantajia vai oman elämänsä asiantuntijoina arvokkaita kansalaisia. Tämä on tärkeä pitää mielessä myös yhteistyössä ja yhdessä sovituissa toimintatavoissa myös Kaarisillassa.

5.4 Lastensuojelun erityisyys

Lastensuojelusta puhuttaessa ollaan tekemisissä asian kanssa, joka koskettaa perhettä sen haavoittuvimmassa osassa. Oikeus kasvattaa lasta on ollut perheen sisäinen asia iloineen ja ongelmineen. Perheen asioista ei Suomessa ole totuttu puhumaan ulkopuolisille. Perheessä on ollut turva kohdata erilaisia elämän vastoinkäymisiä. Moderni aika, jota elämme, on ollut yksilöllistymisen aikaa. Tämä on merkinnyt samalla sitä, että ihmiset joutuvat kohtaamaan yksin erilaiset sosiaaliset riskit ja myös vastoinkäymiset. Suomalainen perhe ei enää

ole samana pysyvä instituutio. Perheiden asema ja tilanne vaihtelevat riippuen myös siitä, millaista yhteiskunta- ja perhepolitiikkaa maassamme harjoitetaan. Tämä heijastuu erityisesti naisten ja lasten asemaan. (Melin & Blom 2013.)

Verrattaessa Pohjoismaita muihin Euroopan maihin huomaa selvästi, että pohjoismaisilla yhteiskunnilla on yhteinen pohjoismainen arvopohja. Pohjoismaat ovat päätyneet erilaisiin ratkaisuihin hyvinvointitarjonnassaan. Yhtäläisyyksiä on olemassa niin paljon, että voidaan puhua pohjoismaisesta hyvinvointimallista. Pohjoismaista ajattelua on myös se, että yhteiskunnan muita heikommassa asemassa olevista pidetään huolta. Keskeisenä ajatuksena on tarjota kaikille mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja yhteiskunnan päätöksentekoprosesseihin, myös huonommassa asemassa olevilla. Perhe-elämän toimivuus on yksi asukkaiden hyvinvoinnin tärkeimmistä edellytyksistä (Pohjoinen hyvinvointimalli 2013.)

Metteri (2012, 28) pohtii hyvinvointivaltioita myös toiselta suunnalta. Yhteiskunta on toimillaan tukenut itsenäistä ja omillaan toimeen tulevaa yksilöä, joka tukeutuu perheeseensä ja sukuunsa vähemmän. Samanaikaisesti sukupuoltenvälinen jako on lisääntynyt Suomessa ja naisten palkkataso on alempi kuin miesten. Perheen merkitys hoivan antajana on kuitenkin säilynyt. Raunio (2000, 232-236) kuvaa sosiaalityön ja sosiaalipolitiikan kumppanuutta. Ihmisten hyvinvointia ei voida tarkastella vain valtiollisesti taattuina oikeuksina, ihmisten omat valinnat ja toimet elämässään ovat olennaisia.

Ahnqvist (2012) toteaa, että vanhemmat ovat tärkeimpiä ihmisiä lapsen elämässä. Vanhemmat voivat myös parhaiten vaikuttaa lapsensa terveyteen. Hyvä suhde vanhempiinsa suojaa lasta. Ruotsissa hallitus on luonut strategian vanhempien tukemiseen ajatuksella, että tukemisesta hyötyvät kaikki yhteiskunta mukaan lukien. Kyseessä on ehkäisevän tuen muoto, jossa tuetaan vanhemmuuteen kasvamiseen. Ahnqvist (2012) jatkaa, että tuki jatkuu siihen saakka kunnes lapsi on 18-vuotias. Tuki on luotu jo olemassa oleville rakenteille ja se kuuluu kaikille vanhemmille.

Lastensuojelutyö on alusta alkaen yhteistyötä. Lapsen asia verkostoi, ja yhteistyön tekeminen on miltei sääntö. On hyvin poikkeuksellista, että sosiaalityöntekijä voisi toimia lapsen asiassa yksin ainoana viranomaisena. Sosiaalityöntekijä ei voi myöskään toimia irrottamalla lapsen omasta yhteisöstään. Lastensuojelutyölle ominaista on se, että toimitaan ristiriitaisten perhesuhteiden ja vaikeiden lapsuuden ongelmien parissa. Ongelmiin yritetään löytää ratkaisuja ja pyritään muutoksiin. Jotkut muutoksista ovat väliaikaisia ja epäonnistuneita, jotkut pitkäaikaisia, sekä eri osapuolten näkemysten mukaan parhaita mahdollisia (Heino 2009, 70; Forsman 2010, 9- 17.)

Lastensuojelun toiminta yksityisinä ja ainutkertaisina pidettyjen vanhemmuussuhteiden alueilla tuo jännitteitä. Jännitteet tulevat lastensuojelun ristiriitaisesta institutionaalisesta tehtävästä puuttua perheen yksityisyyteen. Ongelmista ei myöskään välttämättä ole yksimielisyyttä. Näkemykset voivat erota sosiaalityöntekijöiden ja muiden asiaan liittyvien tahojen välillä, puhumattakaan perheen omista näkemyksistä.

Bardy (2009, 39) kertoo lastensuojelutehtävän laajuudesta. Lastensuojelulaissa lastensuojelun tehtävänä on perheiden yleisistä oloista huolehtiminen ja perheen ongelmien ehkäiseminen, mutta myös korjaavat toimet. Väkiraportti (2012) kuvaa lastensuojelun haavoittuvuutta. Työntekijöitä on liian vähän ja vaihtuvuus on suurta. Päteviä työntekijöitä on liian vähän tekemässä vaativaa lastensuojelutonta.

Harding (1997) pohtii vanhemmuutta yhteiskunnan roolin kautta. Oikeus puuttua perheen asioihin voi tehdä vanhemmista yhteiskunnallisten toimien uhreja. Valtiolla on tällöin vastuu perheistä. Perheitä pyritään tukemaan ja vanhemmuuden mahdollisuuksia tasaamaan erilaisilla tuilla ja palveluilla. Valtiolla on myös rooli lapsen ja vanhempien välisten suhteiden ja oikeuksien määrittelijänä.

Laitinen ja Väyrynen (2011, 174- 175) kuvaavat lastensuojelutyötä analysoinnin ja arvottamisen värittämäksi työksi. Työntekijän tehtävänä on tulkita erilaisia kertomuksia ja arvioida minkälaisilla toimilla voidaan perhettä tukea tai toisaalta ylläpitää vaikeuksia. Päätöksen teko pienimmän pahan periaatteella on kuormit-

tavaa. Tilanteita pitäisi päästä purkamaan ja pohtimaan yhdessä, mutta sille harvoin on aikaa.

Omassa työssäni olen kohdannut tilanteita, joissa asiakkaan tilanne kuohuttaa kaikkia osapuolia. Pienellä paikkakunnalla asiakkaat tunnetaan, toisinaan jo edelliseen sukupolveen ja tämä voi luoda tiedostamattomia ennakkoasenteita asiakassuhteeseen. Monella perheellä on myös jo omassa historiassaan kokemusta lastensuojelusta. Forssan seudulla on useita perheitä, joissa voidaan puhua sukupolven yli siirtyvästä ongelmasta.

Syrjäytyminen tai pärjääminen ei kuitenkaan siirry geeneissä. Kyseessä on sosiaalinen oppiminen ja ympäristötekijöiden vaikutus. Sosiaalisen perimänsijaan voitaisiin puhua sukupolvien jatkumosta ja sosiaalisesta oppimisesta. Sosiaalisen perimän kannalta on hyvä huomata, ettei köyhyys sinänsä tuota negatiivista sosiaalista perimää vaan vanhempien ja perheen yhteiskuntaan kiinnittymisen vaikeudet (Sosiaalinen perimä 2007).

Asiakkaan ennalta tuntemisessa on kaksi puolta. Voi olla helpompaa puhua tutulle ihmiselle, mutta tilanne voi tuoda myös häpeän tunteen. Jokainen asiakas-suhde on erityinen, mutta työntekijän tulee tässä olla tarkkana. On oikeus tuntea erilaisia tunteita, mutta asiakkaiden eriarvoinen kohtelu omien tunteiden kautta ei ole oikein. Tunteiden tiedostaminen ja hyväksyminen on oleellista työssä jaksamisen vuoksi. Sosiaalityön, varsinkin lastensuojelun esiin nostamat tunteet työntekijässä voivat olla hyvin monenlaisia, kuten pelkoa, häpeää, syyllisyyttä, surua ja avuttomuuden tunnetta. Vihan eri muodot kuuluvat myös tunne-skaalaan, niistä ei kuitenkaan mielellään puhuta, ainakaan yleisesti. Ihmistenvälisessä työssä voi myös työntekijä uupua auttajan rooliinsa. (Forsman 2010.)

Lastensuojelussa kohteena on lapsi tai nuori ja kohtaamiseen kuuluu olennaisena osana empatiakyky eli kyky asettua toisen asemaan. Sitä pitäisi olla riittävästi, mutta työssä jaksamiselle on olennaista rajata oma ammatillinen rooli. Asiat voivat olla lastensuojelussa vaikeita ja käsittämättömiä. Työtä tehdään puhumalla ja kohtaamalla kasvotusten. Työntekijällä ei aina ole riittävästi valmiuksia niiden hoitamiseen. On helpompaa ohjata keskustelu suuntaan, joka on

vähemmän vaikea ja ahdistava. Se on yksi seuraus myötätuntuupumuksesta. On selvää, että tämä vaikuttaa asiakassuhteeseen ja oikea aikaiseen auttamiseen (Forsman 2010, 42).

Myötätunto- ja työuupumus kohtaa melkein pä jokaista auttamistyön tekijä jos-sain uran vaiheessa. On mahdollista uupua itse tai läheinen työtoveri voi uupua. Pienessä organisaatiossa, kuten Forssassa tämä luultavasti tulee jonkinastei-sena jokaiselle vastaan. Jotkut ovat alttiimpia myötätuntuupumukselle, mutta riittävän suuri kuormitus voi aiheuttaa oireita lähes kenelle tahansa. (Forsman 2010, 42; Toivola 2013.)

Lastensuojelun prosessit ovat yleensä pitkiä ja perustuvat asiakkaiden hyvään tuntemiseen. Hyvään lopputulokseen pääsemiseksi tarvitaan paneutumista ja ajan antamista asiakkaille, sekä panostusta hyvän suhteen luomiseen asiakkai-siin. Sosiaalityön pyrkimys muuttaa sosiaalisia ongelmatilanteita niin, että ihmi-nen toimisi oman elämänsä subjektina ja parantaisi omaa elämäntilannettaan on monen yhteen loksahdavan palasen summa. (Jauhiainen & Eskola 1994, 7-8).

Lastensuojelussa asiat etenevät usein hitaasti monista syistä. Esimerkiksi asia-kas voi omalla toiminnallaan ja käytöksellään muuttaa suunnitelman, joka on yhteisesti laadittu ja valmisteltu. Monet asiakasperheistä ovat oppineet viran-omaisyhteistyössä, miten samaa ”kieltä” puhumalla voi hetkittäin johdatella työntekijöitä, myös tekemään vääriä ratkaisuja. Sovittujen asioiden oikeanlainen dokumentointi toimii työvälineenä ja mahdollistaa sovittujen asioiden tarkistami-sen jälkeenpäin. Lätin ja Tiiron (2012, 48) mukaan työntekijän dokumentoidessa asiakkaan tilanteesta tulee asiakas myös näkyväksi. Kirjaaminen konkretisoi asiakkaan tilanteen sanoihin ja suunnitelmiin ja on osaltaan turvaamassa asia-kastyön jatkuvuutta ja asiakkaan asemaa.

Asiakkaan oikeus yhteydenottoon omaan sosiaalityöntekijäänsä on hyvä asia. Asiakas saa kertoa oman näkemyksenä vapaasti. Tässä on myös kääntöpuoli. Sosiaalityössä ja lastensuojelutyössä kohdataan jatkuvasti eettistä pohdintaa ja harkintaa vaativia tilanteita. Lapsen paras tulee olla kaikkien toimintojen ja pää-

tösten pohjalla. Jos asioita ei voi pohtia yhteisöllisesti rauhassa, työntekijä voi jäädä yksin ristiriitaisten ja pulmallisten tilanteiden kanssa. (Lätti & Tiiro 2012,33.) Kiireessä tapahtuva yhteydenotto ei aina anna loppuun asti harkittua vastausta. Asiassa on olemassa myös muiden toimijoiden näkemys.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Kehittämistoiminnan tunnuspiirteitä

Kehittämistoiminta lähtee liikkeelle arkiajattelusta. Arjessamme on jokin kehittämisen kohde, johon haemme ratkaisua. Tässä hankkeessa haetaan sujuvampaa yhteistyötä. Kehittäminen edellyttää myös perusteluja, jolloin otetaan kantaa siihen, mitä ja miksi kehitetään. Kehittäminen ei onnistu ilman toiminnan organisointia, itse kehitystoimintaa, toiminnan arviointia ja tulosten levittämistä.

Kehittäminen nähdään usein konkreettisena toimintana, jolla selkeästi määritelly tavoite. Kehittämisellä voidaan myös pyrkiä toimintatavan kehittämiseen. Kehittämisen toimintaympäristöt ovat useimmiten varsin kompleksisia ja ennakoimattomia, kehittämisprosessi määrittyy tilannekohtaisesti tässä ja nyt eli kehittäminen nähdään refleksiivisenä prosessina. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta ei ole tiedeperustaista tutkimusta. Sitä vastoin se on kehittämistä, jossa hyödynnetään tutkimuksellista logiikkaa ja käytetään tutkimusta kehittämisen väliinään ero metodien kautta. (Toikko & Rantanen 2009, 14, 56,157, 165.)

Hyvää tutkimusongelmaa on vaikea määritellä, todetaan menetelmäopetuksessa (KvaliMOTV 2013), mutta muodoltaan se on yksiselitteinen ja selkeä. Tutkimusongelma sisältää kysymyksen tai kysymysten muodossa kiteytyksen siitä, mitä aiheesta halutaan tutkia ja tietää. Tutkimusongelman määrittämisen jälkeen voidaan valita tiedonkeruumenetelmä, joita ovat esim. haastattelu, kysely ja havainnointi. (Järvinen & Järvinen 2004).

Kehittäjän asemassa keskeistä on luottamus. Kyselyihin ja haastatteluihin vastaajien on pystyttävä luottamaan siihen, että heidän anonymiteettinsa säilyy ja heille kerrotaan rehellisesti mihin aineistoa käytetään. Kehittämistyöni tutkimusluvassa edellytetään, että vaitiolovelvollisuus ei rikkoudu missään vaiheessa. Varsinainen raportti tulee julkiseen käyttöön ja ei sisällä salattavia kohtia.

Alasoinin (1999) mukaan tutkimusavusteisella lähestymistavalla tarkoitetaan kehittämisotetta, jossa organisaatioiden kehittämistä tuetaan tutkimustietoon perustuvalla tietämyksellä ja korostetaan sitä, että kehittämistoiminnan tuloksena syntyy uutta tietoa.

Toikko ja Rantanen (2009, 80) toteavat, että tutkimuksellinen kehittämistoiminta edellyttää sellaista toteutuksen seurantaa, jonka avulla prosessia voidaan suunnata ja arvioida. Kehittäjän pitää myös pystyä kuvaamaan se, millä perusteella tulokset ovat syntyneet. Kehittäminen on suunnitelmallista toimintaa, jota arvioidaan koko prosessin ajan. Kehittämistoiminnasta voidaan puhua prosessina, mutta se ei kuitenkaan aina etene suoraviivaisesti.

Kehittämisen toimintaympäristöt ovat Toikon ja Rantasen (2009,165) mukaan useimmiten varsin kompleksisia ja ennakoimattomia, kehittämisprosessi määrittyy tilannekohtaisesti tässä ja nyt, eli kehittäminen nähdään refleksiivisenä prosessina. Tässä kehittämishankkeessa on käytetty erilaisia tapoja hankkeen eteenpäin viemiseen. Hanke ja tiedontuotanto ovat muotoutuneet arjessa.

Heikkinen (2006 16- 19) taas kuvaa toimintatutkimusta toiminnan kehittämiseksi, jossa samalla tuotetaan tietoa. Toimintatutkimus kohdistuu erityisesti sosiaaliseen toimintaan. Ryhmien välisissä suhteissa ratkaistaan erilaisia yhteistoiminnan ongelmia. Toimintatutkimus on myös syklistä. Toiminta hioutuu kokeilujen ja tutkimuksellisen vuorovaikutuksen kautta. Kehittämishankeeni on näiltä osin myös toimintatutkimuksellista.

Toimintatutkimuksessa tutkitaan ja yritetään muuttaa vallitsevia käytäntöjä. Tutkimuksen avulla etsitään ratkaisuja ongelmiin, olivat ne sitten teknisiä, yhteiskunnallisia, sosiaalisia, eettisiä tai ammatillisia (KvaliMOTV 2013). Olennaista on se, että tutkittavat eli käytännöissä toimivat ihmiset otetaan aktiivisiksi osallisiksi tutkimukseen mukaan. Tutkivalle työotteelle tyypillinen piirre on se, että tunnustetaan kehitettävää työtä tekevien kyky ja oikeus tietämiseen (Toikko, Rantanen 2009, 157).

Tutkivaa kehittämistä ei kuitenkaan voida lokeroida yksittäiseen tutkimuskenttään. Valittujen menetelmien, aineiston keräämisen, analysoinnin ja tulosten

esittämisen avulla saadaan ratkaistuksi kehittämishankkeen käynnistänyt käytännön ongelma. (Heikkilä ym. 2008, 34.)

6.2 Kehittämishankkeen aikataulu ja prosessi

Kehittämishankkeen ideointi ja totuttaminen sijoittui ajalle tammikuu 2012 – tammikuu 2013. Hanke muotoutui ja osittain myös muuttui edetessään alkuideasta lopputulokseen eli yhteistyön vuosikelloon keväällä 2013. Hanke on aika- taulutettu ja kestäviin tuloksiin pyrkivä tehtävien kokonaisuus, jonka toteutuksesta vastaa sovittu organisaatio, tässä hankkeessa lastensuojelun organisaatio. Hankkeelle on määritetty alku, suunnitelma ja toteuttajat. Hanke myös päättyy sovittuna ajankohtana sovitusti eli hanke on tietyn ajanjakson mittainen (Heikkilä ym. 2008, 25).

Kehittämishankkeeni tutkimuksellisen osan aineistonkeruu sijoittui vuodelle 2012. Aineistonkeruussa käytin yhdessä tuotetun tiedon lisäksi kyselyjä ja haastatteluja. Aineistonkeruumenetelmien käyttö muotoutui ajan käytön ja aiempien vastausten perusteella eli käytin myös kehittäjän vapautta ohjata työn etenemistä.

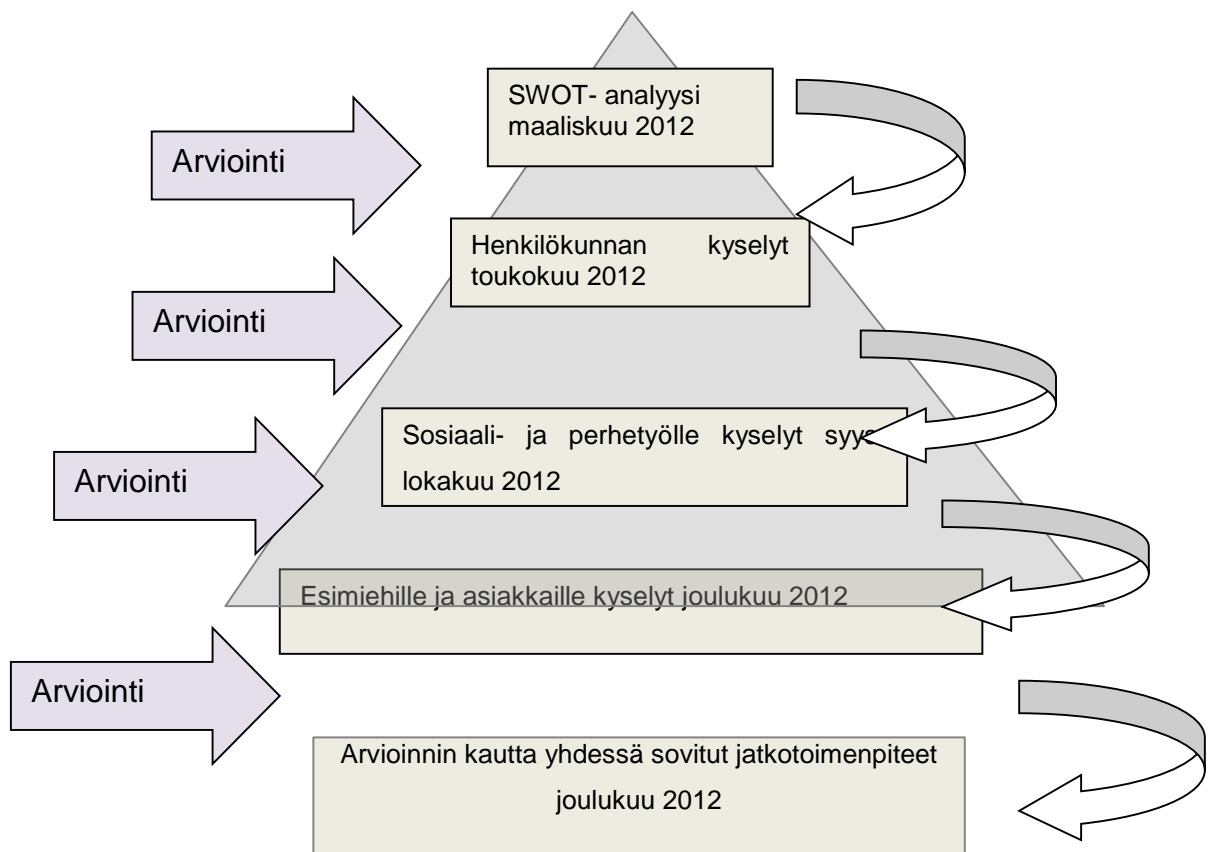
Kyselykaavakkeita en liitä työhön kokonaisuudessaan. Osassa kysymyksistä, erityisesti henkilökunnalle suunnatuissa oli myös työhyvinvointikyselyyn liittyviä talon sisäisiä kysymyksiä, jotka eivät ole niiltä osin julkisia. Palveluiden ja tuotteiden käyttäjät osallistuvat yhä enemmän myös kehittämisetönsä. Osallistuminen voidaan nähdä myös laajemmasta näkökulmasta, jolloin toimijoita ovat myös asiakkaat. Kehittämishankkeessani olen ottanut asiakkaat mukaan kehittämiseen haastattelun kautta.

KEHITTÄJÄT	TUOTOS	AJANKOHTA
JORY	Hankkeen aihe	Tammikuu 2012
Lastensuojelun työntekijät	Kehitettävät yhteistyön solmukohdat määritely	Maaliskuu 2012 ”Yhteinen lastensuojelu”
	Tutkimuslupa	Maaliskuu 2012
Kaarisillan henkilökunta	Kyselylomakkeisiin vastaaminen (11)	Toukokuu 2012
Ohjauskäynti Forssaan	Hankkeen kohdentuminen	Toukokuu 2012
Kaarisillan henkilökunta	Keskusteluja työstä Tietoperustan kartuttamista	Kesä 2012
Sosiaalityöntekijät Perhetyöntekijät	Kyselylomakkeisiin vastaaminen (7)	Syys- lokakuu 2012
Kaarisillan henkilökunta	Keskustelua hankkeesta Arviointia	Syysy 2012
Esimiehet Asiakasnäkökulma	Haastattelut (4)	Joulukuu 2012
Lastensuojelun työntekijät	Väliarviointitilaisuus ja jatkotoimenpiteiden suunnittelu	Joulukuu 2012
JORY	Vuosikello palaveri	Tammikuu 2013
	Raportin kirjoittaminen	Tammi- huhtikuu 2013

Kuvio 5. Kehittämismatriisi.

6.3 Kehittämisen välineet hankkeessa

Kehittämistoiminta on käytäntöä, jossa hyödynnetään erilaisia metodeja kehittämisen apuna. Kehittämistoiminnan menetelmien käyttötavat ovat usein monimuotoisia ja ne voivat vaihdella kehittämisprosessin myötä. Toikon ja Rantasen (2009, 157) mukaan tutkimuksellinen kehittämistoiminta ei ole tiedeperustaista tutkimusta, se on kehittämistä, jossa hyödynnetään tutkimuksellista logiikkaa. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta perustuu siihen, että tutkimus palvelee kehittämistä

Kuvio 6. Kehittämishankkeen eteneminen ja kehittämisen menetelmiä.

Toikon ja Rantasen (2009, 167) mukaan metodit tarkentuvat ja täsmentyvät kehittämispörosessin kuluessa. Metodeja lähestytään sen mukaan ovatko ne prosessin hallintaa, osallistumista edistäviä vai tutkimuksellisia välineitä.

Prosessin hallintaa tukevat välineet voivat olla esim. tavoitteen ja toimijoiden määrittelyyn tarkoitettuja tekniikoita. Pelkkä toimijoiden nimeäminen ei kuitenkaan riitä. Heidät pitää myös saada sitoutumaan kehittämistehtävään, eli osallistumaan ja tuottamaan tehtävän vaatimaa tietoa. (Toikko ja Rantanen 2009 166- 169). Yhteisen lastensuojeluiltapäivän ideana oli yhteisen työn tekemisen näkökulmasta hakea myös sitoutumista työn kehittämiskohtien löytymiseen yhteisessä ideariihessä.

Ideariihi työskentelyssä on sekä osallistuva, että osallistava näkökulma. Toikon ja Rantasen (2009, 91) mukaan osallistumisella on kaksi suuntaa. Kehittäjät osallistuvat käytännön toimintaan, mutta myös toimijat osallistuvat kehittämiseen. Ideariihi tai aivoriihi on menetelmä, jonka tavoitteena on tuottaa spontaanisti mahdollisimman paljon ideoita (Ideariihi 2013). Tässä kehittämishankkeena ideoita tuotettiin SWOT-analyysin avulla (Qvalitas Forum 2013). Analyysin pohjalta valittiin yhteistyön kehittämisen kannalta oleelliset kohdat.

Omaan työyhteisöön kehittämishankkeen ”myyminen” oli haastava tehtävä, erityisesti koska hanke syntyi oman työn pulmakohdista. Riippuen työtehtävästä asia ei välttämättä koskettanut kaikkia aivan samalla tavalla. Asian olemassaolon nimeäminen toi sekin oman lisänsä hankkeen alkuun saattamiseen. Yhtenä perusteluna SWOT- analyysin valitsemisena menetelmäksi oli se, että ongelmakohdat löydettiin työprosessista eikä kenenkään yksittäisen henkilön tavasta tehdä työtä. Ilman työyhteisöä ei omakaan hankkeen olisi toteutunut. Työyhteisöllä ajattelen tässä laajemmin eli puhun koko lastensuojelun organisaatiosta. Olen erittäin tyytyväinen siihen, miten osallistuminen oli aktiivista ja vastavuoroista.

SWOT- analyysi pohjana laadin kyselyt Kaarisillan henkilökunnalle, sosiaalityöntekijöille, sekä perhetyöntekijöille alkuperäisen haastatteluidean sijaan. Haastattelua käytin kehittämisen välineenä esimiehille ja asiakasnäkökulman mukaan saamiseksi. Haastattelupohja oli hyvin joustava ja halusin vapaan keskustelun kautta saada tietoa laajasti. Vapaamuotoisessa haastattelussa haastattelija kysyy avoimia kysymyksiä tai vaan ohjaa keskustelua haluamaansa suuntaan (KvaliMOTV 2013). Avoimessa haastattelussa haastattelija ja haasta-

teltavaa ovat kielellisessä vuorovaikutuksessa keskenään ja haastattelijana pyrin tekemään tilanteesta hyvin keskustelun omaisen ja luontevan.

6.4 Yhteinen lastensuojelun iltapäivä

Tammikuussa 2012 pidetyssä vastaavien ohjaajien ja esimiesten johtoryhmän palaverissa määriteltiin kehittämistyön tarvetta ja aihetta. Meillä kaikilla oli yhteinen näkemys siitä, että voisimme toimia vielä paremmin yhdessä yhteisessä työssämme. Palaverissa syntyi ajatus Yhteisestä lastensuojelun iltapäivästä. Palaverissa määrittelimme toimijat ja kutsun tilaisuuteen lupasin hoitaa hankkeen vetäjän ominaisuudessa. Laatimani kutsut (Liite2) lähetin perhetyölle ja sosiaalityöntekijöille sähköpostitse. Kaarisillassa kutsut olivat nähtävillä ilmoitustauluilla kummallakin lastenkodin osastolla.

Olimme sopineet tammikuun 2012 palaverissa, että Yhteiseen lastensuojelun iltapäivään osallistuminen on työaikaa ja Kaarisillan osalta tilaisuus oli merkitty työvuorolistaan. Yhteensä paikalla oli kolme sosiaalityöntekijää lastensuojelusta, kolme perhetyöntekijää ja kolme Kaarisillan työntekijää.

Ruokailun jälkeen kerroin kehittämishankkeestani ja siitä mitä haetaan Yhteisen lastensuojelun teemalla. Kerroin SWOT- analyysin ideasta ja loppupäivän ohjelmasta analyysin pohjalta. Kerroin myös siitä, että kaikki yhdessä tuotettu materiaali toimii pohjana opinnäytetyöraporttiini, joka tulee kaikkien luettavaksi keväällä 2013.

Kaikille osallistujille olin kopioinut omat SWOT- analyysi lomakepohjat ja pyysin täyttämään ne kolmessa ryhmässä. Purimme ryhmien yhdessä miettimät kohdat nelikenttään fläppitaululle ja siitä kerättiin pääkohdat, joita lähtisimme kehittämään. Itse toimin vetäjänä kokoamiselle ja kirjurina. Pääkohdiksi muodostuivat seuraavat kehitettävät asiat.

1. Yhteiset säännöt ja roolit. Mietimme kuka vastaa mistäkin asiasta ja miten asiat kirjataan ylös.
2. Tiedonkulun parantaminen kaikkien osapuolien välillä
3. Muutokset työssä ja niistä tiedottaminen. Muuttuvat palvelut ja muut muutokset.
4. Palvelujen ja resurssien kohdentaminen, mikä on mahdollista tehdä?
5. Forssan kaupungin lastensuojelun nettisivujen päivittäminen

Jatkotoimenpiteinä lupasin kirjata iltapäivän yhteisesti määritellyt kehittämisskohdat ja välittää ne lastensuojelun päällikölle, joka vie ne eteenpäin muille tiedoksi. Sovimme myös kokoontuvamme yhteisen asian tiimoilta kesän alussa uudelleen, jolloin oli tarkoitus jatkaa yhdessä kehittämistä. Kokoontuminen ei kuitenkaan aikataulujen yhteensovittamisen kautta onnistunut, joten hankkeen etenemiseksi päädyin laatimaan kyselylomakkeet SWOT- analyysin pohjalta.

6.5 Kyselylomakkeet

Ensimmäiset kyselylomakkeet laadin Kaarisillan henkilökunnan yhteiseen kehittämispäivään 22.5.2012. Osa kysymyksistä toimi myös alustavana tietona saman päivän työhyvinvointi osioon ja jätän ne tästä syystä raporttiini kirjaamatta.

Kyselylomakkeita voidaan käyttää monien erilaisten tutkimusten osana, yhtenä useista tai ainoana tiedonkeruumenetelmänä. Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja itse lukee esitetyn kirjallisen kysymyksen ja vastaa siihen myös kirjallisesti. (Vilkka, 2009, 74). Lomakkeen laatiminen on virhealtis prosessi, joka vaatii paneutumista asiaan. Myös vastaajien valinta, lomakkeiden toimitustapa vastaajille ja saatujen vastausten analysointi vaikuttavat työmäärän lisäksi luotettavuuteen. Vanhala (2005, 17- 18.)

Lomaketutkimuksissa on pyrittävä tutkimusongelman kannalta kattavaan, mutta samalla yksinkertaiseen ja helppotajuiseen kysymyksenasetteluun. Lomakkeen potentiaalisten palauttajien täytyy paitsi jaksaa, myös osata vastata kyselyyn.

Kyselylomakkeissa oli mukana jokaisella ryhmällä myös avoimia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä, koska halusin vastaajien ilmaisevan itseään omin sa-

noin. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (1997, 197) mukaan kyseinen tapa antaa vastaajalleen mahdollisuuden tunnistaa motivaatioon liittyviä seikkoja ja vastaajan viitekehyksiä.

Avoimien kysymysten suosijat perustelevat valintaansa sillä, että avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä on todella mielessään. Avointen kysymysten lähtökohtana omassa kyselyssäni oli myös se, että oletin saavani mukana kehittäjiltä vastauksia, koska vastaus tapahtui nimettömänä. Sosiaalityöntekijöille ja perhetyölle postittamassani kyselyssä pyysin heitä tulostamaan kyselyn ja lähettämään vastaukset sisäisessä postissa eli en nähnyt vastaajien sähköpostiosoitteista heidän tietojaan. Henkilökunnan kyselyt keräsin itse ja laitoin ne kirjekuoreen odottamaan analysointia.

Kyselyihin vastausprosentti oli tasan 100, eli kaikki vastasivat ja osalta sain myös vastauksia avoimiin kysymyksiin. Hyvän vastausprosentin uskon erityisesti sähköpostitse lähettämieni kyselyiden kohdalla johtuvan siitä, että vastausten avulla myös vastaajien näkemys parannettavista asioista tulee esille. Hirsjärvi ym. (1997, 196) toteavat, että erityisryhmille kyselyjä lähetettäessä voi hyvinkin odottaa korkeampaa vastausprosenttia, koska aihe on heidän kannaltaan tärkeä. Henkilökunnan vastausmäärä selittyy kiinnostuksen lisäksi sillä, että kyselyn toteutin osana kehittämispäivän ohjelmaa.

Kysely henkilökunnalle

Henkilökunnan kyselyissä (Liite 3) etsin vastauksia lastenkodin arkeen liittyvissä kysymyksissä. Laatimiini kyselyihin vastasi yksitoista ohjaajaa osana kehittämispäivän ohjelmaa. Asiakassuunnitelmat ohjaavat työtämme ja niihin osallistuminen puhuttaa toistuvasti. Yhteenvetona vastauksista voisi sanoa, että omaohjaajan, vastaavan ohjaajan ja johtajan olisi hyvä olla suunnitelmissa mukana. Kommenteissa nousi esille se, että olisi hyvä saada riittävästi tietoa saapuvista lapsista ja perheistä nopeasti sijoituksen alussa.

Johtaja hahmottaa koko talon tilanteen ja voi palaverissa ottaa kantaa esim. siihen mitä omaohjaaja ja nuori voivat tehdä yhdessä talon muun toiminnan häi-

riintymättä. Vastaavan ohjaajan paikalla olon tarve on nuoren toisena ohjaajana ilmeinen. Omaohjaaja, kuten nimikin sanoo, on nuoren oma aikuinen lastenkodein arjessa. Omaohjaajalla pitää olla viimeisin tieto nuoren tilanteesta ja mikäli hän ei itse voi asiakassuunnitelma palaveriin osallistua tulee tieto siirtää vastaavalle ohjaajalle tai johtajalle.

Yhteistyö sosiaalityöntekijöiden kanssa tulee olla kitkatonta. Lyhyet keskustelut puhelimitse tai asiakassuunnitelma tilanteessa eivät anna tilaa vapaammalle keskustelulle. Halusin selvittää henkilökunnan mielipidettä lastensuojelun toimijoiden yhteisten tapaamisten määrästä vuosittain. Vastaukset kertoivat suoraan sen, että koetaan erittäin tarpeelliseksi kokoontua yhdessä miettimään yhteistä työtämme ja vaihtamaan ajatuksia siitä ainakin kaksi kertaa vuodessa.

Tieto ja sen siirtyminen eri tasoilla puhuttaa vuodesta toiseen. Kaarisillan sisäisen tiedon kulusta halusin saada varmistusta henkilökunnalta. Vastaajista valtaosa (7 vastaajaa) koki, ettei tieto kulje kuin osittain. Sama tiedon siirron ongelma koettiin myös yhteistyössä sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden välillä SWOT-analyysissä. Tämä näyttää siltä, että tiedon siirtyminen pysähtyy jossakin välissä. Kysymys nousee myös siitä, mitä tietoa ei siirry riittävästi.

Olisiko syynä se, että osa työntekijöistä kokee jäävänsä sivuun. Työssä pohditaan asiakkaiden osallistamista, mutta unohtuuko henkilökunta. Unohdammeko kiireessä myös oikean puhumisen toistemme kanssa ja sen, että ihminen tarvitsee dialogia toisten ihmisten kanssa, jotta kykenisi ymmärtämään, miten toiset ihmiset kokevat todellisuuden. Dialogia voidaan kuvata, että se on hetki, jolloin kaksi ihmistä kohtaa reflektoidakseen elämäänsä ja todellisuuttaan sellaisina kuin he sitä elävät ja edelleen luova. (Kurki 2006).

Dialogin merkitystä asiakastyössä ei voi liiaksi korostaa. Sama pätee työntekijöiden väliseen yhteistyöhön. Raunion (2004, 128) mukaan uudessa tiedonmuodostuksessa sosiaalityön tärkeäksi toimintaperiaatteeksi nousee dialogi. Voiko ajatella, että tiedon kulun esteenä on vääränlainen keskustelukulttuuri, puhutaan asioista, mutta ei dialogissa toisen kanssa.

Yhteydenotot Kaarisillasta sosiaalityöntekijöihin ovat osa työtämme. Halusin saada selvyyttä siitä, miten henkilökunta kokee yhteydenotot. Suurin osa vastasi, että vastaava ohjaaja ja johtaja hoitavat yhteydenpidon sosiaalityöntekijöihin. Asiasta on käyty keskustelua jo aiemminkin Kaarisillan sisällä ja sovittu, että johtajan kanssa keskustellaan lapsen asiasta ennen yhteydenottoa.

Osa asioista on sellaisia, jonka johtaja voi päättää itse asiakassuunnitelman raamittamissa puitteissa. Työnjakoa Kaarisillan ja lapsen sosiaalityöntekijän välillä on myös mietitty jo aiemmin. Sosiaalityöntekijällä on lapsen koko sijoitusprosessi vastuullaan, mutta arjen elämiseen liittyvistä asioista vastaa johtaja yhdessä muun henkilökunnan kanssa.

Perustehtävän ymmärtäminen ja oma paikka sijoitusprosessissa on oleellinen onnistuneelle työlle. Miltei puolet vastaajista koki, ettei hahmota työtehtäviä ja vastuita. Osa vastauksista selittynee sillä, että uusia työntekijöitä oli tullut taloon keväällä jolloin oli kiireistä aikaa. Perehdytys ei ilmeisesti ole ollut riittävää vastauksista päätellen.

On huolestuttavaa, että yli puolet vastaajista ei olleet selvillä tehtävistä ja vastuista. Tähän pitää reagoida Kaarisillassa. Työnkuvien uudelleen nimeäminen ja vastuiden selkiyttämisen aika on nyt. Epäselvyys talon sisällä heijastuu myös ulospäin. Ei voi hoitaa omaan tehtävään kuuluvia asioita, kun ei edes tiedä niiden kuuluvan omaan työhön. Tämä näkyy myös yhteistyökumppaneille. Ei voi tehdä yhteistyötä kunnolla, kun ei tiedä mitä yleensä pitää tehdä.

Vastaukset kertovat myös sen, että perehdytys ja lähiesimiehenä toimiminen vaativat uudenlaista lähestymistä. Asioiden kunnollinen tekeminen kysyy myös siihen varattua aikaa. Pitää löytyä aikaa perehdyttää uudet työntekijät kunnolla ja myös aikaa siihen että omat materiaalit ovat ajan tasalla.

Työhyvienvoinnin kannalta on tärkeää, että voi vaikuttaa omaan työhönsä. Suurin osa vastaajista koki voivansa vaikuttaa työhönsä. Tässä vastauksessa on paljon positiivista. Työntekijällä tulee olla mahdollisuus nähdä oma työpanoksensa osana koko prosessia, tätä kautta lisääntyvät yhteenkuuluvuuden tunne ja työ-motivaatio. Hyvinvointia on mahdollista edistää ja kasvattaa. Tämä tapah-

tuu lisäämällä toimia, jotka kehittävät työn voimavaroja. Kannustava ja osallistava johtaminen on yksi työn voimavaroista. Voimavaroja ovat myös työn hallinta, sananvalta ja kehittymisen mahdollisuudet (Mankka ym. 2013).

Kaarisiltaa ja sen palveluja kehitetään lastensuojelulain hengessä. Kehittämisessä on omat ongelmansa. Vastauksista tuli esille se, että henkilökunta ei ole pysynyt vauhdissa mukana. Perhe Voimalaa on viety eteenpäin pienellä joukolla ja muut ovat jääneet sivuun. Tässä on kyse siitä, että kehittäjät ovat menossa jo kaukana edessäpäin ja työntekijät ovat kuulleet vain jotakin hajanaisia lauseita matkan varrella.

Perhe Voimala koskettaa lähinnä Siltalan työntekijöitä, mutta kaikkien pitää tietää mitä omassa työpaikassa tapahtuu. Vastaukset kertovat siitä, että on oletettu kaikkien olevan tietoisia meneillään olevista asioista, mutta näin ei ole ollut. Palaverieihin on osallistunut esimiesten lisäksi vain kaksi osastojen työntekijää, joiden harteille tiedon eteenpäin siirtoa ei kuulu laskea.

Tiedottamisen kehittämisessä on selkeä kohde. Olettamukset eivät vie ketään eteenpäin. Perhe Voimala ei tule koskettamaan aloittaessaan kaikkia, mutta yleinen infotilaisuus asian tiimoilta on syytä pitää. Kyseessä on kuitenkin lastenkodin toisen osaston uusi tapa ottaa koko perhe kuntouttavalle jaksolle lastenkotiin.

Kysely perhetyöntekijöille

Perhetyö kuului tammikuuhun 2011 asti Kaarisiltaan ja heidän esimiehensä toimi lastenkodin johtaja. Yhteistyötä on tehty vuosien varrella toisinaan hyvin kiinteästi. Tämä selittää sen, että perhetyöntekijät kertoivat tuntevansa palvelumme hyvin.

Siirtymäkohdat ovat olleet ja tuntuva olevan edelleen haastavia. Vastaajien mukaan (Liite 4.) siirtymiset eivät ole sujuneet aina kaikilta osin kuten on sovittu. Perhe-työn näkökulmasta kehitettävää on monessakin asiassa. Asiakkaiden tasapuolinen kohtelu ei ole heidän mukaansa aina toteutunut.

Toisaalta perhetyön vastauksista tuli myös positiivinen näkemys. Yhteistyöllä voidaan tuoda myös uusia näkökulmia asiakastilanteisiin. Perheiden tullessa perhepaikalle osastolle lastenkodin henkilökunta tuo ihan uusia näkökulmia. Uudessa ympäristössä ja uusin silmin voi nähdä sellaisia asioita, joita ei perheen omassa kodissa olisi huomionut. Vastauksista nousi kehitettäväksi suunnitelmallisempi toiminta. Perhepaikalla olo ei voi olla vain oleskelua. Siihen pitää olla selkeät suunnitelmat, joihin kaikki perheen kanssa työtä tekevät sitoutuvat.

Itsenäistyvien nuorten kohdalla osastolta perhetyöhön saattaminen ei aina ole sujunut. Alkuvaiheessa yhteistyön pitäisi olla kiinteää ja työparityöskentelyä. Perhetyöntekijä ja Kaarisillan työntekijä toimisivat työparina nuoren asioissa jonkun aikaa. Nuori siirtyisi tällä tavoin saattaen perhetyön hoitoon.

Perhetyöntekijät eivät ole kokeneet organisaatiomuutosta ongelmana. Heidän mielestään organisaation raja ei voi määritellä yhteistyötä. Perhetyö on osa lastensuojelua ja yhteistyötä tehdään riippumatta siitä, kuka on muodollinen esimies.

Perhetyöstä siirtyy osa perheistä lastenkodin perhepaikoille eri syistä. Vastauksista nousi sovitusta asioista kiinnipitämisen tärkeys osana yhteistyötä. Ilman yhteistä sopimusta työskentelytavan muuttaminen on aiheuttanut epäselvyyttä. On tärkeää voida luottaa siihen, että kaikki osapuolet tekevät asiat sovitusti. Työskentelyn pitää olla avointa ja vuorovaikutuksellista. Perhetyöllä voi olla perheestä paljon kokemusta, jota ei osastolla vielä ole. Asiakkaan näkökulmasta on tärkeää tehdä asiat sovitusti ja myös virheiden sattuessa puhua niistä suoraan asiakkaiden kanssa. Heitähän asiat koskevat.

Kysely sosiaalityöntekijöille

Kaarisillan sisäiset työnjaot ja vastuut ovat epäselviä sosiaalityöntekijöille (Kysely liite5.). Heillä ei ole selkeää kuvaa kuka mitäkin asiaa hoitaa Kaarisillassa. Käytännöt vaihtuvat ja tieto siitä ei ole kulkenut eteenpäin. Johtajan ja vastaavien ohjaajien työnkuvat eivät nekään ole selvät ja on vaikea hahmottaa kuka

ottaa vastuun missäkin asiassa. Yhteydenotoissa Kaarisiltaan sosiaalityöntekijät joutuvat kysymään ja varmistamaan kuka mitäkin asiaa hoitaa.

Asiakassuunnitelman laadinnassa sosiaalityöntekijät haluaisivat mukana olevan omaohjaajan ja vastaavan ohjaajan. Omaohjaajan läsnäolo lapsen asioista parhaiten tietävänä korostui vastauksista. Sosiaalityöntekijät eivät eritellet vastustaan muuten.

Yhteydenoton lasta koskevista asioista pitäisi vastausten mukaan tehdä omaohjaaja, vastaava ohjaaja tai johtaja. Jaottelu sen mukaan, minkälainen asia on kyseessä. Arjen asioissa omaohjaaja voi ottaa yhteyttä. Sosiaalityöntekijöiden vastaukset noudattelivat samaa linjaa kuin Kaarisillan henkilökunnan vastaukset.

Ennen asiakassuunnitelmaa sosiaalityöntekijät haluavat ajan tasaista tietoa lapsen asioista. Osa halusi koosteen Pro Consona ohjelmaan, jota käyttävät sosiaalityöntekijöiden lisäksi vastaavat ohjaajat ja johtaja. Osa lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä vaihtaisi tietoa puhelimitse omaohjaajan kanssa.

Kaarisillassa päivittäiset lapsen tapahtumat kirjataan Nappula ohjelmaan, johon kaikilla ohjaajilla on käyttöoikeus. Sosiaalityöntekijät eivät pääse kyseiseen ohjelmaan ja tietojen siirron Pro Consonaan tekevät vastaavat ohjaajat.

Kaarisillan kaksi osastoa tuottaa useita palveluita. Vain yksi vastaaja kommentoi tuntevansa kaikki Kaarisillan palvelut. Palvelujen räätälöiminen ja eläminen tilanteen mukaan on sekä hyvä, että huono asia. Näiden vastausten perusteella voisikin ajatella, että palvelujen joustavuus voi aiheuttaa hämmennystä jopa sosiaalityöntekijöissä. Yhteisessä lastensuojelun iltapäivässä tehdyssä SWOT-analyysissä joustavuutta pidettiin hyvänä asiana, mutta myös haasteena.

Palveluita osittain tuntevat halusivat kuulla niistä lisää. Tiedonkulkua Kaarisillasta ulospäin on kehitettävä tässä kohdin. Lapsen sijoituessa Kaarisiltaan on pyritty järjestämään juuri hänelle sopiva palvelu. Prosessi sinällään menee palvelukuvauksen mukaan, mutta sisältö elää hyvinkin paljon. Arjen käytäntöjen vaihtuvuus voi tuntua haastavalta hahmottaa talon ulkopuolelta. Palvelujen saatta-

minen ajan tasalle nousi tässä kohdin kehittämiskohteeksi samoin kuin tiedottaminen eri palvelujen olemassaolosta. Kommenteissa pyydettiin kertausta palveluista sisältöineen.

Kaarisillassa on oletettu ja pidetty milteipä itsestäänselvyytenä sitä, että myös sosiaalityöntekijät tuntevat kaikki palvelumme. Olemme unohtaneet arjessa sen, että Kaarisillasta päin pitäisi viedä informaatiota eri mahdollisuuksista. Voisi melkein käyttää sanaa myydä. Tavallaan olemme myymässä palveluita sosiaalityöntekijöille, jotka ratkaisevat sijoituspaikan lapsen edun mukaan. Kaarisillan paikkoja käyttävät myös lähikunnat. Heille paikat myydään erikseen määritellyllä hinnalla. Lähikuntien sosiaalijohtajilla pitää olla selkeä näkemys Kaarisillan tarjoamista palveluista.

Kehittämissuunnitelmistamme oli kuullut vain yksi vastaajista. Muille vastaajille kehittämissuunnitelmat olivat tuntemattomia tai he haluaisivat kuulla asiasta lisää. Kehittämiskohde Perhe Voimalassa on kyse Siltalan osastolla tapahtuvasta suunnitelmallisesta perhejaksosta. Tavoitteena on perheen kotiutuminen ja huostaanoton välttäminen.

Voimala -jaksolle tulevassa perheessä ei voi vanhemmilla olla akuuttia päihdeongelmaa. Mielenterveysongelmaisilla tulee olla hoitosuhde kunnossa psykiatrian kanssa. Perheen tulee olla valmiiksi sitoutunut jaksoon ja perheen pitää myös sitoutua Siltalan sääntöihin. Voimalan palvelua käynnistellään pikkuhiljaa, tilat toiminnalle ovat jo olemassa. Perhekotia ei tällä hetkellä kehitetä aktiivisesti. Alkuselvittelyjä ja laskelmia on tehty, mutta asia ei nyt etene.

Perhe Voimalan lähtiessä käyntiin sosiaalityöntekijät ja perhetyö ovat aktiivisesti mukana käynnistysvaiheessa. On hyvinkin oletettavaa, että ensimmäinen perhe on perhetyön asiakkuudessa ja arvioitu sellaiseksi, joka hyötyy jaksosta. Perhe Voimalan kehittämisen ja käynnistymisen tulee jatkossa olla kaikkien tiedossa. Tässä on yksi aihe ”Yhteiseen lastensuojelun”- iltapäivään huhtikuussa.

Yhteiset tapaamiset ja vapaampi tiedonsiirto näissä tilanteissa on ollut toiveena. Kaikki lastensuojelun sosiaalityöntekijät vastasivat, että tapaamisia pitää olla

ainakin kaksi kertaa vuodessa. Tästä voisi päätellä, että heidän näkökulmaansa tapaamiset ovat yhtä hyödyllisiä kuin Kaarisillankin työntekijöiden mielestä.

6.6 Haastattelut

Haastattelu on hyvin suoraviivainen tutkimusmenetelmä. Haastattelumenetelmäksi voidaan valita strukturoitu, puolistrukturoitu tai vapaamuotoinen haastattelu. Strukturoitu haastattelu noudattaa tiukasti ennalta määriteltyä kysymyslistaa ja haastateltavien tulee valita vastaus annetuista vaihtoehdoista. (KvaliMOTV 2013). Haastattelutilanteeseen osallistujat tuovat aiemmat kokemuksensa, joihin suhteutettuna haastattelu tulkitaan. Haastattelu on käsitteisiin, merkityksiin ja kieleen perustuvaa toimintaa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 41).

Kvale (1996) toteaa kirjassaan *InterViews*, että jos haluat tietää miten ihmiset ymmärtävät maailmaansa ja elämäänsä, mikset puhu heidän kanssaan. Haastattelun idea perustuu siihen, että haluttaessa tietoa ihmisten elämästä, on toisinaan viisasta kysyä asioita ihmisiltä itseltään (Hirsjärvi & Hurme 2010, 11; KvaliMOTV 2013).

Haastattelu on yksi osa omaa osallistavaa kehittämistyötäni ja samalla se on myös osa tutkimuksellista otetta kehittämiseen. Tutkivalle työotteelle tyypillinen piirre on se, että tunnustetaan kehitettävää työtä tekevien kyky ja oikeus tietämiseen (Toikko & Rantanen 2009, 157).

Vapaamuotoisessa haastattelussa haastattelija kysyy avoimia kysymyksiä tai vaan ohjaa keskustelua haluamaansa suuntaan. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1997, 209) toteavat, että haastattelun kuluessa aihe voi muuttua. Haastattelut olisi hyvä aina nauhoittaa, jotta aineiston analysointi jatkossa helpottuisi. Kaikissa haastatteluissani käytin nauhoitusta apuna.

Haastatteluilla kerätty aineisto on laaja-alaisempaa ja syvällisempää kuin esimerkiksi kyselyistä saatu tieto, mutta tulosten analysointi on samalla huomattavasti työläämpää ja raskaampaa. Omat haastatteluni olivat avoimen ja teema-haastattelun välimuotoja. Olin laatinut hyvin yksinkertaisen rungon noudatellen

tiettyä teemaa, mutta itse tilanteessa muutin kysymyksiä keskustelun kuluessa. Hirsjärven ym. (1997, 208) mukaan, kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat.

Haastattelun etuna on, että haastateltavat pääsevät kertomaan asioita, joita he pitävät tärkeinä. Haastattelun apuna voidaan käyttää erilaisia virikkeitä, kuten tarinoita ja kuvia. Lisäksi mahdollisia väärinkäsityksiä on helppo korjata jo kasvokkain tapahtuvana haastattelun aikana. Haastattelussa voidaan analysoida muutakin kuin sisältöä. Analysoinnin kohteena voi olla haastateltavan termien käyttö tai kieli. Haastattelun voi toteuttaa tilanteen mukaan ryhmä- tai yksilöhaastatteluina. (Ronkainen y. 2011, 116)

Esimiesten haastattelut

Eri työntekijäryhmille jakamissani kyselylomakkeissa tuli selvästi esille se, että olemme olettaneet kaikkien tuntevan eri palvelut. Esimies haastatteluissa asiaa pohdittiin joustavuuden hintana. Joustavuus on hyvä, mutta se voi samalla aiheuttaa epäselvyyttä, jopa tietämättömyyttä.

H Minkälainen tuntuma sinulla on palveluidemme tunnettavuudesta?

E 1 Yhtenä päivänä on tarjolla yhtä, toisena toista, Tämä on joustavuuden toinen puoli. Ei oikein tiedetä, mitä on tarjolla

E 2 Siltalassa pitää olla selkeät prosessit, jokaisen tulee tietää myös sijoitus-muoto

Joustavuus on haaste työntekijöille Kaarisillassa ja erityisesti Siltalan osastolla. On tärkeää hahmottaa eri sijoitusmuotojen merkitys laitostyössä. Avohuollon sijoituspäätöksellä olevia lapsia koskevat eri ohjeet kuin huostaanotettuja. Lain tuntemuksen merkitys lastenkodin arjessa näkyy tässä.

E 1, E 2 Meidän pitää miettiä, ovatko kaikki palvelut tätä päivää

Haastatteluissa nousi esille myös se, että aikoinaan tuotteistettuja palveluja ei ole arvioitu sen jälkeen. Puhuimme tästä johtajan ja lastensuojelun esimiehen

kanssa ja totesimme olevan tarpeen käydä kaikki palvelut läpi, jotta niiden tarve voidaan tarkistaa.

H Mitä ajattelet epäselvyydestä vastuu alueissa ja näkykö se työssämme?

Ei ole oleellista, että lähiyhteistyökumppanimme tuntevat kaikki vastuualueemme ja sen mitä kukakin päättää. Tämän tulee olla talon sisäinen asia. Sen sijaan jokaisen työntekijän tulee tietää onko kyseinen asia hänelle vai jollekin muulle kuuluva.

E 1 Tärkeintähän on se, että te itse tiedätte mitä tehdään

Esimiesasema ja vastaavien ohjaajien rooli ei aina ole yksiselitteinen. Vastaavat ohjaajat päättävät osaston asioista yhdessä tiimin kanssa, mutta henkilöstöasioista vastaa johtaja. Isoimmista kysymyksistä johtaja keskustelee oman esimiehensä kanssa.

E 1 Vastaavilla ohjaajillahan ei ole muodollista esimiesasemaa, eli johtaja on henkilöstöjohtaja. Eihän siinä ole mitään mieltä, että täältä (Kaupungintalolta) tultaisiin sinne ohjeistamaan henkilöstöasioissa tai lapsen päivittäisissä menoissa.

Sosiaalityöntekijöiden asema lapsen asioista vastaavana on jossakin vaiheessa aiheuttanut epäselvyyttä. Mikä on se raja, jossa sosiaalityöntekijä ei voi puuttua laitoksen lasta koskeviin päätöksiin ja yleensäkin koko kasvatustyöhön Kaarisillassa.

E 1 Onhan se tärkeää, että alussa ollaan tiiviimmin yhteistyössä. Kyllähän sen arjen pitää alkaa sujua ilman ohjaustakin.

H Olisiko mahdollista, että vastaavat ohjaajat tapaisivat sosiaalityöntekijöitä osastojen lasten asioissa?

E 1 Perhetyö ja kuraattorit käyvät säännöllisesti, neljän viikon välein voisi ajatella. Eihän niissä (palavereissa) tarvitsisi käydä läpi kaikkien asioita.

E 2 Olisi hyvä, että vastaavat puhuisivat sosiaalityöntekijöiden kanssa lasten asioista. Alussa tarvitaan enemmän tietoa ja sitä ei aina saada.

Nappula- ohjelman käyttöön otto on vähentänyt suoraan sosiaalityöntekijöille siirtyvää tietoa. Yhteisiä keskusteluja ei muutenkaan ole käyty kuin satunnaisesti ja asioiden hyvin mennessä harvakseltaan. Palaveriajatusta on vilautettu useampaankin kertaa Kaarisillan omissa keskusteluissa ja pohdittu mahdollisuutta tapaamisiin.

Esimiesten haastatteluissa nousi esille työajan käyttö järkevästi. Ei ole mielekästä, että kaikki istuvat palavereissa. Oleellisempaa on, että tieto eri palavereista siirtyy oikeille ihmisille. Tietoa pitää myös suodattaa. Kaikkea tietoa ei ole tarkoitettu jaettavaksi yleisesti. Tiedon siirrosta puhuttaessa nousi esille myös se, että on jokaisen omalla vastuulla, ottaa selviää asioista. On väärin ajatella, että esimiesten tehtävänä yksin olisi tiedon siirtäminen. On myös inhimillistä unohtaa kertoa joitakin asioita, eikä asiassa ole mitään taka ajatusta.

Asiakasnäkökulman tuottaminen haastattelun avulla

Halusin kehittämishankkeessa kuulla myös asiakkaan ääntä. Ilman heitähän ei palveluja olisi. Haastatteluihin laadin rungon hyvin yksinkertaiseksi. Johdattelin tilannetta muutamalla kysymyksellä ja annoin tarinan kulkea suhteellisen vapaasti. Yksi haastatteluista tapahtui asiakkaan kotona. Paikka toi tilanteeseen omanlaisensa tunnelman. Vaikeista asioista puhuminen omassa turvallisessa ympäristössä luultavasti helpotti kerrontaa. Asiakkaiden kommenttien alussa on merkintä A ja lasten L.

Väliraportissa(2012) todetaan, että vaikeitakin asioita voi ottaa vastaan silloin kun vuoro-vaikutus on avointa, toisia kunnioittavaa ja sen perustana on luottamus. Verhoiltu ja vihjaileva puhe koetaan loukkaavaksi. Ongelmat perheessä ovat hyvin henkilökohtaisia ja yksityisiä asioita. Niiden käsittely edellyttää ammattilaisilta kunnioitusta. Luottamuksen syntyminen edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja ja aitoa halua kuulla asiakkaiden omia ajatuksia. Asiakkaan asiantuntemukseen omasta tilanteestaan tulee antaa tilaa.

Luottamuksen rakentaminen ei tapahdu hetkessä. Lapsen sijoitus Kaarisiltaan koskettaa koko perhettä. Sijoituksen alkuvaiheessa perheen jäsenet ovat tolal-

taan. Palavereissa ja muissa neuvotteluissa kerrotut asiat eivät jää mieleen ja monenlaista epätietoisuutta voi syntyä. Kaarisillassa nuoret perehdyttävät toisensa nopeasti talon tavoille ja tuottavat monenlaista informaatiota, kukin omista lähtökohdistaan. Osa tiedosta voi myös ahdistaa jo muutenkin epävarmaa.

A 1 Kyllähän ne (muut lapset) sanoi, että sieltä ei pääse pois enne kahdeksaatoista. Kukaan ei ole Kaarelasta päässyt.

Sijoituksen alussa järjestettävä asiakaspalaveri on vaikea paikka. Kysyessäni, mitä palaverista muistuu mieleen, sain vastauksen, että ei mitään. Palaverin jälkeen ei ymmärrä mistä on puhuttu ja kaikki tuntuu epätoivoiselta. Ajatus siitä, että parin viikon sisällä puhuttaisiin palaverissa läpikäytyjä asioita uudelleen, tuntui hyvältä vaihtoehdolta. Jälkeenpäin mielessä oli niin monia kysymyksiä, joihin ei saanut vastusta tai ei osannut kysyä.

A 1 Olisin varmaan tarvinnut tukea siinä alussa, mutta en voinut. Kyllähän sitä tarjottiin, mutta vei aikaa ennen kuin luotin keneenkään, edes itseeni. Ei silloin pystyt ottamaan mitään vastaan.

Vanhemman mukaan pitkään tunteina olivat epätoivo ja häpeä. Häpeää aiheutti erityisesti se, että pienessä kaupungissa tunnetaan ja henkilökunnan omat lapset käyvät samaa koulua sijoitettujen lasten kanssa. Häpeällistä oli myös joutua kertomaan omalle suvulle lasten sijoituksesta, häpeää kuvaavat myös lapset. Lapsille vaikeinta on kertoa kavereille olinpaikasta.

A 1 Itseinho, se on niin kauheeta. Tää on sellanen asia. En voi tästä niitten (sukulaisten) kanssa puhua, vaikka ne tietää.

L 1 En halunnut muiden tietävän olostani Kaarisillassa. Miks on pakko soittaa kaverin kotiin ja kysyä voinko mä mennä sinne. Nyt ne tietää, että mä oon Kaarisillassa.

Ennen luottamuksen rakentumista lasten kertomukset arjesta nostattivat tunteita. Oli helpompaa soittaa ja hyökätä henkilökuntaa vastaan, kuin keskustella rauhallisesti. Luottamuksen synnyttyä lasten kertomuksia oppi suodattamaan.

A 1 Pahinta oli se, kun opin luottamaan teihin, niin lapset koki mun pettäneen ne

Aikuisen saavuttamaa luottamusta sijaishuoltopaikkaan on pidetty tärkeänä sijoituksen onnistumiselle. Asiakkaan kertomus kuitenkin puhui ihan muuta. Van-

hempä koki pettäneensä lapsensa ja liittoutuneensa henkilökunnan kanssa. Keskusteluja Kaarisillan henkilökunnan kanssa pidettiin tärkeänä tukena vaikeimpina hetkinä.

Vanhemmalle se, että henkilökunta vastasi puheluihin heti oli tärkeää. Sosiaalityöntekijöiden tavoittaminen oli välillä haaste. Asiakkaan ajatus, siitä, että sosiaalityöntekijä olisi pitänyt tavoittaa heti, on epärealistinen. Puhelinaikaan soittaminen tuntui hänelle vaikealta. Asiakas koki saaneensa Kaarisillasta paikoin suuremman tuen kuin omasta sosiaalityöntekijästä.

A 1 Sossun vaihtuminen auttoi asiaa. Se toinen vastaa heti. Se tuntuu hyvältä. Vaihtui mulla toinenkin työntekijä. Se vanha tuli takaisin, sekin oli taas hankalaa. Se luottamuksen saaminen uudelleen.

Lastensuojelun asiakassuhteiden olisi hyvä olla mahdollisimman pysyviä. Työntekijöiden vaihtuvuus on asiakkaiden näkökulmasta keskeinen ongelma. Asiakastyön kannalta vaihdokset tarkoittavat sitä, että asiat eivät etene, työskentelyssä joudutaan usein aloittamaan alusta ja asiakas joutuu toistuvasti perehdyttämään uusia ihmisiä omiin asioihinsa. (Väliraportti 2012.)

Luottamus nousi monessa kohdin esille. Piti oppia luottamaan viranomaisiin, saada perheen luottamus takaisin. Lapset eivät luottaneet keneenkään, vaikka sopeutuivat jollakin tasolla. Tieto oli toinen esille nouseva asia. Saatua tietoa ei ensin voinut ottaa totena. Asiakkaalla oli ajatus siitä, että hänelle ei kerrottu kaikkea. Luottamuksen synnyttyä Kaarisillan henkilökunnan kanssa sieltä saatu tieto rauhoitti asiakasta.

Asiakas kertoi suhtautuneensa kahdenkeskisiin keskusteluihin osaston vastaavan ohjaajan kanssa kaksijakoisesti. Häntä kiukutti ja harmitti, miksi asioista piti puhua. Toisaalta puhuminen helpotti ja mieltä kuohuttaneet asiat löysivät erilaiset mittasuhteet.

Kyseisen perheen lapsille oli kova paikka, kun he eivät olleet kuulemassa keskusteluja. Lapsille oli hankalaa ymmärtää se, että aikuisten pitää läpikäydä joitakin asioita ilman lapsia. Lapsilla oli oletamus, että heistä puhuttiin suljettujen ovien takana.

A 1 Olin välillä vihainen lapsille siitä, etten olisi saanut hoitaa asioita teidän kanssa. Ne oli jotenkin kateita, että tultiin toimeen.

Lapsille oli mahdotonta luottaa henkilökuntaan kokonaan. Yksikään työntekijä ei ollut koko luottamuksen arvoinen, olihan kyseessä lastenkodin työntekijä. Vanhemman luottamuksellinen suhde henkilökuntaan puhutti myös kotilomilla ja aiheutti riitoja.

Arjen palaaminen perheeseen huostaanoton päätyttyä toi uuden kriisin. Kesti aikansa ennen kuin perhe löysi oman rytminsä. Hankaluutta toi myös se, että osoitetietojen päivittyminen vei aikansa ja eri etuuksien kanssa tuli ongelmia tästä syystä.

Lasten palattua kotiin, olisi asiakkaan mukaan ollut hyvä käydä vielä läpi asioita. Kotiinpaluu ja lasten sijoitus kuohuttivat kumpikin, tosin eri tavalla. Asiakas olisi kokemuksensa mukaan tarvinnut vielä keskusteluja lasten palattua kotiin. Hänellä olisi ollut tarve purkaa tapahtumat vielä kertaalleen. Lapsilla asioista on erilainen mielipide.

A 1 Lasten oli vaikea uskoa olevansa kotona, vaikeinta oli sunnuntai iltaisin. Silloin lapset palasi kotilomilta Kaarisiltaan. Ne ei pitkään aikaan uskoneet, ettei tarvi palata.

L 1 En pysty tuleen sinne kattoon teitä. Nään niitä muita kaupungilla, mutten pysty tuleen Kaarisiltaan. Ei mulla mitään teitä vastaan oo, en vaan pysty.

Koko sijoitusajasta asiakkaalla oli selvä mielipide. Hän koki, että puuttuminen perheen asioihin oli pelastanut heidät. Vihan tunne sosiaalityöntekijöitä ja yksittäisiä muita työntekijöitä kohtaan oli helpottanut ja perhe koki saaneensa uuden alun. Sijoitusajasta ei perheessä juurikaan puhuta.

Kaarisillassa vietetty aika toi myös hyviä asioita mukanaan. Perheen keskinäiset välit ovat nyt ihan eri pohjalla. Perheessä puhutaan asioista eri tavalla kuin ennen ja vanhemmat osallistuvat lastensa arkeen.

Toisessa perheessä lapsi kuvasi kotiinpaluuta myös haastavaksi. Oli outoa olla kotona. Välit perheenjäsenten kesken ovat paremmat kuin ennen, toisaalta kotona olo oli hieman pelottavaakin.

L 2 Ensin oli outoa olla kotona. Hyvin meillä menee kaikilla, koulussa ja muuten. Isäkin yrittää oikeesti hoitaa itseään. Äitikin voi hyvin. Emmä enää mieti Kaarisiltaa.

6.7 Tulosten vertailua aiempiin tutkimuksiin ja hankkeisiin

Sundholm (2011) selvitti kehittämishankkeessaan lastenkoti Kaarisillan kriisipaikan kehittämistä. Sundholm hyödynsi aineiston keruussaan sekä henkilökunnan, että sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä. Tutkimuksesta ilmeni, että sosiaalityöntekijät pitivät hyvänä asiana Kaarisiltaan pääsyn nopeutta. Tilat ja toiminta yleisesti vastasivat palvelua vastaajien mielestä. Joustavuus oli positiivinen asia.

Kritiikkiä sosiaalityöntekijöiden taholta Sundholmin (2011) mukaan tuli siitä, että työnjako oli epäselvää. Liian monta ihmistä hoiti samaa asiaa ja asiakas jäi toisinaan yksin. Tämä vaikuttaa siltä, että työprosessi Kaarisillassa ei ollut selvillä. Tiimityössä jonkun tulee pitää kokonaisuus hallussa ja huolehtia sovittujen asioiden toteutumisesta. Tiedottaminen paikkatilanteesta askarrutti myös Sundholmin hankkeessa sosiaalityöntekijöitä. He olisivat kaivanneet tietoa vapaina olevista paikoista.

Kritiikkiä kriisipaikan kehittämishankkeessa tuli myös siitä, että henkilökunta puuttui väärin asioihin. Perheen akuuttien ongelmien, kuten alkoholiongelman, ratkaisu ei ole henkilökunnan vastuulla. Henkilökunta taas koki, että heillä ei ollut selkeitä toimintamalleja kohdata tilannetta. Palvelun joustavuuden henkilökunta koki hyvin asiakaslähtöiseksi.

Luoto (2010) on selvittänyt sosiaalityöntekijöiden ja sijaishuollon välistä yhteistyötä. Hänen mukaansa sijoituksen alussa yhteistyö on erittäin tärkeää. Erityisen ongelmallista yhteistyö on silloin, kun työtä tehdään olettamusten pohjalta. Tiedon siirtäminen sijaishuoltopaikasta sosiaalityöntekijöille on tärkeää. Kiireiset sosiaalityöntekijät voivat tulkita väärin tiedon puuttumisen. On helppoa olettaa, että kaikki on hyvin, kun mitään ei kuulu. Tilanne todellisuudessa voi olla toisin.

Luodon (2010) tutkimuksessa sosiaalityöntekijät kokivat omaohjaajan roolin suureksi. Heillä on tieto lapsen arjesta. Toisaalta tärkeä rooli on myös johtajalla, jolla on kasvatustavastuu laitoksen lapsiin. Vastaavien ohjaajien läsnäolo esim. palaverissa koettiin tärkeäksi siirtymä ja sopimusvaiheissa.

Sosiaalityöntekijöiden jaksamisesta tehdyssä tutkimuksessa Forsman (2010) toteaa, että huonosti organisoitu työ kuormittaa. Kuormittumisen vuoksi muihin sosiaalialan tehtäviin siirtyminen vie pois tietoa ja lastensuojelun laatu kärsii. Tutkimuksessa tärkeäksi kohdaksi nousi yhteistyö. Lastensuojelutyössä tarvittavan asiantuntijuuden todettiin kehittyvän paikallisesti vuorovaikutuksessa ja tämä vaatii aikaa. Tutkimuksessa haasteena esitettiin aikataulut, jotka muuttuvat kiireellisten tapausten ohittaessa muut tehtävät.

Mönkkönen (2002) on tutkinut dialogisuutta vuorovaikutuksen kasvupaikkana. Asiakasatyöhön voidaan vuorovaikutuksen kehittymisen kautta löytää kehitysoptimistinen suunta, jossa yhdessä uskotaan asiakkaan mahdollisuuksiin. Negatiivinen puhe määrittää asiakkaan ja vie häneltä uskon omiin mahdollisuuksiinsa.

Yhteistyötä Kaarisillan perhetyön ja sosiaalityöntekijöiden kesken voidaan kutsua myös moniammatilliseksi työksi. Toimimme kaikki lastensuojelussa, mutta koulutus ja taustat ovat hyvin erilaisia. Moniammatillisessa yhteistyössä nousee ongelmaksi se, että työntekijöillä saattaa olla erilainen ammatillinen ymmärrys asiakkaan tilanteesta. Osa ammatillisesta ymmärryksestä syntyy omien kokemusten kautta.

Asiakassuunnitelman tekoa yhteistyössä on selvittänyt Poikela (2001), jonka mukaan vaikeassa elämäntilanteessa olevan asiakkaan auttaminen näyttäisi edellyttävän asiakkaan sekä hänen asiansa kanssa työskentelevien ammattilaisten sujuvaa vuorovaikutusta ja asiakassuunnitelman tuottamista moniäänisesti. Hyvin tehty suunnitelma toimii pohjana tehtävälle asiakastyölle. Keskeinen suunnitelman tekoa vaikeuttava tekijä on se, ettei suunnitelmaa voi tehdä irrallaan tiedosta, jonka varaan se rakentuu. Tämän ajatuksen mukaan tietoa

pitää olla tuottamassa oikeat ihmiset, jotka asiakkaan tilanteesta parhaiten tietävät.

7 KEHITTÄMISHANKKEEN KESKEISET TULOKSET

7.1 Väliarviointitilaisuus ja yhteistyön kehittäminen tulosten pohjalta

Koko lastensuojelun henkilöstö osallistui yhteiseen tilaisuuteen joulukuussa 2012 ruokailun ja yhdessäolon merkeissä. Kyseessä oli samalla hankkeen väliarviointitilaisuus. Kysyin tilaisuudessa mielipiteitä ja kommentteja hankkeen etenemiseksi. Tilaisuuden alussa kerroin hankkeessa jo toteutuneista vaiheista ja kertosin vuoden aikana tehtyä työtä. Esittelin keräämääni aineistoa ja tein siitä pienen yhteenvedon.

Nostin esille vastauksissa toistuneita asioita. Kerroin myös haastatteluiden siihen astisesta annista. Asiakkaiden haastattelut olivat vielä osittain kesken väliarviointivaiheessa. Keskustelun edetessä kysyin mielipidettä yhteisen vuosisuunnitelman mielekkyydestä. Näytin mallia löytämästäni vuosikellosta ja se herätti kiinnostusta. Sovimme vuosikellon laadintaa varten erillisen palaverin alkuvuoteen 2013. Vuosikelloon merkitään kaikkia yhdessä koskettavat kohdat.

Tiedon siirron ongelmat puhuttivat tilaisuudessa. Yhdessä päädyimme siihen, että vastaavat ohjaajat kokoavat koosteen lasten ja nuorten kuukausittaisista tapahtumista ja toimittavat ne lastensuojelun päällikölle kerran kuussa. Pro Consona ohjelmaan siirretään akuutteja asioita tarvittaessa.

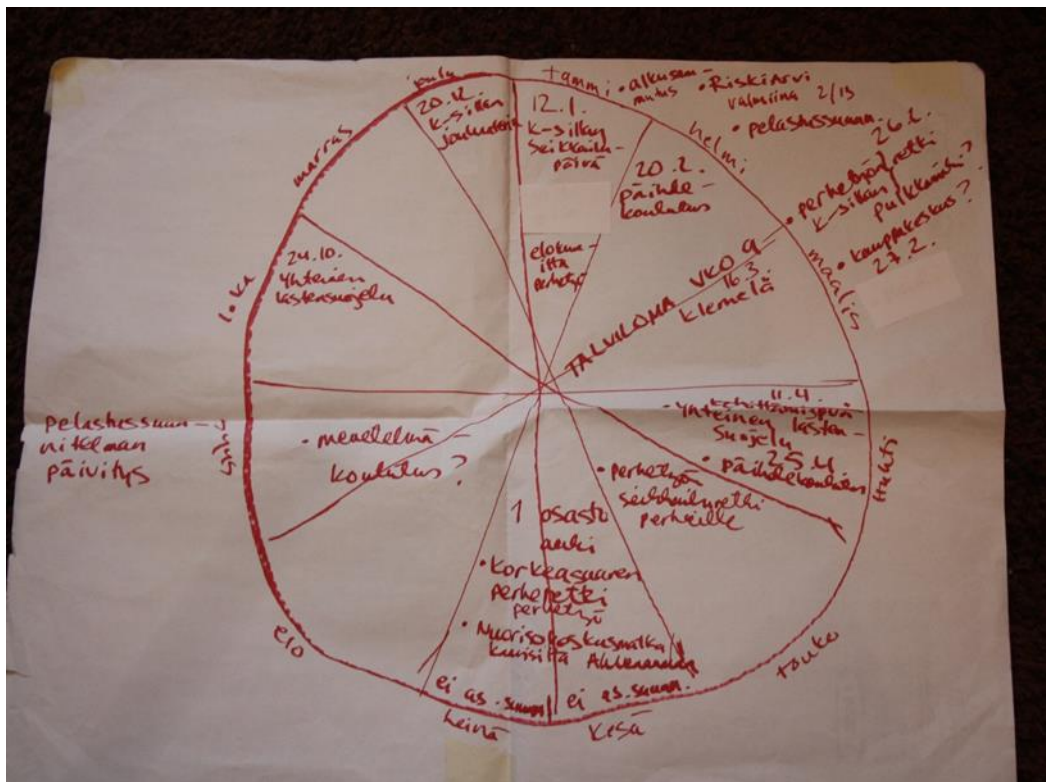
Asiakassuunnitelman hyödyntäminen todellisena työvälineenä oli yhtenä teemanä. Ennen asiakassuunnitelmia Kaarisillasta pitää toimittaa tietoa lapsen arjesta sosiaalityöntekijöille. Vastaavat ohjaajat siirtävät tarvittaessa tietoa Pro Consona ohjelmaan. Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tueksi suunniteltiin erillistä keskustelua lastenkodissa. Varsinaisessa asiakassuunnitelma tilaisuudessa kerrotaan vanhemmille tästä ja lastenkodin henkilökunta huolehtii toteuttamisesta. Tarkoituksena on kehittää yhteistyötä vanhempien kanssa ja pitää heidät kiinteämmin mukana lapsen elämässä.

Palaverikäytännöt jatkuvat osittain samoina. Esimiehet tapaavat omissa palaverissaan, perhetyöllä ovat omansa ja Kaarisillassa jatkuvat jo olemassa olevat käytännöt. Vastaavien ohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden tapaamiset jäivät vielä auki.

Epäselvyydet palveluista puhuttivat arviointitilaisuudessa jonkin verran. Lastenkodin johtaja ja lastensuojelun esimies olivat jo aiemmin keskustelleet palveluiden tarkistamisesta. Tarkistamisajankohdaksi sovittiin helmikuu 2013, jolloin esimiehet ja vastaavat ohjaajat käyvät palvelut ja prosessit läpi.

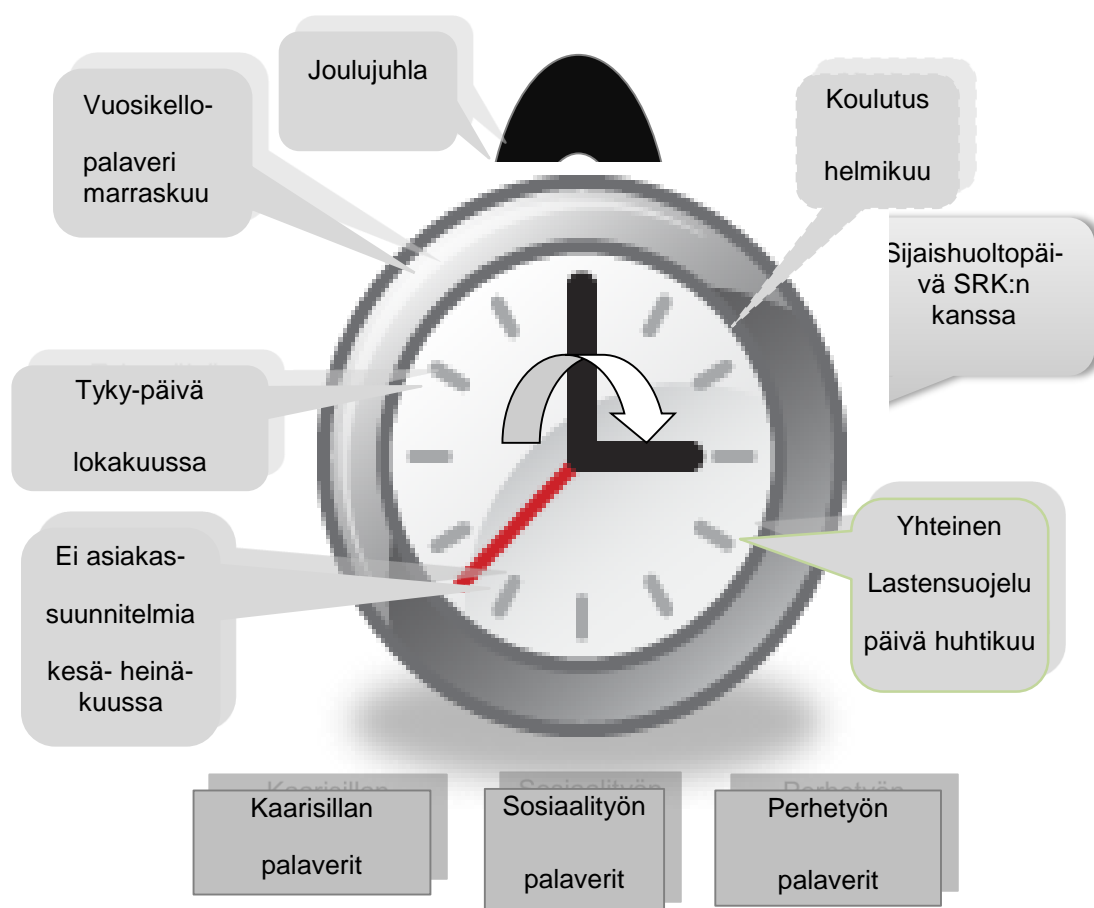
7.2 Vuosikello yhteistyövälineenä

Tammikuussa 2013 kokoonnuimme lastenkodin tiloissa pohtimaan yhteistä vuosikelloa. Vuosikellosuunnitelmaa laadittiin lastenkodin johtajan, lastensuojelun päällikön ja vastaavien ohjaajien voimin. Alla olevaan ympyrää (Kuva 2) on kerätty vuoden yhteisiä, kaikkia koskettavia tapahtumia. Vuosikellon on tarkoitus toimia apuna yhteisiä koulutuksia, kokoontumisia ja muita tapahtumia suunnitellessa. Vuosikelloon on myös sovittu kesä-heinäkuu Kaarisillan oman toiminnan ajaksi, jolloin ei ole asiakassuunnitelmia.

Kuva 1. Vuosikelloon liitettäviä yhteisiä asioita (Ideariihä 2013).

Vuosikello on tarkoitettu jatkuvaan käyttöön. Vuosikellon sisältö päivitetään vuosittain. Loka-marraskuussa 2013 on uusi palaveri seuraavan vuoden suunnittelua varten.

Kuvio 7. Lastensuojelun vuosikello ja pysyvät palaverikäytännöt.

Vuosikellon päivitys tapahtuu lastensuojelun päällikön, lastenkodin johtajan, perhetyön vastaavan ohjaajan ja lastenkodin vastaavien ohjaajien toimesta marraskuussa 2013. Kellon käyttö työvälineenä ei toteudu ilman yhteistä tahtoa. Kelloa ei ole tarkoitus täyttää liian tiiviillä tekemisellä, koska kaikilla toimijoilla on omassa työyhteisössään omat sovitut tekemisensä.

Vesikelloon olisi hyvä liittää lisäksi Kanta-Hämeen lastensuojelu verkoston yhteiset tapaamiset, joita on vuosittain. Tapaamisiin liittyy yleensä koulutuksellinen näkökulma ja reflektointi mahdollisuus toisten laitosten työntekijöiden kanssa.

7.3 Palaverikäytännöt

Lastensuojelun organisaatioin sisällä on olemassa olevia palaverikäytäntöjä, jotka jatkuvat ennallaan. Keskiviikko aamuisin sosiaalityöntekijät pitävät oman palaverinsa lastensuojelun asiakkaita koskien. Kyseisessä palaverissa käsitellään kaikkia lastensuojelun piirissä olevia asiakkaita. Perhetyöntekijät osallistuvat osaan palavereista omien asiakkaiden asioita läpikäydessä.

Perhetyöllä on työkäytännönä oma viikkopalaveri, jossa läpikäydään yhdessä asiakkaat ja tulevan viikon käynnit. Lastenkodin johtaja, perhetyön vastaava ohjaaja ja lastensuojelun päällikkö kokoontuvat yhteiseen palaveriin sovitusti.

Lastenkoti Kaarisillalla on omat vakiintuneet käytännöt. Kummallakin osastolla on tiimipalaverit säännöllisesti ja talon yhteisiä kokouksia pyritään järjestämään neljä kertaa vuodessa. Tämän lisäksi Kaarisillassa on pyritty järjestämään kaksi kertaa vuodessa kehittämispäivät koko laitoksen yhteistä kehittämistä varten.

Lastenkodin johtaja ja vastaavat ohjaajat kokoontuvat lastenkodin Joryn nimellä. Näissä tapaamisissa puhutaan osastojen asiat ja johtaja kertoo koko henkilökunnalle tiedotettavista asioista. Vastaavien ohjaajien tehtävänä on välittää tieto tiimipalavereissa muulle henkilökunnalle. Palavereiden kirjaaminen kuuluu osaksi palaverikäytäntöä.

Lastenkodin lapsille ja nuorille järjestetään nuorten omat palaverit, joissa he voivat kertoa toiveitaan toiminnasta. Nämä palaverit ovat osaltaan tiedotustilaisuuksia, mutta mukana on myös kasvatuksellinen näkökulma. Yhdessä käydään läpi akuutteja asioita osastojen arjessa. Kaarisillassa asuvat lapset osallistuvat myös omiin asiakassuunnitelmiinsa, eli ovat mukana päättämässä omasta Kaarisillassa olostaan yhdessä vanhempiensa kanssa.

Erilaisilla kokoonpanoilla järjestettäviä palavereita, kokouksia ja kokoontumisia on paljon. Kaikki, joita lastensuojelu koskettaa osallistuu johonkin edellä mainituista. Tästä huolimatta tiedon puute nousee esille. Tässä onkin syytä miettiä vastaavatko palaverikäytännöt tarkoitustaan ja tuntevatko osallistujat oman vastuunsa tiedon vastaanottajina.

Kaarisillan koko talon palavereissa on kokeiltu osastojen ja johtajan vetovastuun vuorottelua. Vuorossa oleva kokouksen järjestäjä kerää kaikilta osapuolista esille otettavat asiat, laatii asialistan, vetää kokouksen ja kokoaa pöytäkirjan. Tällä tavalla kaikki osallistetaan tiedon hankintaan ja siirtämiseen.

Samaa kaavaa voisi kokeilla kaikkiiin lastenkodin sisäisiin palavereihin. Tiimipalaverit voi yhtä hyvin suunnitella ohjaajakin. Vastaava ohjaaja tuo omat tiedotettavat asiansa tiedoksi esityslistaan ja selventää ne palaverissa. Samalla tavalla nuoret voivat toimia palaverin vetäjinä.

Ei ole mielekäästä istua tunteja erilaisissa kokoonpanoissa ellei niistä saa mitään konkreettista. Turhaan palavereissa istuttu aika on pois perustehtävästä eli asiakastyöstä.

7.4 Kaarisillan työskentely perheen kanssa

Joulukuussa 2012 järjestetyssä yhteisessä tilaisuudessa pohdittiin myös asiakassuunnitelman laadintaan liittyviä asioita. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö kaikkine haasteineen puhutti. Vanhemmat ovat tärkeä osa lapsen elämää. Osaan vanhemmista lapsilla on kiinteät välit. Osalle vanhemmat ovat tehneet paljon pahaa, mutta siitä huolimatta lapset haluavat säilyttää jonkin asteisen kontaktin vanhempiinsa ja heillä on siihen oikeus.

Monella lapsella Kaarisilta on vain väliaikainen asuinpaikka ja sijoituksen tarkoituksena on korjata siihen johtaneita syitä. Kaikissa tapauksissa perheiden kanssa tehdään perhetyötä eli osastojen yhteistyötä perheiden kanssa.

Vanhempien oma asiakassuunnitelma laaditaan sosiaalityöntekijöiden ja vanhempien kesken. Se on eri asia kuin lapsen suunnitelman yhteydessä sovittava

Kaarisillan perheen kanssa tekemä työ. Väliarviointitilaisuudessa puhuttiin siitä, että ensimmäinen suunnitelmatilanne on haastava lapsille ja heidän vanhemmilleen. Moni asia jää huomioitta tai kaikkea ei ymmärrä muuten. Tämän vuoksi olisikin hyvä pitää palaveri vanhempien kanssa noin kahden viikon sisällä Kaarisillassa, jossa vielä läpikäytäisiin yhteistyötä koskettavia asioita. Lapsen kanssa työskentelevä omaohjaaja tekee samaa työvuorojensa mukaan.

Haastavien vanhempien kanssa kokoontumista on jo kokeiltu vuoden 2012 aikana ja tulokset ovat olleet hyviä. Vanhemmat ovat saaneet purnata ja purkaa mieltään ja samalla on tuotu Kaarisillan näkökulma asioihin. Yhteistyö on lähtenyt tällä tavalla vähitellen käyntiin. Vanhemmilla on säilynyt tunne omasta vanhemmuudestaan ja osallisuudesta lastensa elämään.

7.5 Tiivistelmä tuloksista

Asiak- kaan nä- kökulma	Asiakaspala- verin kertaus Kaarisillassa	Yhteyden saa- minen työnteki- jään tarvittaessa	Avun tarve sijoi- tuksen päätyt- tyä käytännön asioissa	Omasta tilan- teesta kes- kustelu hen- kilökunnan kanssa
Kaarisil- lan näkö- kulma	Riittävä tieto saapuvasta lapsesta/ perheestä	Yhteiset kokoon- tumiset sosiaali- työntekijöiden kanssa tärkeitä	Omaohjaajan rooli	Sisäisen ja ulkoisen tie- donkulun haaste. Pe- rehdyttämi- nen toiminta- tapoihin
Perhe- työn nä- kökulma	Sovittujen pelisääntöjen noudattami- nen. Avoi- muus asia- kasta koh- taan	Siirtymäkohdat haastavia/ Kaa- risiltaan ja pois	Yhteistyössä saadaan uusia näkökulmia asi- akkaan tilan- teeseen	
Sosiaali- työn nä- kökulma	Epäselvyys siitä kuka mitäkin Kaa- risillassa hoi- taa. Palvelujen joustavuus aiheuttaa epätietoisuut- ta	Ajantasainen tieto lapsesta ja sen siirtäminen säännöllisesti tärkeää	Tarve kuulla suunnitelmis- tamme. Tiedon siirto Kaarisillasta ulospäin.	Yhteisten tapaamiset tärkeitä
Esimies- ten näkö- kulma	Palvelujen jouston kaksi puolta. Palvelujen vastaavuus tilanteeseen	Työprosessin selkeys tärkeä Kaarisillan sisäl- lä	Tiedon siirto ja palaverikäytän- nöt	

Kuvio.8 Tiivistelmä tuloksista.

8 HANKKEEN ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

KEHITTÄMISHANKKEESTA

Kehittämishanke lähti liikkeelle arjessa olevasta kehittämiskohteesta. Hankkeen tarkoituksena oli parantaa yhteistyökäytäntöjä ja löytää ongelmakohtat yhteistyössä. Hanke käynnistyi tammikuussa 2012, jolloin esimiesten ja vastaavien ohjaajien palaverissa sain hyväksynnän kehitettävälle kohteelle. Ongelmakohtien määrittelyyn osallistui lastensuojeluorganisaation työntekijöitä kaikista ryhmistä.

Kehittämishanke eteni hankkeille tyypilliseen tapaan arvioinnin ja uudelleen suuntaamisen kautta. Kehittäjänä jouduin miettimään aineistonkeruu menetelmiä uudelleen yhteisen kokoontumisen peruuntuessa. Olin alun perin suunnitellut haastattelevani kaikki kehittämiseen osallistuvat, mutta ajan säästämiseksi ja hankkeen etenemiseksi päädyin kyselylomakkeiden käyttämiseen tiedonkeruussa. Haastattelut toteutin esimiehille ja asiakkaille.

Rousu & Holma (2004,23) pohtivat lastensuojelun laadunhallinnasta, että organisaation pitää pystyä perustelemaan asiakkaille, yhteistyökumppaneille ja myös itselleen, miten asiakkaiden tarpeisiin ja vaatimuksiin on vastattu. Tässä kehittämishankkeessa yhtenä tavoitteena on ollut parantaa asiakastyön sujuvuutta henkilökunnan yhteistyön kehittymisen kautta. Sujuvalla yhteistyöllä voidaan vastata paremmin ja oikea aikaisemmin asiakkaiden tarpeisiin. Yhteistyökumppaneiden näkökulmasta selkeät yhteistyökuviot rauhoittavat työtä.

Hankkeen tavoitteena ollut ongelmakohtien löytäminen, ja niihin ratkaisun löytäminen yhteistyössä sujui hyvin. Maaliskuussa 2012 järjestettyyn ”Lastensuojelun iltapäivään” osallistui sopiva määrä kehittäjiä, jotka innostuneesti lähtivät määrittämään SWOT- analyysissa kehitettäviä kohteita.

Kehitettävät kohteet ja jatkotoimenpiteet niiden pohjalta

Kehitettävät asiat eivät loppujen lopuksi olleet kovin isoja. Tiedon siirto, mitä palveluita voimme tarjota, yhteiset säännöt työllemme, muutoksista tiedottaminen ja kaupungin lastensuojelun nettisivujen päivittämien nousivat kehitettäviksi kohteiksi. Nettisivut olen jättänyt tästä työstä pois, koska asia on lastensuojelun päällikön vastuulla.

Tiedon siirron parantamiseksi sovimme kokoontuvamme kaksi kertaa vuodessa koko organisaatioin voimin. Näissä kokoontumisissa käydään läpi isompia yhteisiä asioita. Esimiesten välinen tiedonsiirto tapahtuu heidän palaverissaan. Esimiesten vastuulla on siirtää tietoa eteenpäin. Samalla tavalla toimitaan Kaarisillan sisäisissä palaverissa. Oleellinen tieto kerrotaan palaverissa, Palaverista tehdään muistiinpanoja, joiden lukeminen on kaikkien tiimin jäsenten vastuulla.

Vastaavien ohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden tapaamista on sivuttu keskusteluissa Kaarisillassa. Osa lapsista tai nuorista tulee hyvin pienillä taustatiedoilla lastenkotiin ja alkuvaiheen tietoa tarvittaisiin lisää.

Yhteisten tapaamisten etukäteen sopimiseen kehitettiin vuosikellomalli. Forssan perusturvan johtoryhmä on ottanut vuonna 2013 käyttöön oman vuosikellonsa, joten toimimme samansuuntaisesti ylemmän johdon kanssa. Vuosikello toimii vuoden raamittajana ja siihen sovittuihin yhteisiin tapaamiin sitoutuvat kaikki.

Kaksi kertaa vuodessa tapahtuviin yhteisiin kokoontumisiin oli selkeä yksimielisyys. Kasvotusten tiedon siirto on tärkeää ja tilanteessa on myös reflektion käytön mahdollisuus. Raunio (2004,125) on todennut, että reflektiivisyys nostaa taitavan ammattilaisen tuntomerkiksi omaan toimintaan kohdistuvan ajattelun. Yhdessä työstä puhuen on mahdollisuus myös hiljaisen tiedon esiin nostamiseen.

Helakorven (2013) mukaan tunnettu japanilainen organisaationaalisen tietämyksen asiantuntija Nonaka puhuu hiljaisesta tiedosta käsitteellä ”tacit knowledge”. Hiljainen tietämys on henkilökohtainen ominaisuus ja tekemällä opittua tietoa.

Lastensuojelun organisaatioissa on erilaisilla koulutustaustoilla työtä tekeviä. Oman ammattitaidon ymmärtäminen ja paikan lunastaminen osana isompaa organisaatioita ei ole ihan yksinkertaista. Reflektion merkitys korostuu tässäkin. Yhteisten keskustelujen kautta huomataan, että ammatillinen asiantuntemus ei enää ole niin mystifioitua. Toisen ammattiryhmän osaaminen ei ole parempaa tai tärkeämpää kuin oma osaaminen. Kaikkia tarvitaan täydentämään työprosessia.

Hankkeen onnistuminen

Kokonaisuutena hankkeesta voisi sanoa, että se onnistui hyvin. Ohjaustilanteet työssä ja ohjaavan opettajan kanssa veivät työtä eteenpäin. Työpaikan mentorin kanssa työn etenemistä käytiin läpi keskusteluiden kautta. Työyhteisössä nostin keskusteluihin arjen työn lomassa erilaisia hankkeesta nousseita asioita.

Osallistamisen ja eri menetelmien käyttäminen sujui tyydyttävästi. Hanke kuitenkin eteni ja jälkeinpäin ajatellen sain hankittua tietoperustaa työlle erittäin hyvin. Hankkeen sitominen teoreetiseen sujui helposti alkuun päästyäni. Mielenkiintoista oli erityisesti se, miten paljon lastensuojelun tutkimusta on tehty eri näkökulmista viimeisten vuosien aikana. Raportin rajaamisen vuoksi on ollut pakko tehdä valintoja. Perheiden kokemuksia lastensuojelusta laajemmalla tutkimuspohjalta olisi ollut mielenkiintoista ottaa osaksi raporttia, mutta päädyin tässä kohdin rajaamiseen.

Kehittämishanke on vastannut hyvin tehtäväänsä. Pelkästään se, että yhdessä määrittelimme olemassa olevia ongelmakohtia, oli suuri harppaus kohti yhdessä tehtyä työtä. Mielenkiintoista minusta on ollut se, että kerätyn aineiston perusteella nousi esiin oletukset monesta asiasta. Oletetaan, että muut tietävät mitä ja kuinka teemme. Tiedottamisen tärkeys niin omassa työyhteisössä kuin yhteistyökumppaneillekin tuli muistutuksena, josta on hyvä oppia.

Asioiden kirjaamisen tärkeys niin asiakassuunnitelmassakin kuin muissa yhdessä sovituissa asioissa on työn perustana. Kääriäinen (5.2.2013) totesi, että asiakkaan dokumentteihin ei pidä kirjata muita kuin yhdessä sovittuja asioita. Tä-

mä pätee muuhunkin sosiaalityöhön. Yhdessä sopimalla pääsee vaikuttamaan asioihin ja silloin niihin voi myös sitoutua. Ei ole ammatillista muuttaa itseksensä yhdessä sovittuja pieniäkään asiakkaita koskevia asioita.

Hankkeen onnistuminen työelämän näkökulmasta

Kehittämishanke vastasi tehtäväänsä työelämän kehittämisessä. Forssan kaupungin talouskirjassa (2012) todetaan, että yksikköjen tehtävänä on yhteistyön tekeminen rajapinnoilla. Lastensuojelun tehtävänä on lisäksi tuottaa oikea aikaista palveluja lapsille ja heidän perheilleen. Suunnitelmassa vuosille 2013–2015 Forssan kaupungin lastensuojelussa painopistettä muutetaan edelleen kuntouttavan työn suuntaan perhekuntoutuksen kehittämisen myötä.

Kumpikin edellä mainituista kohdista on mukana kehittämishankkeessa. Yhteistyötä tehdään rajapinnoilla ja perhekuntoutus on lastenkoti Kaarisillan kehittämiskohde Perhe Voimalan muodossa. Voisi ajatella, että työllemme on poliittinen siunaus toiminnan jatkumisen muodossa.

Kehittämishanke on ajankohtainen myös kuntien yhdistymispaineiden muodossa. SOTE- yhteistyön kehittäminen on ollut työn alla jo jonkun aikaa Forssan seudulla. Kaarisillan rooli ainoana kunnallisena yksikkönä on mielenkiintoinen. Kaarisillassa on mahdollisuuksia eri tavoin määriteltäviin lastensuojelun palveluihin ja myös osaamista siihen. Perhekuntoutuksen järjestämismahdollisuus on voimavara, jota kannattaa kehittää.

Lastensuojelulain hengessä oleva perheiden yhdessä kuntouttaminen ja sillä tavoin huostaanottojen välttäminen on kaikkien etu. Inhimillisesti ajatellen voidaan oikeilla toimilla pitää perheitä yhdessä. Rahallisesti puhutaan suurista summista, jotka voidaan säästää.

Mielestäni on tärkeää, että asiakasprosessi ja yhteistyö Forssan kaupungin lastensuojelussa sujuu moitteettomasti tulevia uusia yhteistyökuvioita silmälläpitäen. Tulevaisuudessa lähiyhteistyötä tehdään lisäksi terveydenhuollon kanssa ja

samassa organisaatioissa. Forssa lähialueen isoimpana keskuksena tulee mitä luultavimmin olemaan isossa roolissa SOTE- yhteistyössä.

Kehittämishanke itsessään oli hyvin mielenkiintoinen. Mielenkiintoista on myös se, että samansuuntaisia vastauksia tuli eri ryhmiltä. Tämä pistääkin miettimään sitä, miten vaikeaa on arjessa puhua asioita suoraan. Terve ihmettely ja kysyminen tilanteessa jättäisivät monta välivaihetta pois. Turhat asioiden mutkistukset olisi myös vältettävissä hyvin yksinkertaisin keinon. Asioista pitää puhua suoraan ihmisten kanssa, joita asia koskee.

Työn inhimillisyys ja koskettavuus tekee työntekijöistä haavoittuvaisia. Selkeillä toimintamalleilla jokainen voi tehdä työtään luottavaisena ja sovitusti. Kehittämishankkeen tulosten juurruttaminen käyttöön vaatii kaikilta tahtoa. Pitää sitoutua suunnittelemanaan työtä yhdessä edelleenkin. Tällä hetkellä näyttää siltä, että vuosikello olisi jäämässä käyttöön tuleviksi vuosiksi. Kehittämishankkeen lopetustilaisuus on huhtikuussa 2013 ”Yhteisen lastensuojelun aamupäivän” tilaisuudessa (Liite 6.), jossa esittelen hankkeen kokonaisuutena.

LÄHTEET

Ahnqvist, J. 2012. The Swedish strategy for developed parental support and the family centre as an arena for the provision of municipal parental support services. Kekkonen, M., Montonen, M & Viitala, R. (ed.) Teoksessa Family centre in the Nordic counties. Copenhagen: Nordic council of Ministers, 41- 47.

Ahvenus, P. 2012. Sosiaalityön erityispiirteet pienessä kunnassa. Strömberg-Jakka, M & Karttunen, T. (toim.) Sosiaalityön haasteet. Tukea ammattilaisten arkeen. Porvoo: Bookwell Oy, 296- 319.

Alasoini, T. 1999. Organizational innovations as a source of competitive advantage. Teoksessa Schientock, G. & Kuusi O. (toim.) Transformation towards a learning economy. Helsinki: Sitra 213, 41- 53.

Anis, M. 2001. Asiantuntijuuden rakentuminen monikulttuurisessa lastensuojelun sosiaalityössä. Ryytänen, U. & Vornanen, R. (toim.). Tutkiva sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen seura 2001. Sosiaalityöntekijä lehti, 17- 21.

Arjoniemi, M & Kesti, T. 2007. Lastenkoti ja perhetyönkeskus Kaarisillan palvelukansio.

Bardy M. 2009. Lastensuojelun ala. Bardy, M. (toim.). Lastensuojelun ytimissä. Helsinki. Yliopistopaino Oy, 42.

Bardy, M. 2009. Lastensuojelun filosofia ja käytäntö. Bardy, M. (toim.). Lastensuojelun ytimissä. Helsinki. Yliopistopaino Oy, 16- 46.

Forsman, S. 2010. Sosiaalityöntekijän jaksaminen ja jatkaminen sosiaalityössä. Henkilökohtaisen ja muodollisen uran rajapinnoilla. Tutkimushankkeen loppuraportti 3. Tampere: Tampereen yliopisto paino.

Harding, F., L. (1997) Perspectives in Child Care Policy. 2nd Edition. London and New York: Longman.

Heikkilä, A., Jokinen P. & Nurmela, T. 2008. Tutkiva kehittäminen. Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. Helsinki: WSOY oppimateriaalit.

Heino, T. 2009. Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 52–74.

Heinonen, S. & Sinko P. 2009. Sosiaalityöntekijät lastensuojeluprosessia johtamassa. Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy. 89- 100.

- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita.15. Uudistettu painos. Hämeenlinna: Kirjayhtymä Oy.
- Hotari, K, E., Oranen, M. & Pösö, T. 2009. Lapset lastensuojelun osallisina. Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 117- 132.
- Hämäläinen, J. 1992. Kotikasvatuksen pedagogisen tukemisen idea lastensuojelussa. Sen sosiaalieettiset lähtökohdat ja asema Suomen lastensuojelun historiassa. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.
- Jauhiainen, R., Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Helsinki: WSOY.
- Järvinen, P. & Järvinen, A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Juvenes Print.
- Kihlman, E. 2005. Sirpaleista kokonaisuudeksi miniasiantuntijuuden avulla. Reijonen, M. (toim.). Voimaa perhetyöhön. Helsinki: PS-kustannus, 93–118.
- Kiuru, H. 2010. Lapsen etu on se, joka meitä ohjaa. Lapsilähtöinen työskentely perhekeskeisessä lastensuojelun perhetyössä. Tampere: Sosiaalityön tutkimuksen laitos.
- Kurki, L. 2006. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kvale, S. 1996. InterViews. An Introduction to Qualitative Research Interviewing's. California: Sage Publications.
- Känkänen, P. 2009. Siirtymät sijaishuollossa - hetkiä ja ikuisuuksia. Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 232–240.
- Kääriäinen, A. 2003. Lastensuojelun sosiaalityö asiakirjoina. Dokumentoinnin ja tiedonmuodotuksen dynamiikka.. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Laitinen, M., Väyrynen, S. 2011. Eettiset haasteet lastensuojelun sosiaalityön prosessissa. Pehkonen, A., Väänänen- Fomin, M. (toim.) Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 163- 188..
- Lastenkoti Kaarisillan perehdytyskansio. 2010. Kaarisilta.
- Lindfors, J., Penttinen, M., Rauhala, M. 1999. Kompetenssien tunnistaminen ja kartoittaminen. Teoksessa Poutiainen, M., Vanhala, S. (toim.) 1999. Henkilöstön kehittäminen – avain osaamisen kartuttamiseen yrityksessä. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu.

- Luoto, T. 2010. Sosiaalityöntekijän ja sijaishuollon työntekijöiden välinen yhteistyö. Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Tampereen yliopisto.
- Lätti, M., Tiiri, M. 2012. Dokumentointi kuntouttavassa sosiaalityössä. Lapin yliopisto: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta.
- Metteri, A. 2012. Hyvinvointivaltion lupaukset, kohtuuttomat tapaukset ja sosiaalityö. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Mönkkönen, K. 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. Sosiaalitieteen laitos. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- McLeod, J. 1993. An Introduction to counseling. Philadelphia: Open University Press.
- Niemelä, P. 2009. Ihmisen toiminnallisuus ja hyvinvointi sosiaalityön teoreettisen ymmärryksen perustana. Mäntysaari, M ym. (toim.) Sosiaalityö ja teoria. Porvoo: WS Bookwell Oy, 209- 236.
- Ojanen, S. 2006. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Paasivirta, A. 2012. Miten tullaan lastensuojelun asiakkaaksi. Strömberg- Jakka, M & Karttunen, T. (toim.) Sosiaalityön haasteet. Tukea ammattilaisten arkeen. Porvoo: Bookwell Oy, 234- 252.
- Peavy, R. V. 1999. Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.
- Poikela, R. 2001. Hoito- ja palvelusuunnitelman rakentuminen asiakkaan ja ammattilaisen vuorovaikutuksessa. Ryyriäinen, U. & Vornanen, R. (toim.) Tutkiva sosiaalityö. Sosiaalitieteiden laitos. Kuopio: Sosiaalityön tutkimuksen seura, 22- 25.
- Manka, M-L., Bordin, I. & Heikkilä-Tammi, K. 2013. Perusasioista pieniin ihmeisiin – kuntajohtamisen kuva. Kunnallissalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 88. Sastamala: Pole-Kuntatieto Oy.
- Melin, H., Blom, R. 2013. Perheellä on väliä. Avoimet verkko-opinnot. Sosiologian peruskurssi. Tampereen yliopisto.
- Pohjola, A.. 2010. Asiakas sosiaalityön subjektina. Laitinen, M. & Pohjola, A. (toim.) Asiakkuus sosiaalityössä. Tallinna: Oy Yliopistokustannus, 19- 74.
- Raunio, K. 2004. Olennainen sosiaalityössä. Helsinki. Gaudeamus.
- Raunio, K. 2000. Sosiaalityö murroksessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Reinikainen, S. 2009. Kielen katse ja puheen paino. Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 101- 111.

- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voima-
sanat. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Rousu, S. Holma, T. Lastensuojelupalvelujen laadunhallinta 2004. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOY.
- Salmi, M., Bardy, M., Sauli, H. 2004. Lapsen ja lapsiperheiden asemasta nyky-Suomessa. Te-
oksessa Söderholm, A., Halila, R., Kivitie- Kallio, S., Metsola, J., Niemi, S., (toim.). Lapsen kal-
toinkohtelu. Helsinki: Duodecim, 16- 39.
- Shaw, I. 1999. Evaluoi omaa työtäsi. Reflektiivisen ja valtuuttavan evaluaation opas. Stakes,
FinSoc työpapereita 4/1999.
- Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun opettajankoulu-
tuslaitos.
- Sosiaalinen perimä. 2007. Ylisukupolviset kohtalot tutkimuskirjallisuuden valossa. Helsinki:
Suomen Mielenterveysseura.
- Sundholm, M. 2011. Kiireellisesti sijoitetun lapsen ja nuoren auttaminen kriisissä. Sosiaalialan
koulutusohjelma (YAMK).Turun ammattikorkeakoulu .
- Toimiva lastensuojelu. Väliraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistiota 2012:28
- Toikko, T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampe-
re: Tampereen yliopistopaino.
- Turunen, H. 2007. Isot kivet veteen. Jyväskylä: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos.
- Tuurala, T. 1993. Lastensuojelusta perheiden tukemiseen. Suomen kuntaliitto.
- Vanhala, T. 2005. Kyselylomakkeet käytettävyytutkimuksessa. Ovaska, S., Aula, A. & Majaran-
ta, P. (toim.) Käytettävyytutkimuksen menetelmät. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytietei-
den laitos B-2005- 1,17- 36.
- Viitala, R. 2006. Johda osaamista! Osaamisen johtamista teoriasta käytäntöön. Helsinki: Info-
kustannus.
- Viitanen, R. 2009. Lastensuojelutarpeen arviointi ja nuorten elämäntilanteet tilannearvioissa.
Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Dokumentointi töissä. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto selvityksiä 2012/2. Viitattu 20.1.2013.http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/44f41d004a1563cd96bdf6b546fc4d01/selvityksia_12_2_dokumentit_toissa.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=44f41d004a1563cd96bdf6b546fc4d01

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417.

Forssa kaupunki 2012. Talousarviokirja 2012. Viitattu 15.2.2013. <http://www.forssa.fi/talous/>

Forssan kaupunki 2013. Talousarviosuunnitelma 2013- 2015. Viitattu 15.2.2013. <http://www.forssa.fi/talous/>

Forssan kaupungin tilinpäätös 2011. Viitattu 1.1.2013.http://www.forssa.fi/UserFiles/forssa/File/Talous/tilinpaatoskirja_2011pien.pdf

Forssan kaupunkiorganisaatio 2012. Viitattu 3.1.2013.http://www.forssa.fi/UserFiles/forssa/File/Keskushallinto/Forssan_kaupungin_palveluorganisaatio%20010112.pdf

Helakorpi, S. Viitattu 18.2.2013. Mentorointi ja hiljainen tieto. <http://share.hamk.fi/aokk/~shelakorpi/mentori/mentorointi.pdf>

Idearihi. 2013. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 27.1.2013.<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/tietotekniikan-opetuksen-perusteet/Opetusmenetelmista-ja-lahestymistavoista/Opetusmenetelmaticidearihi>

Kanta-Hämeen sosiaalipäivystys. Viitattu 23.1.2013.<http://www.hameenlinna.fi/Sosiaalipalvelut/Sosiaalipaivystys/>

Kiireellinen sijoitus. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 21.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/kiireellinsijoitus/>

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Forssan seutu. Viitattu 24.1.2013. Sotkanet. 2013 <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?regionCount=1¤tEvent=getData&sexCount=1&setId=p85c1a784c430d84f7941c40b074365a3edaaad47546ff4&indent=1&yearCount=1>

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. Hämeenlinna, Riihimäki ja koko maa. Sotkanet. Viitattu 22.1.2013. <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu/grafiikkasivu?eventGraph=17>

Kunnat ja sijaishuollon valvonta. Viitattu 23.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/ohjaus/>

Kuulas-hanke. Viitattu 29.12.2012. [http://www.hameenlinna.fi/pages/388645/KUULAS %20diat % 2016.2.12. % 20esittely % 20ja % 20toimintasuunnitelma.pdf](http://www.hameenlinna.fi/pages/388645/KUULAS%20diat%202016.2.12.%20esittely%20ja%20toimintasuunnitelma.pdf)

KvaliMOTV. Viitattu 6.1.2013. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html

KvaliMOTV. Haastattelu. Viitattu 29.1.2013. [http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus /kvali/L6_3.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html). http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html

Laitoshoidto. Viitattu 1.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/muodot/lastensuojelulaitokset/>

Lasten osallisuus. Lastensuojelu käsikirja. Viitattu 1.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>

Lastensuojelu info. Viitattu 14.1.2013. <http://www.lastensuojelu.info/sf/lastensuojelun-perusta.html>

Lastensuojelun käsikirja. Arvot ja periaatteet. Viitattu 14.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/mitaonlastensuojelu/arvojaperiaatteet/>

Lastensuojelupalvelut. 2013. Viitattu 4.3.2013. Lastensuojelun keskusliitto. <http://www.lastensuojelu.info/sf/palvelut.html>

Lastensuojelun tehtävät. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 5.1.2013. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/mita_on_lastensuojelu/#otsikko3

Lastensuojelulain tarkoitus. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 29.12.2012. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/mita_on_lastensuojelu/

Lastensuojelun tehtävärakennesuosituks. 2013. Viitattu 22.1.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/hallinto/lastensuojelutyonrakenteet/> <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/hallinto/lastensuojelutyonrakenteet/>

Mitä on lastensuojelu. 2013. Viitattu 22. 1,2013. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/mita_on_lastensuojelu/

Mäkelä, J. 2012. Viitattu 23.3.2012. Syrjään joutuminen on estettävissä varhain. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy - tilannekartoituksesta toimintaan -seminaari 14.8.2012 Marina Congress Center, Helsinki. <http://www.videonet.fi/thl/20120814/>

Opetushallitus. SWOT- analyysi. Viitattu 11.2.2013.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi

Oranen, M. 2006. Viitattu 5.3.2013. Tutkimista ja tunnustelua -Lastensuojelun alkuarvioinnin käytäntöjä, malleja ja kehittämis-suuntia. Alkuarviointi ja avohuolto-työryhmän loppuraportti 22.3.2006. Lastensuojelun kehittämisohjelma. <http://www.sosiaaliportti.fi/File/a79d1456-1e50-4116-8815-96c6e88f21fd/Alkuarviointi%20Loppuraportti.pdf>

Perhetyö. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 21.1.2013.<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/perhetyo/>

Perhetyön palvelut. Viitattu

3.1.2013.http://www.forssa.fi/palvelut/sosiaalityon_palvelut/lastensuojelu/perhetyon_palvelut/

Pohjoinen hyvinvointimalli. Viitattu 8.2.2013. <http://www.norden.org/fi/tietoa-yhteistyoestae/yhteistyoalueet/pohjoismainen-hyvinvointimalli/tietoa-pohjoismaisesta-hyvinvointimallista>

Päihdehuollon avopalvelussa asiakkaita. Viitattu 6.2.2013. 2013. Sotkanet.<http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu/grafiikkasivu?eventGraph=17>.<http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu/grafiikkasivu?eventGraph=17>

Rousu, S. Blogikirjoitus. Viitattu 14.1.2013.<http://sirkkarousu.fi/2012/09/15/lastensuojelun-vaikuttavuuden-seurantamalli-sopii-kaikille-kunnille/>

Saarela, J. 2010. Viitattu 5.3.2013. Forssan kaupungin lastensuojelusuunnitelma. <http://dynastia.forssa.fi/djulkaisu/kokous/2010926-5-8352>. PDF

STM. 2012. Viitattu 23.3.2013. Lasten ja nuorten syrjäytymistä vähennetään yhteistyöllä. Tiedote 112/2012. <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1811789>

Toivola, K. Viitattu 2.2.2013. Myötätuntouupumus. http://www.ebm-guidelines.com/dtk/ltk/avaa?p_artikkeli=tll00149 & p_haku=akuutin

Yleissopimus lasten oikeuksista. 60/1991

Välikirje. 2012. Viitattu 10.3.2013 ja 21.3.2013. Toimiva lastensuojelu. Kananoja, A., Lavikainen, M. & Oranen, M.(toim.)Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistiota 2012:28. Helsinki. STM. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-24702.pdf

Qualitas Forum. 2013. Viitattu 5.2.2013. Swot- analyysi.<http://www.qualitas-forum.fi/Laadunty%C3%B6kalut/SWOTanalyysi/tabid/132/Default.aspx>

HAASTATTELUT JA SÄHKÖPOSTIVIESTIT JA KOULUTUKSET

Kääriäinen, A. Dokumentointi sosiaalityössä. Koulutus.5.2.2013. Hämeen ammattikorkeakoulu. Riihimäki.

Lammintausta-Mäkelä, R. 23.2.2012. Haastattelu.

Lammintausta-Mäkelä, R. 2.1.2013. Sähköpostiviesti.

Kutsu lastensuojelun iltapäivään

TULE MUKAAN ”YHTEINEN LASTENSUOJELU”- iltapäivään

Ensimmäinen kokoontuminen 29.3.2012 kaarisillassa kello 12.00 alkaen.

Soppaa ja leipää on tarjolla kello 11.30.

Pohditaan Kaarisillan väen, perhetyöntekijöiden ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa työtämme.

Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta toivottavasti mahdollisimman moni innostuu.

Liite 3/1(2).

Kysely henkilökunnalle.

1. Asiakassuunnitelma palaverissa Kaarisillasta on mukana?

Omaohjaaja	Vastaava ohjaaja	Johtaja	Kommentti

2. Miten usein pitäisi sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden kanssa kokoontua?

Kaksi kertaa vuodessa	Ei lainkaan/ vähemmän	Kommentti

3. Saatto tarpeeksi tietoa asioista Kaarisillassa?

Kyllä	Ei	Osittain	Kommentti

4. Kuka Kaarisillasta ottaa yhteyttä lapsen sosiaalityöntekijään lasta koskevissa asioissa?

Omaohjaaja	Vastaava ohjaaja	Johtaja	Kommentti

5. Tiedätkö ohjaajan, vastaavan ohjaajan ja johtajan tehtävät ja vastuut?

Kyllä	En	Osittain	Kommentti

Liite 3/2(2)

6. Voitko vaikuttaa työhösi?

Kyllä	En	Osittain	Kommentti

7. Tunnetko kehittämiskohteemme; Perhe Voimala (ja ammatillinen perhekoti)?

Kyllä	En ole kuullutkaan	Osittain	Kommentti

Rastita haluamasi vaihtoehto. Kiitos antamistasi kommentteista etukäteen. Voit kirjoittaa myös lomakkeen toiselle puolelle.

Liite 4.

Kysely perhetyölle.

1. Tunnetko kaikki Kaarisillan palvelut?

Hyvin	Osittain	En	Kommentteja

2. Onko asiakkaiden siirtyminen perhetyöstä Kaarisiltaan sujunut?

Hyvin	Osittain	Ei ole sujunut	Kommentteja

3. Entäpä itsenäistyvien nuorien siirtyminen perhetyöhön Kaarisillasta?

Hyvin	Osittain	Ei ole sujunut	Kommentteja

4. Olisiko helpompi toimia yhdessä jos perhetyö olisi edelleen lastenkodin johtajan alaisuudessa?

Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kommentteja

5. Toimiiko yhteistyö osaston perheasuntoihin sijoitettujen perhetyön asiakkaiden kohdalla?

Hyvin	Osittain	Ei toimi	Kommentteja

Kiitos vastauksistasi ja kommentteistasi.

Liite5/1(2).

Kysely lastensuojelun sosiaalityöntekijöille.

Kehitämme Yhteistä lastensuojelua, vastaisitko kysymyksiin rasti ruutuun periaatteella.

1. Miten selvää Sinulle on Kaarisillan työnjako lasta koskevissa asioissa eli johtajan, vastaavien ja ohjaajien roolit ja työnkuvat?

Erittäin selvää	Ei ole selvää	Osittain	Kommentteja

2. Asiakassuunnitelmatilanteessa paikalla pitäisi olla

Omaohjaaja	Vastaava ohjaaja	Johtaja	Kommentteja

3. Yhteydenoton Kaarisillan suunnasta lasta koskevissa asioissa tekee?

Omaohjaaja	Vastaava ohjaaja	Johtaja	Kommentteja

4. Miten haluat Kaarisillan valmistautuvan asiakassuunnitelma palaveriin?

Kooste lapsen tapahtumista ennen palaveria Pro Consonaan	Puhelinkeskustelu johtajan ja sosiaalityöntekijän kanssa?	Puhelinkeskustelu vastaavan ohjaajan ja sosiaalityöntekijän kanssa?	Puhelinkeskustelu omaohjaajan kanssa?

Kysely lastensuojelun sosiaalityöntekijöille

Liite5/2(2).

5. Tunnetko Kaarisillan tarjoamat palvelut?

Hyvin	Osittain	En tunne	Haluaisin kuulla lisää

6. Tiedätkö Kaarisillan kehittämissuunnitelmista; Perhe Voimala ja ammatillinen perhekoti?

Tunnen hyvin	En ole kuulutkaan	Osittain	Haluaisin kuulla lisää

7. Kuinka usein pitäisi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja Kaarisillan työntekijöiden kokoontua?

Keväisin ja syksyisin	Useammin	Ei lainkaan	Kommentteja

Kiitos vastauksistasi.

Kutsu lastensuojelun aamupäivään 11.4 Rantasipiin

Ohjelma

8.30 Aamukahvit suolaisen kera

8.45 Katariina Pohjalainen esittelee opinnäytetyönsä Yhteinen lastensuojelu ja keskeisiä tuloksia työstä

9.30 Keskustelua yhteisestä lastensuojelusta. Jokainen voi tuoda keskusteluun haluamiaan asioita yhteistyöstä, toiminnasta yleensä, kehittämiskohteista jne.

11.00– 11.45 Lounas

Kiitos aamupäivästä, hyvää työpäivän jatkoa

Ilmoitathan tulostasi Kaarisiltaan 3.4 mennessä, ilmoita myös mahdolliset ruoka-aineallergiat.

terv. Katariina

Haastatteluiden ajankohdat

Esimies 1 12.12.2012

Esimies 2. 29.11.2012

Asiakas1. 20.12.2012

Lapsi 1. 20.12.2012

Lapsi 2. 29.11.2012